

ទស្សនាវដ្តីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

វិស័យក ការពារ

- ◆ សុបិនរបស់វិទ្យាស្ថានរឿងរ៉ាវរបស់ជនជាតិខ្មែរដែលត្រូវបានសង្គ្រោះដោយការ
ឈ្លានពានរបស់ថ្ងៃ ២០២៥
- ◆ ជំងឺរបស់ក្រុមស្នងខ្មែរនៅកាមបូឌីយ៉ាប្រាំដប់

បែកខ្ញែកដោយឥតគិតថ្លៃដល់មន្ទីរ ស្រុក និងយុំ ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

លេខ៣០៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥

ទស្សនាវដ្តីនៃបង្ហាញបណ្ណាល័យឯកសារកម្ពុជា

មាតិកា

សំបុត្រ

- ◆ សូបិនរបស់វីរ័យស្រី..... ១
- ◆ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅលើភ្នំដងរែក ៥
- ◆ “គោលនយោបាយមុខពីរ” ៧

ផ្នែកឯកសារ

- ◆ ការវិភាគនយោបាយរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ
ទាក់ទងនឹងជម្លោះជាមួយថៃ..... ៨
- ◆ កងទ័ពជើងទឹកកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានប៉ះទង្គិច
ជាមួយកម្លាំងរបស់ថៃដែលបានឈ្លានពាន..... ១០

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រ និងការស្រាវជ្រាវ

- ◆ សន្តិភាពកម្ពុជា ត្រូវបានសាកល្បងញាំញី..... ១២
- ◆ ការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធរវាងកម្ពុជាថៃឡើយ... ១៧
- ◆ ការរំលោភបំពានអធិបតេយ្យភាព និង ២២
- ◆ ការភ័យខ្លាចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅឃុំថ្មដា ... ២៦
- ◆ វេទិកាសន្តិភាពស្តីពី «កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ»..... ៣០
- ◆ គណៈប្រតិភូនេះប៉ុណ្ណោះ ទស្សនកិច្ចព្រះរាជ ៣៣
- ◆ ជំនឿទុកចិត្តរបស់ថៃស្ថិតនៅលើកងទ័ព..... ៣៦
- ◆ ជម្លោះដែលមិនជួយអ្វីដល់ប្រជាជន ៣៩
- ◆ ជម្លោះប្រដាប់អាវុធរវាងកម្ពុជា និងថៃ ៤១
- ◆ ជំរឿននៃសង្គ្រាមខ្មែរនៅតាមបណ្តោយព្រំដែន... ៤៤
- ◆ ទាហានថៃបានបំផ្លាញស្ថានភាពយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ខ្មែរ... ៤៩
- ◆ មន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តស្ទឹងត្រែង រៀបចំកិច្ច..... ៥១

ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រសាស្ត្រសាស្ត្រសាស្ត្រ

- ◆ ភាពភ័យខ្លាច និង ភ្នំសង្ឃឹម៖ ៥៣
- ◆ ពាក្យបាត់បង់បុរាណវិទ្យា៖ ៦១
- ◆ សោភ័ណភាពពិតប្រាកដក្នុងភាពជាអ្នកដឹកនាំ.... ៦៣

ផ្នែកស្រាវជ្រាវរកគ្រួសារ

- ◆ អ្នក សំឡេង៖ ខ្ញុំស្ម័គ្រចិត្តចូលបម្រើប្រទេស ៧៦

នៅថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ ព្រះសង្ឃចំនួន២,៥៦៩អង្គ នៅទីក្រុងភ្នំពេញ ដឹកនាំដោយសម្តេចព្រះអភិសិរសុកន្តា មហាសង្ឃរាជជាតិកិត្តិទេសបណ្ឌិត បូរ ត្រី, សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, សម្តេចព្រះមហាសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី អ៊ុន ហ៊ុន សែន សម្តេចព្រះសង្ឃនាយកនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងសម្តេចព្រះហោរាធិវង្សកិត្តិបណ្ឌិត ណាយ ប្រឹក សម្តេចព្រះសង្ឃនាយករងទ័ពនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ធ្វើធម្មយាត្រាសន្តិភាព ដើម្បីអំពាវនាវឱ្យរក្សាបទឈប់បាញ់ជានិរន្តរ៍ កម្ពុជា-ថៃ និងអំពាវនាវឱ្យថៃដោះលែងទាហានខ្មែរ១៨រូបដែលថៃចាប់ខ្លួនអំឡុងពេលមានកិច្ចព្រមព្រៀងឈប់បាញ់កាលពីថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២១ (អ្នកចម្លង/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
អនុញ្ញាតឱ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន
លេខ៣៧/៩៣.មប្រក
ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨
រូបថតឯកសារ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

សមិទ្ធិរបស់វីរបុរស រឿងរ៉ាវរបស់ជំនាតិខ្មែរដែលត្រូវបានសម្លាប់ ដោយការឈ្លានពានរបស់ថៃឆ្នាំ២០២៥

ស្រី យុ និង អ៊ុន សុជាតី

ការកំណត់រឿងរ៉ាវរបស់ក្នុងគ្រានៃការឈ្លានពាននេះ តើយើងកំណត់ វីរបុរស ដោយរបៀបណា? តើ វីរបុរសត្រូវតែជា ទាហានដែលត្រូវស្លាប់ក្នុងសង្គ្រាម ជាមន្ត្រីឬជាអ្នកដឹកនាំ? តើវីរបុរសត្រូវតែជាបុគ្គល ដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលខ្ពស់ មានការអប់រំ ឬក៏ឆ្លាតវៃមែនទេ?

ពិតជាលោកសម័យទំនើបកំណត់អត្តសញ្ញាណ វីរបុរសនៅក្នុងបរិបទនៃអ្នកល្បីលើបណ្តាញសង្គម អត្តពលិក និងភាពយន្ត ឬតារាល្បីល្បាញក្នុង

ក្រុមគ្រួសាររបស់ សំ សុគង្គឆាត ធ្វើបុណ្យកម្របខួប៧ថ្ងៃ ទទួលសំណើ របស់ សំ សុគង្គឆាត ដែលបានបង្កើតក្នុងការប្រយុទ្ធ ជាមួយកងទ័ពថៃនៅសមរភូមិ នៅថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្តាញសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វិស័យសិល្បៈ និងវប្បធម៌ជាន់ខ្ពស់ផ្សេងទៀត ប៉ុន្តែ និយមន័យនៃវីរបុរស មិនត្រូវបានកំណត់ដោយអ្វីៗ ដែលមានស្ថិរភាពខ្លីៗ ដែលផ្លាស់ប្តូរជាញឹកញាប់ ឬ ពេលវេលាឥតសារសំខាន់នោះទេ។

វីរបុរស គឺជាអ្នកដែលលះបង់ខ្លួនឯង ដោយមិន រំពឹងអ្វីត្រឡប់មកវិញ។ តម្លៃរបស់ វីរបុរស មិនត្រូវ

សំ សុគត៍ឆាត បានរងរបួសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងបាត់បង់ជីវិតក្នុង ការប្រយុទ្ធនៅសមរភូមិ នៅថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

បានវាស់វែងដោយកម្លាំង សមត្ថភាព ប្រាជ្ញា ឬកេរ្តិ៍ ឈ្មោះរបស់គាត់នោះទេ។ រីឯភាព គឺជាការលះបង់។

នេះជារឿងរ៉ាវរបស់ សំ សុគត៍ឆាត គឺជា ទាហាន វ័យក្មេងរបស់កម្ពុជា ដែលជា ទាហានម្នាក់ក្នុងចំណោម ទាហានដ៏អង្គុយក្នុង ហានជាច្រើននាក់ផ្សេងទៀត បានលះបង់ខ្លួនក្នុងការការពារប្រទេសជាតិ។ រឿងរ៉ាវ របស់គាត់ គឺជារឿងរ៉ាវដ៏អស្ចារ្យមួយ ហើយវាគឺជា ការបង្ហាញពីមនុស្សជាច្រើនទៀតដែលបន្តលះបង់ សុភមង្គលរបស់ពួកគេក្នុងកោលបំណងដ៏អស្ចារ្យ ជាងនេះ។

សំ ឈុន ដែលត្រូវជាម្ចាស់ម័ន្ទរបស់ សំ សុគត៍ ឆាត រៀបរាប់ពីរឿងរ៉ាវរបស់ សំ សុគត៍ឆាត ដែលបាន លះបង់ខ្លួនបំផុតដើម្បីជាតិរបស់ខ្លួនក្នុងវិស័យ១៩៧៧។

សំ សុគត៍ឆាត គឺជា ទាហានវ័យក្មេងក្នុង ហាន កើតនៅថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៦ នៅភូមិទួលប្រសើរ

ឃុំបាក់អន្លូង ស្រុកត្រពាំងប្រាសាទ ខេត្តទន្លេសាប រដៀប គាត់បានពិធីជីវិតក្នុង សមរភូមិនៅ ទីតាំងជួរមុខ ប្រាសាទក្របី នៅថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។

សំ សុគត៍ឆាត គឺជាកូនច្បងក្នុងគ្រួសារ មាន បងប្អូនបីនាក់ ស្រីម្នាក់ និងប្រុសពីរនាក់។ គាត់កើត ក្នុងគ្រួសារក្រឡាត់មួយ ប៉ុន្តែគាត់មានក្តីសង្ឃឹម និង សេចក្តីប្រាថ្នាខ្ពស់ក្នុងជីវិតប្រចាំថ្ងៃរបស់គាត់។ គាត់ បានទៅរស់នៅជាមួយជីដូនតាំងពីតូចដើម្បីទទួល បានការសិក្សា ហើយអំឡុងពេលរស់នៅជាមួយនឹង ជីដូន គាត់ក៏បានបញ្ចប់ការសិក្សា រហូតដល់ថ្នាក់ទី៧ នៅស្រុកកំណើតរបស់គាត់។ ក្រោយមកនៅពេល ដែលជីដូនរបស់គាត់ដែលមានលទ្ធភាពផ្គត់ផ្គង់ដល់ ការសិក្សាថ្នាក់មធ្យមសិក្សាដល់គាត់ ជីដូនក៏បាន ប្រគល់ការមើលថែ និងផ្គត់ផ្គង់ដល់ សំ សុគត៍ឆាត ទៅឱ្យម្តាយម័ន្ទរបស់គាត់ឈ្មោះ សំ ឈុន ដែល រស់នៅភូមិឈូក ឃុំក្រសាំង ស្រុកចុងកាល់ ខេត្ត ទន្លេសាប រដៀប។

ថ្ងៃត្បិតតែនៅឆ្ងាយពីផ្ទះម្តាយម័ន្ទក៏ដោយ ក៏ សំ សុគត៍ឆាត បានបន្តការសិក្សានៅវិទ្យាល័យ តេជោសែនសំរោង ដោយការគាំទ្រចិត្ត និងតស៊ូ។ ជារៀងរាល់ព្រឹក សំ សុគត៍ឆាតបានក្រោកពីព្រហាម ដើម្បីរៀបចំបាយ និងរៀបចំខ្ញុំបង្គាប់អាហារដោយខ្លួនឯង មុនពេលចេញដំណើរទៅសាលា ហើយជារៀងៗ គាត់ត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នវិញនៅពេលល្ងាចបន្ទាប់ពីសិក្សា ពេញមួយថ្ងៃ។

នៅពេលដែល សំ សុគត៍ឆាត រៀនដល់ថ្នាក់ ទី១២ សំ ឈុន ដែលត្រូវជាម្ចាស់ម័ន្ទ បានសុំការ អនុញ្ញាតពីម្តាយក្មេក ស្នើសុំឱ្យ សំ សុគត៍ឆាត បាន រស់នៅជាមួយក្នុងរយៈពេលមួយឆ្នាំ ដើម្បីកុំឱ្យគាត់ ជួបការលំបាកក្នុងការសិក្សាជាពិសេសក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ដ៏សំខាន់សម្រាប់ការត្រៀមប្រឈមសញ្ញាបត្រមធ្យម សិក្សាទុតិយភូមិ។ ថ្ងៃត្បិតតែគាត់ជួបនូវស្ថានភាព លំបាកយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ សំ សុគត៍ឆាត បានខិតខំ ប្រឹងប្រែង និងអាចបញ្ចប់ថ្នាក់ទី១២ ទៅបានយ៉ាងល្អ។

សំ សុគត៍ឆាត បានទទួលអាហារូបករណ៍សិក្សាផ្នែកអគ្គិសនីនៅវិទ្យាស្ថានមួយក្នុងខេត្តបាត់ដំបង។ គាត់បានសម្រេចចិត្តបន្តការសិក្សានៅទីនោះ ដោយរស់នៅក្នុងសាលាជាមួយសិស្សផ្សេងៗទៀតមកពីស្រុកអន្លង់វែង។ ពេលកំពុងសិក្សាផ្នែកអគ្គិសនី សំ សុគត៍ឆាត តែងតែប្រាប់ម្តាយម៉ែថា គាត់ខ្លាចខ្ពស់ និងគ្រោះថ្នាក់ដែលអាចកើតចេញពីការឆក់ដោយអគ្គិសនី។ ទោះបីជាគាត់កំពុងសិក្សាផ្នែកអគ្គិសនីក៏ដោយ ក៏ការគាំទ្រចិត្ត និងបំណងប្រាថ្នាចង់ចូលបម្រើកងទ័ពនៅតែមានដូចដើម។ គាត់បានទទួលសម្ភាសន៍ម្តងហើយម្តងទៀតដើម្បីសុំការអនុញ្ញាតចូលបម្រើកងទ័ព។ ប៉ុន្តែម្តាយម៉ែបានបដិសេធដោយខិតខំនិយាយពន្យល់ថា មនុស្សប្រុសស្ទើរតែទាំងអស់ក្នុងគ្រួសារគឺជាទាហានជួរមុខដែលកម្រនឹងបានស្នាក់នៅផ្ទះណាស់។ ម្តាយម៉ែរបស់គាត់ចង់ឱ្យសំ សុគត៍ឆាត ក្លាយជាក្រុមប្រឹក្សានៃព្រះគាត់ពូកែគណិតវិទ្យា។ ទោះបីយ៉ាងណា សំ សុគត៍ឆាត មិនដែលបោះបង់ក្តីប្រាថ្នាចង់បម្រើដល់កងទ័ពឡើយ។ នៅទីបំផុត គាត់បានដាក់ពាក្យចូលបម្រើកងទ័ពដោយបោះបង់ការសិក្សាផ្នែកអគ្គិសនីនៅខេត្តបាត់ដំបង ដើម្បីចាប់ផ្តើមហ្វឹកហាត់កងទ័ពនៅខេត្តសៀមរាប។ ចាប់តាំងពីថ្ងៃនោះមក សំ សុគត៍ឆាត មិនដែលបានទៅលេងផ្ទះនោះទេ។

ស្មារតីក្លាហានរបស់ សំ សុគត៍ឆាត ក្នុងនាមជាទាហានមិនដែលរើសអើងឡើយ សូម្បីតែសង្គ្រាមបានកើតឡើងនៅជុំវិញខ្លួនរបស់គាត់ក៏ដោយ។ នេះគឺជាបទពិសោធន៍ប្រយុទ្ធលើកដំបូងរបស់គាត់ការពារមាតុភូមិ និងបងប្អូនជនរួមជាតិប្រឆាំងនឹងការឈ្លានពានរបស់ទាហានថៃ។ នៅថ្ងៃប្រយុទ្ធដំបូង គាត់បានប្រាប់ម៉ែថា «ថ្ងៃនេះមានគ្រាប់បែកធ្លាក់ច្រើនណាស់ សំ ឡេងបន្តិច ឡើងខ្លាំងៗ... ហើយខ្ញុំភ័យបន្តិចបន្តួចដែរ ខ្ញុំចាំតែស្តាប់បញ្ជារបស់មេបញ្ជាការទេ»។

នៅថ្ងៃបន្ទាប់ សំ សុគត៍ឆាត បាននិយាយថា «ថ្ងៃនេះខ្ញុំនៅក្នុងលេណង្គានតែម្នាក់ឯង ជាមួយនឹង

សត្វខ្វែងមួយក្បាលតែប៉ុណ្ណោះ។ សំ ឡេងកាំភ្លើង និងការដុះគ្រាប់នៅតែបន្តឡើង វាមិនស្ងាត់ទៅវិញនោះទេ»។ នៅថ្ងៃទី៣ (ថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥) សំ សុគត៍ឆាត បានប្រាប់ម្តាយម៉ែរបស់គាត់ថា «ថ្ងៃនេះមានការទម្លាក់គ្រាប់បែកថៃមកទៀតហើយ។ កុំបារម្ភពីខ្ញុំអី លើកនេះខ្ញុំមានដៃគូម្នាក់ដែរនៅក្នុងលេណង្គានរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំបានហូបមីកញាប់ដើម្បីរក្សាកម្លាំង ព្រោះកងកម្លាំងដឹកស្បៀងប្រហែលមិនអាចយកមក និងទាក់ទងយើងបាននោះទេ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែខំហូបឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីរឹងមាំ និងបន្តប្រយុទ្ធ។ ថ្ងៃនេះមេឃមានអំពូលខ្លាំងណាស់ ហើយមើលមិនសូវច្បាស់នោះទេ យើងមិនអាចមើលជ្រួនដែលទាហានថៃបង្កើនបានឡើយ។ ខ្ញុំនៅតែរង់ចាំសញ្ញារបស់មេបញ្ជាការ»។

នៅថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ សំ សុគត៍ឆាត បានរងរបួសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងបាត់បង់ជីវិតក្នុងការប្រយុទ្ធ។ នៅថ្ងៃបន្ទាប់ ថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ

សំ សុគត៍ឆាត អំឡុងពេលហ្វឹកហាត់
(ហៀសប៊ុក ៖ សំ សុគត៍ឆាត)

២០២៥ ម្ចាស់មីនរបស់គាត់ បានរៀបចំពិធីបុណ្យ សពតាមប្រពៃណីនៅផ្ទះរបស់គាត់ ក្នុងពេលដែល អ្នកភូមិជាច្រើននាក់បានរត់គ្រឿងស្ទុកដើម្បីស្វែងរក សុវត្ថិភាព។ ពិធីបុណ្យនេះមិនអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ពេញលេញនោះទេ ដោយសារគ្រាប់បែកបានបង្ក ធ្លាក់គត់ឈប់ឈរ។ ភូមិនេះត្រូវបានគេបោះបង់ចោល ហើយគ្មានមធ្យោបាយប្រើប្រាស់កំបាំងសំឡេង ឬ រៀបចំក្លែងតាមពិធីទំនៀមទម្លាប់សាសនាអ្វីឡើយ។

សំ ឈុន បានរៀបរាប់ថា សំ សុគង្គឆាត ជា យុវជនដែលមានចរិតរឹងមាំខ្សោយ ហ័ព្យាយាម មាន ចិត្តមេត្តា និងតែងតែគិតគូរពីការលំបាករបស់អ្នក ដទៃនៅជុំវិញខ្លួន។ សំ សុគង្គឆាត មានការរឹងមាំដ៏ គួរឱ្យសរសើរនិងជាអ្នកប្រយុទ្ធដ៏ស្ងប់ស្ងាត់គួរឱ្យ

កត់សម្គាល់។ មុនពេលចាកចេញទៅ សិក្សានៅ ខេត្តបាត់ដំបង សំ សុគង្គឆាត បានបង្ហាញពីបំណង ចង់ទៅស្ម័គ្រចិត្តនៅមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរវិស័យ ដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅស្រុកអន្តរវិស័យ ខេត្ត ឧត្តរមានជ័យ ហើយសូម្បីតែពេលកំពុងសិក្សា គាត់ បានចូលរួមយ៉ាងទៀងទាត់ក្នុងការងារស្ម័គ្រចិត្ត សហគមន៍ ដើម្បីបម្រើប្រជាជននៅអន្តរវិស័យ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងមជ្ឈមណ្ឌល សន្តិភាពអន្តរវិស័យ ពិតជាមានកិត្តិយសយ៉ាងក្រៃ លែងដោយសារវិវភាពសេចក្តីសប្បុរស និងការលះ បង់ដ៏ធំធេងរបស់ សំ សុគង្គឆាត។ នេះគឺជារឿងរ៉ាវ អំពីសុបិនរបស់វីរបុរសម្នាក់។

សំ សុគង្គឆាត ថតរួមជុំគ្នាជាមួយមិត្តភក្តិក្នុងអង្គភាព នៅថ្ងៃទី៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ (ហៀសប៊ុក ៖ សំ សុគង្គឆាត)

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅលើដីកំពង់ក

ឆាន់ យ៉ូ

«រដ្ឋាភិបាលថៃមិនបានបង្កប់ចិត្តការពារតាមច្បាប់ មនុស្សធម៌អន្តរជាតិឱ្យបានពេញលេញទេ»

- ការបំពានបំពានទៅលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ គឺជាកំហុសធ្ងន់ធ្ងរ ដែលទាមទារឱ្យមានការស៊ើបអង្កេតយ៉ាងល្អិតល្អន់ស៊ីជម្រៅលើអង្គហេតុ និងការត្រួតពិនិត្យដោយយកចិត្តទុកដាក់លើភស្តុតាង នៅមុនពេលម្ចាស់ទាញចេញជាសេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលតម្រូវឱ្យមានព័ត៌មានបន្ថែម។ ទោះបីជាការដែលមិនគួរម្ចាស់ទាញចេញជាសេចក្តីសន្និដ្ឋានក៏ពិតជាចាំបាច់យ៉ាងណាក្តី ផ្អែកទៅលើការយល់ដឹងរបស់យើងនាបច្ចុប្បន្ននេះ ចំពោះស្ថានភាពការណ៍ជាក់ស្តែង វាមានហេតុផលជាក់លាក់នានាជាច្រើន ដែលញ៉ាំងឱ្យយើងជឿជាក់ថា រដ្ឋាភិបាលថៃមិនបានប្តេជ្ញាចិត្តគោរពទៅតាមច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិឱ្យបានពេញលេញទេ។

ឆាន់ យ៉ូ (កើតនៅឆ្នាំ ១៩៦១) ថតជាមួយ អ៊ឹម ចែម នៅប្រាសាទព្រះវិហារ។ អ៊ឹម ចែម (កើតឆ្នាំ១៩៤៦) គឺជាអតីតលេខាស្រុកព្រះនេត្រព្រះ នៅតំបន់ (ភូមិភាគពាយ័ព្យ) ប្រទេសកម្ពុជា។ រូបថតដោយ៖ ជឿ ទេវីឡា

- អនុសញ្ញាស្តីពីការមិនអនុវត្តតាមច្បាប់កំណត់ចំពោះទុក្ខកម្មសង្គ្រាម និងទុក្ខកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ (ដែលអនុម័តដោយអង្គការសហប្រជាជាតិឆ្នាំ១៩៤៨) បានចែងថា៖ ទុក្ខកម្មសង្គ្រាមដែលរួមបញ្ចូលទាំងការបំពានបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ក៏មិនស្ថិតក្រោមលក្ខន្តិកៈកំណត់ជាក់លាក់នោះទេ។ ចំពោះការបំពានបំពានទៅលើច្បាប់អន្តរជាតិផ្សេងទៀត ស្ថានភាពការណ៍ជុំវិញការបំពានបំពាននោះអាចនឹងរឹតតែពិបាកក្នុងការកំណត់ ហើយត្រូវពឹងផ្អែកទៅលើកាលៈទេសៈនៃការបំពានបំពាន ច្បាប់

ដែលពាក់ព័ន្ធ និងយន្តការនៃការអនុវត្តដែល
 លេចឡើង។ យើងចាំបាច់ត្រូវចងចាំថា ការបំពេញ
 បំពេញបំណងត្រូវតែមានប្រតិកម្មឆ្លើយតប ហើយ
 សំណង់អាចដាក់ចេញបាន តាមរយៈមធ្យោបាយ
 ផ្សេងៗក្រៅ ប្រព័ន្ធតុលាការ ទោះបីជាតុលាការ
 តែងតែជាជម្រើសដំបូងក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌
 យ៉ាងណាក្តី។

- ការឈ្លានពានព្រំដែនឬទម្រង់កម្មអន្តរជាតិ ដែល
 កើតមានរវាងប្រទេសថៃ និងប្រទេសកម្ពុជា
 ទំនងជាត្រូវបើកសវនាការនៅតុលាការយុត្តិធម៌
 អន្តរជាតិ (ចំពោះ សំណុំរឿងរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ) ឬ
 ក៏អាចត្រូវបើកសវនាការនៅតុលាការទម្រង់កម្ម
 អន្តរជាតិ(ចំពោះ ការទទួលខុសត្រូវកម្រិត
 បុគ្គល) ប្រសិនបើទម្រង់កម្មទាំងនេះបានកើតឡើង
 នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឬតាមរយៈការបញ្ជូន
 សំណុំរឿងដោយក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខ (អង្គការ
 សហប្រជាជាតិ) ។

- ប្រទេសថៃមិនមែនជា សមាជិករបស់តុលាការ
 ទម្រង់កម្មអន្តរជាតិទេ ប៉ុន្តែប្រទេសកម្ពុជាគឺជា
 សមាជិកនៃតុលាការនេះ ហើយការវាយប្រហារ
 មកលើរដ្ឋដែលជាសមាជិកនៃតុលាការទម្រង់កម្ម
 អន្តរជាតិ អាចបង្កើតឱ្យមានយុត្តាធិការសម្រាប់
 តុលាការទម្រង់កម្មអន្តរជាតិ ក្រោមហេតុផលថា
 ការវាយប្រហារនេះជាប់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងទម្រង់កម្ម
 ដែលកំណត់ដោយលក្ខន្តិកៈ ទីក្រុងវ្យូម (រួមមាន៖
 ទម្រង់កម្មសង្គ្រាម ទម្រង់កម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ
 អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ឬការឈ្លានពាន) ។
 យុត្តាធិការរបស់តុលាការទម្រង់កម្មអន្តរជាតិ គឺ
 អាស្រ័យលើថាតើទម្រង់កម្មបានកើតឡើងនៅក្នុង
 ដែនដីនៃរដ្ឋដែលជាសមាជិក ឬជនដែលដែល
 គឺជាជនជាតិនៃរដ្ឋជាសមាជិក។

- ថ្វីត្បិតតែភស្តុតាងមួយចំនួនអាចនឹងត្រូវបាន
 បដិសេធមិនទទួលស្គាល់ដោយតុលាការព្រោះតែ
 លក្ខខណ្ឌនៃភស្តុតាងយ៉ាងណាក្តី ប៉ុន្តែភស្តុតាង
 ទាំងនោះ គឺតែងតែត្រូវបានពិចារណាដោយផ្អែកលើ
 មូលដ្ឋានជាក់ស្តែងនៃករណីនីមួយៗវិញ។

ប្រាសាទព្រះវិហារ នៅថ្ងៃទី១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១១។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

“គោលនយោបាយមុខពីរ របស់រដ្ឋាភិបាលថៃ និង យោធាថៃ”

នាំ យ៉ូ

Source: Khun Srettha Thavisin, Media in Thailand

លោក សេដ្ឋា ថាវីស៊ីន
ថ្វាយបង្គំព្រះ សង្ឃថៃៗ
(លោក សេដ្ឋា ថាវីស៊ីន/ប្រព័ន្ធ
ផ្សព្វផ្សាយក្នុងប្រទេសថៃ)

បញ្ហាតែងតែកើតមានឡើង នៅពេលដែល
ប្រទេសមួយមានការបែងចែកជាពីរបក្សផ្សេងគ្នា
នៅក្នុងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រការទូតរបស់ខ្លួន ហើយ
ប្រទេសថៃកំពុងតែប្រឈមទៅនឹងបញ្ហានេះ។ ឧទាហរណ៍៖
ដែលរដ្ឋាភិបាលថៃ និងយោធាថៃ អះអាងថាខ្លួនឈរ
លើជំហររួបរួមតែមួយ ក៏ប៉ុន្តែការពិតជាក៏ស្តែង
ប្រទេសនេះ មានទស្សនៈយល់ឃើញឥរិយាបថ និង
សំឡេងពីរខុសពីគ្នាដាច់ស្រឡះ។ ការបែកខ្ញែកនេះ
បានបង្កឱ្យបញ្ហាប្រឈមដល់កំណត់ ដែលមិនមែន
ចំពោះតែប្រទេសជិតខាងខ្លួន ក្នុងការបកស្រាយ
អំពីចេតនាពិតប្រាកដរបស់ថៃតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ
ថែមទាំងចំពោះ ប្រទេសលោកខាងលិច និង
ពិភពលោកថែមទៀតផង ក្នុងការស្វែងយល់អំពី
សកម្មភាពរបស់ថៃដោយផ្អែកទៅលើអ្វីដែល

ប្រទេសនេះបានលើកឡើង។ វត្តមានក្រុមយោធាថៃ
ប្រកាន់ជំហរជ្រុស ហួសហេតុនៅផ្នែកម្ចាស់ និង
រដ្ឋាភិបាលស៊ីវិលថៃដែលប្រកាន់ជំហរការទូតនៅ
ផ្នែកម្ចាស់ទៀត គឺពិតជាពិបាកក្នុងការយល់ដឹងថា
តើភាគីម្ចាស់ ឬភាគីណាមួយ គ្រប់គ្រងនៅពេលណា
ហើយតើប្រតិកម្មតបត្រធ្វើឡើងចំពោះភាគីម្ចាស់
ឬភាគីណាមួយយ៉ាងដូចម្តេច។

សន្តិភាព អាចសម្រេចទៅបានលុះត្រាតែមាន
ភាពស្មោះត្រង់ តម្លាភាព និងការប្តេជ្ញាចិត្ត។ បញ្ហា
ខាងលើ បានបង្កជាការពិបាកក្នុងការសម្រេចបាន
សន្តិភាព នៅពេលដែលមានភាគីពីរកំពុងប្រកួត
ប្រជែងគ្នា ត្រូវបង្ហាញនូវតម្លៃដែលបានរៀបរាប់
រួមគ្នា ដើម្បីឆ្ពោះទៅមុខ។

សភាពការណ៍តាមព្រំដែន បន្ទាប់ពីការ ប៉ះទង្គិចរវាងកងទ័ពកម្ពុជាប្រឆាំងនឹងប្រទេស និងថៃ នៅម្ដុំភូមិបាណាយជ័យ ជាកម្រិតពីឯកសារទូរលេខ DO១៧៤៧

សោម ប៊ុនថន

កងទ័ពបដិវត្តន៍ខ្មែរក្រហមប្រយុទ្ធនៅលើសមរភូមិ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ន.ប ២៣. ៧. ៧៧

វិភាគព្រឹត្តិការណ៍បច្ចុប្បន្នភាព ១៦ ដល់ ២៣-៧-៧៧

I - សភាពការណ៍នៅព្រំដែន កម្ពុជា-ថៃ

១- ដំណឹង ៖ វិទ្យុបេបេសេ បារាំង ម៉ានីល អាមេរិក ថ្ងៃ ២១-២២-២៣. ៧. ៧៧ និយាយថា មានការប៉ះទង្គិចគ្នា នៅម្ដុំភូមិ បាណាយជ័យ។ កងទ័ពថៃស្លាប់ ១៧ នាក់ របួសមួយរយនាក់។ ថៃប្រើ រថក្រោះ រទេះគង់ ឧទ្ធម្ភាគបក្រ និងកាំបិតព្រួញ ៦១ ខាងកម្ពុជា មានកងទ័ព១០០នាក់ នៅកាន់កាប់ភូមិ

ដដែល ហើយមាន ៥០០ នាក់ នៅ ខាងក្រោយ។ កងទ័ពកម្ពុជាបានប្រើកាំភ្លើងស៊ុយប្រវត្តិ កាំភ្លើង គ្បាល់ ភ្នំត្រា កងទ័ពថៃបានដកមកប្រមូលផ្ដុំនៅ អារញ្ញ រួចវាត្រឡប់មកបាញ់ផ្គុំកាំភ្លើងវិញ។ ខាង កម្ពុជាបាញ់ត្រូវទទួលបានក្រវ៉ាពីរនាំឱ្យខូចខាត។ មាន អ្នកកាសែតម្នាក់ស្លាប់។ មូលហេតុនៃការប៉ះទង្គិចនេះ គឺប្រហែលមកពីដាច់ការទាក់ទងជាមួយកម្ពុជា។ ភូមិ

នេះ ខាងកម្ពុជា និងថៃ ទាមទារថា របស់ខ្លួន។

វិទ្យុឥណ្ឌា ថ្ងៃ២២.៧.៧៧ ថា តាំងពីឆ្នាំ ១៩៧៥ ដែលខ្មែរក្រហម កាន់អំណាចមក មិនដែល មានការប៉ះ ទង្គិច មានទ្រង់ទ្រាយធំដូចម្តងនេះទេ។

វិទ្យុបេសេ ថ្ងៃ២២ ធ្វើអត្ថាធិប្បាយថា នេះ គឺជាលើកទី២ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៤៨ ដែលមានការ វាយក្តាហ្មរំលោភ រវាងកម្ពុជា និងថៃ។

វិទ្យុប៉ារីស ថ្ងៃ២២. ៧. ៧៧ ផ្សាយព័ត៌មានពី ព្រឹត្តិការណ៍នេះ ជាទី២ បន្ទាប់ពីសកម្មភាពស្តេចរ៉ា និងព្រឹត្តិការណ៍ កងទ័ពប្រជាជនថៃ វាយវ៉ានៅ តាព្រះយ៉ា។ វាថាព្រឹត្តិការណ៍នេះ មានឡើងមកពី ព្រំដែនមិនច្បាស់លាស់ នៅម្តុំភូមិបុរាណយុវាយ។ កងទ័ពថៃ គឺជាកងទ័ពភូមិភាគទី១ «បស្ចិមបូរី»។ វា ថាកងទ័ពថៃ ប្រើទ្រព្យធន រថក្រោះ កាំភ្លើងធំ កាំប៉ាល់ ហោះ។ វាថាកងទ័ពយើង នៅកាន់កាប់ភូមិដដែល វា ចូលមិនចុះ ហើយវា នឹងបញ្ជូនកងទ័ពវ៉ាថៃមទៀត។ វាឥឡូវដំណឹងថា កងទ័ពយើងមានប៉ុន្មាននាក់ទេ។ វាថា រដ្ឋមន្ត្រីវ៉ា នឹងធ្វើលិខិតតវ៉ាមកកម្ពុជា។

២-វិភាគ ៖ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ នេះ វាណ្ណៈ កាន់ អំណាចថៃ អ្នកឡើងវិវត្តន៍តែខ្លាំងនៅតាមព្រំដែន។ ម្តងនេះ វាជៀបចំដោយប្រមូលសាច់ទ័ព និងអាវុធ យុទ្ធភណ្ឌមានទាំងអ្នកកាសែតចាំថតផង ដើម្បីវាយ យើងយកឈ្នះ ប្រយោជន៍វាយកទៅយោសនាលើក ឥទ្ធិពលវា ហើយឯកោយើង ក្នុងសភាពមួយដែលវា កំពុងវិវត្តក្របខ័ណ្ឌ៖

- សេដ្ឋីអាវ៉ា ត្រូវកម្ទេចនៅកម្ពុជា
- កងទ័ពប្រជាជនថៃ វាយវ៉ាកាន់តែខ្លាំង
- ទំនាស់ជាមួយប្រទេសជិតខាង អំពីព្រំដែនវិវត្តន៍ ខ្លាំង ៖ ជាមួយម៉ាឡេស៊ី លើព្រំដែន១៧៥គ.ម, ជាមួយភូមា ភូមាចាប់ទទួលបានកម្រិត និងទូក នេសាទវា, ជាមួយលាវ។
- បរាជ័យជាបន្តបន្ទាប់នៅខាងត្បូងក្នុងប្រតិបត្តិការ សឹករួមជាមួយម៉ាឡេស៊ីយ៉ា។

ម្យ៉ាងទៀត ថៃហ៊ានវាយយើងដូច្នេះ ពីព្រោះវា ចង់សម្របសម្រួលការអ្នក ឡើងវិវត្តន៍ជាមួយវៀតណាម។

វាប្រើមធ្យោបាយជាអាវុធយុទ្ធភណ្ឌដូចគ្នា កាំភ្លើងធំទ្រព្យធន រថក្រោះ យន្តហោះទទួលបានកម្រិត។ វាចង់ឱ្យសកលលោកឃើញថា កម្ពុជាដើរករឿងគេ ជុំវិញខ្លួន។

ប៉ុន្តែម្តងនេះទៀត វាត្រូវបរាជ័យដោយសារ វិវភាពដ៏អស្ចារ្យរបស់កងទ័ពបដិវត្តន៍យើង ដែលមាន តែអាវុធធម្មតា ការពារទឹកដីយើង។ បរាជ័យវា លើកអត្ថភាពកងទ័ពបដិវត្តន៍យើង និងកម្ពុជាប្រជា- ធិបតេយ្យយើងលើឆាកអន្តរជាតិថែមទៀត។

នៅលើឆាកអន្តរជាតិ គេឃើញយើងការពារ ទឹកដីយើង។ គេមិនជឿថា កម្ពុជាមានមនុស្សតែ៨ លាននាក់ ទៅរករឿងហេតុថៃមានមនុស្ស៤០លាន នាក់ និងវៀតណាម៥០លាននាក់ទេ។

ទៅអនាគត វានឹងអ្នក ឡើងយើងទៀត។ តែវា នឹងត្រូវបរាជ័យទៀត។ វាណ្ណៈ កាន់អំណាចថៃ ជួបការ លំបាកកាន់តែខ្លាំងនៅក្នុងប្រទេស និងក្រៅប្រទេស។

៣-វិធានការ ៖ យើងវាយបកលើវាវិញ ខាង ការងារបរទេសក្នុងឋានៈជាអ្នកមានប្រៀប។

- ត្រៀមបញ្ជី រាយឧប្បត្តិហេតុ នៅព្រំដែនគោក- សមុទ្រ ដែលថៃបង្កឡើង។
- បដិសេធលិខិតវ៉ា
- ណែនាំទូតយើងនៅបរទេសឱ្យពន្យល់សភាព- ការណ៍តាមខ្លឹមសារលិខិតព្យួកថ្ងៃ៤. ២. ៧៧ និង លិខិត ចុះថ្ងៃ ៧. ២. ៧៧។

កងទ័ពបដិវត្តន៍ខ្មែរក្រហមប្រយុទ្ធនៅលើសមរភូមិ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អៀង សារី (ដើរ ខាង មុខ)
ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និង ជានាយក
មន្ត្រីក្រសួងការបរទេស
កម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ ចុះ ជួប
កងទ័ពជើងទឹក នៅ អំឡុង
ឆ្នាំ ១៩៧៧ ។ (បណ្ណសារ
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អៀង សារី ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និង ជានាយក
មន្ត្រីក្រសួងការបរទេស កម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ ចុះ ជួប
កងទ័ពជើងទឹក នៅ អំឡុង ឆ្នាំ ១៩៧៧ ។ (បណ្ណសារ
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សន្តិភាពកម្ពុជា ត្រូវបានសាកល្បងញាំញី ដោយការរំលោភពលកម្មរបស់ប្រទេសថៃ

កំណត់ហេតុផ្ទាល់ខ្លួន អំពីសភាពការណ៍ខ្លះៗព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ
ចាប់ពីថ្ងៃ២៤-២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

ស្ថិត វិចិត្រ

ស្ថិត វិចិត្រ កំពុងទទួលស្វាគមន៍ភ្ញៀវទេសចរព្រមទាំងប្រទេសកាណាដា, ប្រទេសបារាំង, សហរដ្ឋអាមេរិក និងប្រទេសអូស្ត្រាលី មកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ កាលពីខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

បទពិសោធន៍ឆ្លងកាត់ការប៉ះទង្គិចអារុជនៅតាមព្រំដែនរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃបានធ្វើឱ្យខ្ញុំយល់កាន់តែច្បាស់ថា សន្តិភាពពិតជាមានតម្លៃឥតគណនា និងពិបាកកំណត់។ ឆ្លងកាត់ព្រឹត្តិការណ៍ការប៉ះទង្គិចអារុជពីរលើកធំៗរវាងប្រទេសទាំងពីរនៅឆ្នាំ២០០៨ និង២០២៥នេះដោយផ្ទាល់ បានជំរុញចិត្តឱ្យខ្ញុំមានមតិការស្នើសុំដាក់កាន់តែខ្លាំង។ ខាងក្រោមនេះ គឺជាកំណត់ហេតុនៃការចងចាំរបស់ខ្ញុំ

ទាក់ទងទៅនឹងការប៉ះទង្គិចអារុជនៅព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃរយៈពេល៥ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃទី២៤ ដល់ថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។

ថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

នៅវេលាម៉ោង៨:៣៩ នាទីព្រឹក ខ្ញុំបានទទួលទូរសព្ទពីទីស្នាក់ការកណ្តាលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានៅរាជធានីភ្នំពេញ សួរបញ្ជាក់អំពីសភាពការណ៍នៅប្រាសាទតាមា នៃជំងឺក្នុងភូមិសាស្ត្រខេត្តត្បូងឃ្មុំនាពេលនេះ។

ដែលខ្ញុំត្រូវបំបែកស្រុកអន្លង់វែងវិញនៅ វេលាម៉ោង ប្រមាណ១១:៣០នាទីព្រឹក គ្រាប់ផ្លោងរបស់កងទ័ពថៃ បានធ្លាក់លើភូមិប្រជាជន ជាពិសេសនៅក្នុងក្រុង សំរោង និងប្រកបដោយអ្នកស្លាប់ ខេត្តត្បូងឃ្មុំនេះ។

នៅឯដូច្នេះ យើងត្រូវមុខខ្លួនជាស្រេចដើម្បីរកចូលទៅក្នុងលេណដ្ឋាន ដែលយើងបានដឹក។ យើងបានដឹកលេណដ្ឋាននេះ នៅអំឡុងពេលយោធាថៃ បានបាញ់សម្លាប់រីករងទឹកកម្ពុជាម្នាក់នៅតំបន់មុំបី ភ្លាមៗ កាលពីខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០២៥។ នៅក្នុង លេណដ្ឋានខ្ញុំបានទុកឆ្នាំងបាយ អាហារកំប៉ុង និងអាហារ គ្រៀមក្រោះមួយចំនួនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់គ្រាមាន អាសន្ន។ ខ្ញុំតែងតែតាមដានពីតំបន់យ៉ាងជិតដល់ពី វិទ្យុដ្យាយអំពីស្ថានភាពនៅសមរភូមិ។ ខ្ញុំតែងតែ សម្លឹងមើលទៅលើមេឃបាញ់យោធាថៃនឹងបាញ់ ផ្សែងគ្រាប់ផ្លោងធ្លាក់ចំអន្លង់វែង និងផ្សែងត្រចៀក ស្លាប់សំរេងគ្រាប់ផ្លោងដែលល្អិតយូរពីចម្ងាយ។ ជាសំណាងល្អ នៅទីរួមស្រុកអន្លង់វែង មានសុខ សុវត្ថិភាព មិនមានការផ្ទុះអាវុធដូចតំបន់ជុំវិញ ឡើយ។ នៅក្នុងថ្ងៃដែលខ្ញុំបានដឹងអំពីព្រឹត្តិការណ៍ វាយប្រយុទ្ធកំពុងតែឆ្លើងកម្ដៅ នៅប្រាសាទតាមាន់ ធំ ប្រាសាទតាក្របី និងព្រំដែនអូរស្មាច់។

ទិដ្ឋភាពនៅក្នុងភូមិស្រុករបស់ខ្ញុំមានភាពស្ងប់ ស្ងាត់ខុសប្លែកពីមុនមូលហេតុដូច្នេះនីមួយៗមានតែ សមាជិកម្នាក់ឬពីរនាក់នៅយាមដូចតែប៉ុណ្ណោះ។ មេភូមិ និងអ្នកភូមិខ្ញុំបែករំលែកត្រីស្រស់ៗ ដែលលើកចេញពី លបត្រីក្នុងបឹងអន្លង់វែងដល់ប្រជាជនដែលនៅសេស សល់ក្នុងភូមិ ដើម្បីចម្អិនហូបតាមផ្ទះរៀងៗខ្លួន។

លុះដល់ពេលល្ងាច ខ្ញុំទទួលដំណឹងពីឪពុករបស់ ខ្ញុំថា ភ្នំព្រៃត្រូវបានយោធាថៃវាយលុក។ ភ្នំព្រៃ គឺជាទីតាំងយុទ្ធសាស្ត្រមួយនៅក្នុងខេត្តព្រះវិហារដែល ស្ថិតក្នុងដែនអធិបតេយ្យភាពរបស់កម្ពុជា។ ព័ត៌មាន ដែលរឹតតែត្រូវឱ្យប្រាកដពីការវាយប្រហារលើទីតាំង នេះ គឺរីករងទឹកកម្ពុជាជាច្រើនរូប ដែលឈរជើងនៅ ទីនោះ មិនអាចទាក់ទងបាននៅពេលដែលកងកម្លាំង យោធាថៃវាយលុកលើតំបន់នេះដោយប្រើអាវុធគ្រប់ ប្រភេទ និងកាំភ្លើងធំៗ រីករងទឹកមួយចំនួនបានប្រាប់

ថា យើងនឹងរៀបចំកម្លាំងវាយបកវិញយ៉ាងសង្កេត។

ខ្ញុំមានការស្ថិតចិត្តជាខ្លាំង ដោយសារតែភ្នំព្រៃ ធ្លាប់ជាមូលដ្ឋានឈរជើងរបស់ឪពុកខ្ញុំ កាលមិនទាន់ ចូលនិវត្តន៍នៅ៥ឆ្នាំមុន។ ខ្ញុំធ្លាប់ទៅលេងឪពុករបស់ខ្ញុំ នៅទីនោះអំឡុងពេលមានវិស្វកម្មកាលពីការសិក្សា ដែលគិតមកទល់ពេលនេះមានរយៈពេលជាង១០ឆ្នាំ មកហើយដែលខ្ញុំខានទៅកាន់ទីនោះ។ ឪពុកខ្ញុំ ធ្លាប់ ជាមេបញ្ជាការនៅក្នុងសមរភូមិនៅអំឡុងពេលមាន ជម្លោះឈ្លានពានលើប្រាសាទព្រះវិហារពីយោធាថៃ ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ និងឆ្នាំ២០១១។ ភ្នំព្រៃ គឺជាទីតាំង យុទ្ធសាស្ត្រសំបុតរបស់កងទ័ពកម្ពុជា ដែលមាន កម្ពស់ជាង២២៥ម៉ែត្រ។ កងទ័ពកម្ពុជាតែងតែធ្វើ ដំណើរឡើងទៅលើភ្នំនេះ ដោយមធ្យោបាយពីរ គឺ ឡើងតាមកាំជណ្តើរដោយធ្វើជើងប្រមាណ៦៤៩កាំ ឬឡើងតាមកក្រកខ្សែកាបដែលមានម៉ាស៊ីនរំកិល កាប នៅខាងលើ។ ខ្ញុំធ្លាប់ជិះកក្រកនោះដែរ ដើម្បីយកម្ហូប ប្រចាំថ្ងៃពីខាងក្រោមទៅកាន់អង្គភាពនីមួយៗ។ នៅ ពេលជិះកក្រកឡើងម្តងៗ ខ្ញុំតែងតែមើលទៅកាន់ ប្រាសាទព្រះវិហារ។

នឹករឭកដល់ប្រាសាទព្រះវិហារ ខ្ញុំនឹកឃើញ អនុស្សាវរីយ៍នៅពេលនោះ និងឆ្ងល់ក្នុងអារម្មណ៍ទៅ លើជីវិតកងទ័ពកម្ពុជាការពារព្រំដែននៅតំបន់ព្រៃភ្នំ។ កងទ័ពកម្ពុជាត្រូវបាននឹងអាសាធាតុគ្រជាក់ ប្រាំទ្រ ទៅនឹងភ្លៀងដែលបង្កប់នូវភ្នំរាវដូរវិស្វា និងធ្វើការ យ៉ាងលំបាកលំបិន។ ខ្ញុំនៅចាំថា នៅលើកំពូលភ្នំព្រៃ មានព័ត៌មានមួយមានទំហំជាង២០ម៉ែត្របួនជ្រុង និង អង់គ្លេសតែមួយយ៉ាងខ្ពស់។ នៅទីនោះ ខ្ញុំធ្លាប់រៀន ពីការហៅតេអូ និងទទួលបានការណ៍ពីអង្គភាពមួយ ទៅអង្គភាពមួយ។

នៅពេលខ្ញុំមើលរូបភាពអង់គ្លេសនៅលើភ្នំ ព្រៃ ខ្ញុំនឹកឃើញអនុស្សាវរីយ៍នៅយប់មួយនាខែ កក្កដា ដែលឪពុករបស់ខ្ញុំនិងកូនចៅរបស់គាត់៦-៧ នាក់និទានរឿងខ្មោចឱ្យស្តាប់ ដោយនៅពេលនោះ ខ្ញុំបានផ្អែកខ្លួនលើគំនរបាវអង្ករដែលរៀបចំសម្រាប់ កងទ័ព។ ឪពុករបស់ខ្ញុំបានដំណាលថា នៅពេលមួយ គាត់ដើរបរបាញ់សត្វនៅក្នុងព្រៃមួយកន្លែង គាត់

ស្នាក់ វិចិត្រ កំពុងធ្វើបទបង្ហាញដល់ភ្ញៀវទេសចរ (ពីឆ្នេងទៅស្តាំ) មកពីប្រទេសកាណាដា, ប្រទេសបារាំង, សហរដ្ឋអាមេរិក និងប្រទេសអូស្ត្រាលី មកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ កាលពីខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២៥។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

បានប្រទះឃើញសត្វកំប្រកមួយក្បាលលោតចុះពីលើដើមឈើចូលទៅក្នុងរន្ធដីដំបូកមួយក្បែរនោះ។ គាត់បានតាមដករន្ធដីនោះដើម្បីរកសត្វកំប្រក បន្ទាប់មកលូកដៃចូលទៅក្នុងរន្ធនោះ។ ដែរបស់គាត់បានស្លាប់ប៉ះទៅលើសត្វកំប្រកនោះហើយ ទាញចេញមកក្រៅ ស្រាប់តែប្រទះឃើញសក់យ៉ាងវែងទៅវិញ។ គាត់បន្តថា គាត់ត្រូវបានខ្លោចលង់។ នៅយប់នោះ ខ្ញុំដេកមិនលក់ទេ ដោយសារខ្លោចខ្លោចលង់។ អនុស្សាវរីយ៍នៅយប់នោះ នៅតែដិតដាមនៅក្នុងការចងចាំរបស់ខ្ញុំមកទល់សព្វថ្ងៃ។

ថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

នៅព្រឹកថ្ងៃនេះឪពុករបស់ខ្ញុំទទួលទូរសព្ទពីអតីតកូនចៅរបស់គាត់ម្នាក់ ដែលឈរជើងនៅសមរភូមិភ្នំទ្រព្យ។ កងទ័ពកម្ពុជារូបនោះ បានប្រាប់ថា គាត់បានរួចរស់ជីវិតបន្ទាប់ពីយោធាថៃវាយសន្ទុះខ្លាំងលើភ្នំទ្រព្យ ដោយការផ្លាស់ប្តូរ និងកាំភ្លើងធំ។

ក្នុងនាមជាប្រជាជន ខ្ញុំមានការអន្ទះសាចិត្តជាខ្លាំងដោយត្រូវរង់ចាំស្លាប់តែព័ត៌មានជាបន្តបន្ទាប់។ ខ្ញុំបារម្ភពីសុខភាពកងទ័ពកម្ពុជាជួរមុខ និងបងប្រុសបង្កើតរបស់ខ្ញុំ។ នៅក្នុងថ្ងៃដដែល ខ្ញុំទទួលដំណឹងថា ឧត្តមសេនីយ៍ឯក ដួង សំនៀង មេបញ្ជាការកងពលតូចអន្តរាគមន៍លេខ៧របស់កម្ពុជា បានពលីនៅក្នុងសមរភូមិខាងកើតប្រាសាទព្រះវិហារ។

នៅពេលខ្ញុំកំពុងអង្គុយរង់ចាំស្លាប់ព័ត៌មានក្នុងផ្ទះ ខ្ញុំឃើញជីដូនម្នាក់ដើរកាត់មុខផ្ទះ ដោយដៃទាំងសងខាងកាន់បង្កើចខោអាវ និងក្បាលកៀបនឹងក្លៀក។ ខ្ញុំសួរគាត់ថា គាត់កំពុងធ្វើដំណើរទៅណា? គាត់និយាយថា៖ «ខ្ញុំត្រៀមខ្លួនដើម្បីធ្វើដំណើរទៅស្រែណុយ ប៉ុន្តែរង់ចាំមើលកូនចៅសិន។ ខ្ញុំពុំមានការបំផ្ទុះគ្រាប់បែក និងគ្រាប់ផ្លោង ដែលធ្វើឱ្យខ្ញុំខ្លាច។ ពិបាកណាស់ ភ្លៀងផ្អុំបែបនេះ។ បើទៅនៅជុំវិញសខ្លួនមានការលំបាករឿងកូនចៅអាចម៍នោះ។ ប៉ុន្តែថ្ងៃនេះ ខ្ញុំពុំតែស្ទុះគ្រាប់ផ្លោងផ្ទាល់ត្រចៀកដោយសារតែខ្ញុំមិនមានទូរសព្ទមើលព័ត៌មាន។ ខ្ញុំបន់ស្រន់ឱ្យម្ចាស់ទឹក ម្ចាស់ដី អារក្ស អ្នកគា ជួយកូនចៅនៅសមរភូមិមុខភ្នំដូចជាសមរភូមិក្រោយឱ្យសុខសប្បាយទាំងអស់គ្នា»។

ថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំបានក្រោកពីព្រលឹម។ ខ្ញុំអង្គុយនៅខាងក្រៅផ្ទះ ដើម្បីតាមដានព័ត៌មានបន្តទៀត។ ខ្ញុំសួរគ្រាប់ផ្លោងល្បើយពីចម្ងាយនៅឯសមរភូមិនៅក្រុងសំរោង ប្រាសាទតាមាត់ តាក្របី អូរស្លាប់ និងព្រះវិហារ។ ដំបូលស័ក្តិសិទ្ធិតូចរបស់ខ្ញុំចាប់ផ្តើមបន្តិចស្រេច និងញ័រខ្លាំងទៅៗ ដែលធ្វើឱ្យខ្ញុំស្ទើរតែមិនអាចជ្រកបាន។ ខ្ញុំទទួលព័ត៌មានថា យោធាថៃបានប្រើប្រាស់យន្តហោះ F-16 ម្នាក់គ្រាប់បែកបំផ្លិចបំផ្លាញប្រាសាទព្រះវិហារដែលកសាងឡើងទាំងពីសម័យបុរាណរបស់កម្ពុជា។

ថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

នៅពេលព្រលឹមស្រាងៗ ខ្ញុំបានអានព័ត៌មានដឹងថា យោធាថៃបានបន្តវាយលុកមកលើកម្ពុជា

ដោយប្រើប្រាស់យន្តហោះ F-16 បាញ់គ្រាប់រ៉ុក្កត គ្រាប់បែកចង្កៀម និងផ្សែងពុល។ ខ្ញុំមានការព្រួយ បារម្ភខ្លាំងណាស់អំពីព្យាបាទកងទ័ពកម្ពុជាកំពុង ប្រយុទ្ធនៅតាមព្រំដែន។ បងស្រីដ៏ដូនមួយរបស់ខ្ញុំ ម្នាក់បានប្រាប់ឱ្យក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំយកខ្ទឹមសង្កា ក្នុងក្រមា រួចហើយមកយកមករុំមុខមាត់ការពារកុំ ឱ្យផ្សែងពុលចូលក្នុងដងភ្លើង។ នៅរំលោភម៉ោង ១២:៣៥នាទីដោយខ្លួនផ្ទាល់ខ្ញុំបានយកកម្រប និងអារក្សៀងគ្របពាងទឹក។ លុះក្រោយមក កងទ័ព កម្ពុជាម្នាក់នៅលើភ្នំដងរែកបានប្រាប់ដំណឹងល្អមក ថា៖ «ថ្ងៃនេះមានអភិវឌ្ឍន៍ហារដ៏ល្អហើយ ដោយខ្យល់ បក់ពីទិសខាងត្បូងទៅ ខាងជើង និងមានភ្លៀងធ្លាក់ ទៀត ដែលធ្វើឱ្យផ្សែងពុលមិនអាចសាយភាយមក លើភូមិឋានរបស់យើងនៅតាមបណ្តោយព្រំដែន»។ ខ្ញុំ ឮបែបនេះ មានការផ្សព្វផ្សាយល្អ ដោយសារតែថា ប្រទេសរបស់យើងប្រាកដជាមានទេវតាតាមថែរក្សា។

ខ្ញុំទទួលដំណឹងទៀតថា យោធាថៃបានផ្លាស់ គ្រាប់ចូលទៅក្នុងបន្ទាយ៤១១។ ស្របពេលនោះ ខ្ញុំឮ មេក្រូពីដូនមេភូមិក្នុងស្រុកអន្លង់វែង ប៉ុន្តែខ្ញុំស្តាប់មិន ច្បាស់សោះថា គាត់ធ្វើសេចក្តីប្រកាសអំពីអ្វី។ ខ្ញុំបាន ទូរសព្ទសួរបញ្ជាក់គាត់ ហើយគាត់ប្រាប់ថា ប្រជុំជន គ្រប់រូបដែលស្នាក់នៅក្នុងភូមិអាចទៅយកត្រីពីគាត់ មកចម្អិនហូប ព្រោះគាត់រកត្រីបានមួយចានដែក។ ខ្ញុំ ទទួលបានត្រីល្អប្រហែលពីរគីឡូក្រាម។ បន្ទាប់មក ទៀត ខ្ញុំបានឮសូរគ្រាប់ផ្លាស់សន្លប់ ជាច្រើនគ្រាប់នៅ ព្រំដែនអូរស្មាច់ និងប្រាសាទតាមាណ៍ ដែលជាទីតាំង សមរភូមិយុទ្ធសាស្ត្រនៅក្បែរស្រុកអន្លង់វែង។

កងទ័ពកម្ពុជានៅលើភ្នំដងរែកម្នាក់ ប្រាប់មកថា សូមបងប្អូននៅអន្លង់វែងមានការប្រុងប្រយ័ត្ន ដោយ សារទីតាំងសមរភូមិយុទ្ធសាស្ត្រជុំវិញបារាំងការ វាយប្រហារអស់ហើយ ដូច្នេះ គាត់មានការព្រួយ បារម្ភថាអាចនឹងមានការវាយប្រហារលើអន្លង់វែង នៅថ្ងៃចុងក្រោយ។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ ខ្ញុំបានអានព័ត៌មាន អំពីកិច្ចប្រជុំស្តីពីបទល្មើសបាញ់រ៉ាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃដែលបានធ្វើឡើងនៅប្រទេសម៉ាឡេស៊ី។ ខ្ញុំមានការផ្សព្វផ្សាយល្អជាខ្លាំង ដោយសារយើង

ទទួលដំណឹងមកថា នឹងមានកិច្ចព្រមព្រៀង ឈប់បាញ់ គ្នានៅត្រឹមម៉ោង១២:០០យប់ ដោយឥតលក្ខខណ្ឌ ចាប់ពីអាធ្រាត្រនេះទៅ។

ចាប់ពីក្រោយម៉ោង ១២:០០នាទីយប់ឆ្លងចូល ថ្ងៃទី២៩ ខែកក្កដា យើងពុំមានឮសូរគ្រាប់កាំភ្លើង ទៀតទេ។ ខ្ញុំចាប់ផ្តើមផ្សព្វផ្សាយជូនភ្នំ និងចាប់ផ្តើម កាន់ទុក្ខចំពោះវិវាទកងទ័ពកម្ពុជា ដែលបានពលី ជីវិតដើម្បីជាតិមាតុភូមិ។ ខ្ញុំមានមោទកភាពជាតិ ខ្លាំងណាស់ និងចង់ចូលរួមបំពេញកាតព្វកិច្ចកងទ័ព ដើម្បីការពារជាតិមាតុភូមិនៅឆ្នាំបន្ទាប់។ សមរភូមិ ដែលកើតមានតាំងពីប្រវត្តិសាស្ត្រនិងពេលកន្លងមក លើទីតាំងនេះ ធ្វើឱ្យខ្ញុំមានចិត្តស្រឡាញ់ប្រទេសជាតិ កាន់តែខ្លាំងឡើង និងជំរុញចិត្តឱ្យខិតខំបំពេញ ការងារដើម្បីបម្រើដល់សន្តិភាព និងបូរណភាពទឹក ដី។ កម្ពុជាចង់បានសន្តិភាព ប៉ុន្តែសន្តិភាពកម្ពុជា បែរជាត្រូវទទួលបានការញាំញីឈ្មោធនព័ន្ធជាសំណាក់ ប្រទេសថៃ ដោយបានបង្កការឆក់យកជីវិតមនុស្ស ជាច្រើន តាមរយៈការឈ្លានពានជាបន្តបន្ទាប់។

មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែង លើភ្នំដងរែក។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ការប៉ះទង្គិចប្រជាប្រជាធិបតេយ្យជាដាច់ខាត ខ្ញុំនិយមស្រាវជ្រាវស្នូលនៃចក្ខុវិស័យសង្គម

មេក វិន

មេក វិន ធ្វើបទបង្ហាញពីជំនាញស្នូលកម្ពុជានៅតាមព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ នៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ និង១៩៩០ ដល់សិស្សដែលមកទស្សនកិច្ចសិក្សានៅមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ មេក វិន គឺជាបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ។ ខ្ញុំបានសរសេរកំណត់ហេតុផ្ទាល់ខ្លួនអំពីហេតុការណ៍ដែលបានកើតឡើងអំឡុងពេលផ្ទះជម្ងឺ ទឹកដីរវាងកម្ពុជា-ថៃ ពីថ្ងៃទី២៤ ដល់២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។

ថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

នៅអំឡុងម៉ោង៨:៥០នាទី ខ្ញុំបានទំនាក់ទំនងតាមទូរសព្ទទៅ យឿន សៀ ដែលជាកងទ័ពយោធពលនៅប្រាសាទតាម៉ាណៃ ភ្នំពេញ។ ខ្ញុំបានសួរគាត់ថា៖

«សួស្តីបង! តើពេលនេះបងសុខសប្បាយទេ? តើនៅប្រាសាទតាម៉ាណៃមានការផ្ទុះអាវុធដែរទេ? គាត់បានឆ្លើយតបទាំងក្រហេបក្រហបថា៖ «បងកំពុងរត់ ឡើងទៅលើប្រាសាទតាម៉ាណៃ។ នៅពេលនេះ មានការផ្ទុះអាវុធហើយ។ ភាគីថៃបានបាញ់កងទ័ពខ្មែរមុន។ នៅពេលដែលខ្ញុំបានឮការឆ្លើយតបបែបនេះ ខ្ញុំក៏មិនបានសួរនាំបន្តប្រើនាវា ព្រោះខ្លាចរំខានទៅដល់ការងាររបស់កងទ័ព។»

ខ្ញុំចាប់ផ្តើមប្រាប់ខ្លាំងណាស់ ដោយមិននឹកស្មានថា កងទ័ពថៃបានបាញ់កងទ័ពកម្ពុជានៅព្រឹកថ្ងៃទី២៤នេះ

សោះ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ខ្ញុំក៏បានឃើញការកើតមាន សង្គ្រាម ជាពិសេសប្រជាជនត្រូវរត់ភៀសសឹកចាក ចេញពីភូមិឋានដើម្បីទៅរកកន្លែងសុវត្ថិភាព ដោយ បង្ខំចិត្តទុកផ្ទះ សម្បែង និងគោ ក្របីចោល។

នៅក្នុងថ្ងៃដដែលបន្ទាប់ពីខ្ញុំទទួលបានព័ត៌មាន អំពីការដោះដូរនៅ ទីតាំងប្រាសាទតាមាវន្ត ខ្ញុំបាន បន្តធ្វើការនៅក្នុងការិយាល័យរហូតដល់ចប់ម៉ោង។ លុះដល់ពេលខ្ញុំត្រឡប់ទៅផ្ទះ ខ្ញុំបានឃើញសភាពដូច របស់ខ្ញុំស្នាក់នៅជិតមាត់ទន្លេមេគង្គក្នុងតំបន់ដែលកំពុង រៀបចំដាំបាយ និងធ្វើម្ហូប។ ភ្លាមៗនោះ ខ្ញុំបានសួរ ទៅកាន់ឪពុកខ្ញុំថា «ពុក! តើម៉ែទៅណាហើយអត់ ឃើញ?» ពេលនោះឪពុកខ្ញុំឆ្លើយថា «ម៉ែកូនឯងនាំគ្នា រត់ភៀសសឹកទៅផ្ទះ ឡើយ (បងស្រីខ្ញុំរស់នៅក្នុង ស្រុកវ៉ារិន) អស់ហើយ នៅតែពុកចាំផ្ទះ» ។

ខ្ញុំក៏បានអង្គុយនៅលើក្រែម្នាក់ៗដៃកាន់ទូរសព្ទ ទឹកភ្នែកស្រក់ ព្រោះចិត្តមួយភ័យខ្លាចពីការលាន់ ពូសរគ្រាប់ពីទិសខាងលិច (ប្រកបដោយនរោត្តម) ចិត្តមួយទៀតអាណិតដល់ឪពុកចាស់ជរា ភ្នែកឯងតែ ត្រូវនៅចាំផ្ទះ។ បន្ទាប់មកខ្ញុំក៏បានទំនាក់ទំនងតាម តេឡេក្រាមទៅ បណ្ឌិត លី សុខយាង នាយកមជ្ឈ- មណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ ដើម្បីប្រាប់ពីស្ថានភាព ផ្ទះអាវុធនៅតាមព្រំដែន។ ភ្លាមៗនោះ កាត់បាន ទូរសព្ទមកខ្ញុំវិញ ដោយបានសាកសួរសុខទុក្ខខ្ញុំ និងស្ថានភាពរស់នៅជិតមាត់ទន្លេមេគង្គនៅ ពេលនោះ។ បន្ទាប់ពីខ្ញុំបានសន្ទនាតាមទូរសព្ទរួច ដោយក្តីបារម្ភ កាត់បានប្រាប់ខ្ញុំ រួមទាំងឪពុកទៅ សម្រាកនៅការិយាល័យមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាព អន្តរជាតិដល់ចំនួនមួយយប់ ដែលជាទីកន្លែងសុវត្ថិភាព ព្រោះផ្ទះខ្ញុំនៅក្បែរជើងភ្នំដងរែក។ ខ្ញុំក៏បានប្រាប់ ទៅឪពុករបស់ខ្ញុំ ប៉ុន្តែឪពុកខ្ញុំមិនព្រមចាកចោលពី ផ្ទះឡើយ។

ថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

លុះនៅវេលាម៉ោង៦:០០នាទីព្រឹក ខ្ញុំបាន រៀបចំធ្វើដំណើរទៅរកម្តាយនៅឯស្រុកវ៉ារិន។ ប៉ុន្តែ ពេលនោះ ខ្ញុំពុំទាន់បានចាកចេញទៅភ្លាមៗនោះទេ

ខ្ញុំចង់នៅមើលស្ថានភាពនៅក្នុងស្រុកអន្តរជាតិ ឱ្យបានច្បាស់សិន។ ម្យ៉ាងទៀត ដោយក្តីបារម្ភពី ឪពុកនៅផ្ទះ រួមទាំងចិត្តមិនចង់ចេញឆ្ងាយពីស្រុក អន្តរជាតិដែលជាទីកន្លែងធ្លាប់រស់នៅដឹកកំភ្លៅ មួយនេះ ខ្ញុំក៏បានបន្តនៅរហូតដល់ម៉ោង៣:៤០នាទី រសៀលទើបខ្ញុំចាកចេញពីទីរួមស្រុកអន្តរជាតិ ទៅកាន់ស្រុកវ៉ារិន។ អំឡុងពេលខ្ញុំនៅអន្តរជាតិ ខ្ញុំ បានធ្វើដំណើរទៅកាន់ជំរកភៀសសឹកដែលមានចម្ងាយ ប្រហែលជា២០គីឡូម៉ែត្រពីទីរួមស្រុកអន្តរជាតិ។ ខ្ញុំ បានទៅដល់ជំរកភៀសសឹកនៅម៉ោង៨:៤៥នាទី ព្រឹកៗ ពេលទៅដល់ខ្ញុំបានឃើញប្រជាជនជាច្រើន គ្រួសារបោះជំរំនៅជុំវិញបរិវេណយ៉ាងដ៏ ឡូត៍ទុក ចោលមួយកន្លែង។ ទិដ្ឋភាពនៅពេលនោះ មានទាំង មនុស្សចាស់ជរា ស្រ្តីមានផ្ទៃពោះ ស្រ្តីកូនខ្ចីរួមទាំង កុមារ រាប់ពាន់នាក់កំពុងអង្គុយជុំវិញអំពីការ ដោះដូរនៅសមរភូមិមុខ។ ក្នុងជំរំនោះ ខ្ញុំបានឃើញ និងជួបអ្នកស្គាល់ជាច្រើននាក់ មានទាំងប្រជាជន ក្នុងភូមិជើងភ្នំខ្ញុំផ្ទាល់ អំពូមីនដែលខ្ញុំធ្លាប់បានជួប សម្ភាសន៍ទាក់ទងពីប្រវត្តិសាស្ត្រគ្រួសារនៅតាមភូមិ ផ្សេងៗរួមទាំងគ្រួសារមួយមិនរាប់ខ្ញុំក៏បានជម្លៀស ទៅរស់នៅជំរំជនភៀសខ្លួននោះដែរ។

បន្ទាប់មកខ្ញុំក៏បានផ្តិតយករូបភាព រួមទាំង សម្ភាសន៍ជាវីដេអូប្រជាជនរស់នៅក្នុងជំរំទាក់ទង អំពីបញ្ហាដែលត្រូវជម្លៀសខ្លួនចេញពីភូមិឋាន។

ថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

ខ្ញុំកំពុងស្នាក់នៅផ្ទះបងស្រី ក្នុងស្រុកវ៉ារិន ខេត្ត សៀមរាប។ នៅព្រឹកថ្ងៃសៅរ៍ ទី២៦ ដែលជាថ្ងៃទី៣ នៃការដោះសង្គ្រាម ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរទៅមើលស្ថាន- ភាពរស់នៅភៀសសឹកមួយកន្លែងទៀតស្ថិតនៅក្នុងវត្ត ហេមវិទ្យាអញ្ញវា (ហៅវត្តស្រែឈូយ) ដែលមានចម្ងាយ ពីផ្ទះបងស្រីប្រហែលជា៣៥គីឡូម៉ែត្រ។ ខ្ញុំបាន ទៅដល់ទីនោះ ដោយបានជួបជាមួយអ្នកស្គាល់តាំង ពីអ្នកលក់ដូរនៅក្នុងផ្សារអន្តរជាតិ មិត្តភក្តិរៀន វិទ្យាល័យជាមួយគ្នា។ ភ្លាមៗនោះ ខ្ញុំក៏តភ្ជាប់ចិត្តថា ប្រជាជនខ្មែរជាច្រើន ដែលខ្ញុំធ្លាប់បានស្គាល់ គឺសុទ្ធ

តែត្រូវរត់ភៀសសឹកចាកចោលផ្ទះសម្បែងមកស្នាក់អាស្រ័យនៅតាមទីតាំងណាមួយដែលជាការលំបាកមួយរបស់ប្រជាជនខ្មែរនៅតាមព្រំដែន។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំក៏បានសាកសួរពីតីមានជាមួយប្រជាជនដែលបានជម្លៀសខ្លួនមកដល់វត្តស្រែណូយ។ តាមរយៈការសាកសួរសុខទុក្ខប្រជាជនភៀសសឹករួចមក គឺភាគច្រើនចាកចេញពីភូមិស្រែ ឡៅស្រែ ភូមិសន្តិភាព, ភូមិអូរន និងភូមិអភិវឌ្ឍន៍នៃស្រុកអន្លង់វែង។ ក្នុងនោះ ខ្ញុំក៏បានសម្ភាសន៍នៃភៀសសឹកជារីងអូរនចំនួន៤នាក់។

អ៊ីស្រី ខៀវ ខុម បាននិយាយថា «ខ្ញុំពេលនេះពិតជាឈឺក្បាលខ្លាំងណាស់ អារម្មណ៍រីលវល់អស់ហើយ ព្រោះខ្ញុំមានកូនប្រុសចំនួនពីរនាក់កំពុងនៅសមរភូមិក្ដៅ គឺម្នាក់នៅខាងព្រះវិហារ ឯម្នាក់ទៀតនៅឈរជើងនៅប្រកាសនៃស្រុក » ។

ចំណែកឯអ៊ីស្រី មីល ម៉ែន បាននិយាយរៀបរាប់ពីការលំបាក និងត្រូវចាកឆ្ងាយពីប្តីនៅឯដូច្នេះថា៖ «ខ្ញុំរត់មកទីនេះ គឺគ្មានបានយកអ្វីមកតាមខ្លួនបានច្រើនដូចគេនោះទេ។ ខ្ញុំមកនេះ គឺសុំអ្នកភូមិជិះគោយន្តមកជាមួយកូនប្រុសស្រី និងចៅម្នាក់ៗ មូលហេតុដែលខ្ញុំភៀសខ្លួនចេញពីផ្ទះគឺដោយសារពូសំឡែងគ្រាប់ផ្លែឈើរបស់កងទ័ពសៀមផ្លាស់ដាក់កងទ័ពខ្មែរនៅតាមព្រំដែនយ៉ាងខ្លាំងដោយមិនអាចបន្តនៅដូចបាន។ និយាយការពិតទៅ ខ្ញុំមានលុយជាប់មកជាមួយត្រឹមតែ២០០០រៀលប៉ុណ្ណោះ (និយាយដោយស្រក់ទឹកភ្នែក គាត់បានដកលុយពីហោប៉ៅឱ្យខ្ញុំមើល) ។ ភ្លាមៗនោះ អ្នកដើរលក់ផ្លែឈើ មានទាំងដំឡូងជ្វា បានជិះម៉ូតូមកដល់ ហើយឈប់នៅពីមុខតង់ស្នាក់នៅរបស់ជនភៀសខ្លួន។ អ៊ីស្រី បានអង្គុយសម្លឹងទៅមើលប្រជាជនផ្សេងទៀតកំពុងទិញផ្លែឈើ និងដំឡូងជ្វាដោយទឹកមុខក្រៀមក្រំ។ ខ្ញុំក៏បានជូនថវិកាបន្តិចបន្តួចទៅកាន់អ៊ីស្រី ដើម្បីឱ្យគាត់ទិញដំឡូងជ្វា ទុកស្ទើរឱ្យចៅ ហូប។ អ៊ីស្រី ពិតជាមានការសប្បាយចិត្ត និងបានលើកដៃសំពះអរគុណដល់ខ្ញុំ។ អំឡុងពេលអ៊ីស្រីដើរទៅទិញដំឡូងជ្វា ខ្ញុំបានសម្លឹងមើលទៅអ៊ីស្រីហើយគិតក្នុងចិត្តថា « ថវិកាបន្តិចបន្តួចពិតជាមានតម្លៃណាស់សម្រាប់អ្នកក្រខ្សត់ » ។

ថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

ខ្ញុំបានទំនាក់ទំនងទៅកងទ័ពជួរមុខ ដើម្បីសាកសួរពីស្ថានភាពនៅប្រាសាទតាមា និង តាមា ន់តូច និងប្រាសាទតាក្របី។ ខ្ញុំក៏បានទទួលដំណឹងថា នៅតាមព្រំដែនកម្ពុជាថៃ ជួរភ្នំដងរែក កងទ័ពថៃបានបើកការប្រយុទ្ធស៊ើបត្រប់តំបន់ទៅហើយ។ ចំណែកឯតំបន់ប្រាសាទតាមា និង ប្រាសាទតាក្របី កងទ័ពខ្មែរកំពុងតែវាយបកទៅកងទ័ពថៃដែលបានឈ្លានពានមកលើទឹកដី និងប្រាសាទរបស់កម្ពុជា។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ខ្ញុំបានបន្តទំនាក់ទំនងទៅមិត្តភក្តិខ្ញុំដែលឈរជើងនៅប្រកាសនៃស្រុក ដើម្បីសាកសួរពីស្ថានភាពនៅទីនោះ។

ញីល វ៉ារីត បានប្រាប់ថា៖ «បច្ចុប្បន្ននេះ ស្ថានភាពនៅប្រកាសនៃធម្មតាទេ ពុំទាន់មានការផ្ទុះអាវុធ ឡើយ ប៉ុន្តែយើងមិនអាចធ្វើសប្រហែសបានឡើយ ព្រោះនៅតាមតំបន់ទាំងអស់ដូចជា ប្រកាសនៃប្រកាសជប់គតិរ ប្រកាសនៃសះ និងជាក្បាត ដែលនៅកៀកជាមួយប្រកាសនៃស្រុក បានផ្ទុះអាវុធអស់ទៅហើយ»។

ដើម្បីការពារខ្លួនពីការផ្លាស់គ្រាប់ ឬការទម្លាក់គ្រាប់បែកពីកងទ័ពសៀម គឺប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងស្រុកអន្លង់វែងទាំងអស់ត្រូវតែឆាប់ចាកចេញពីភូមិស្ថានជាបន្ទាន់។ ក្រោយមកទៀត ខ្ញុំក៏បានទទួលដំណឹងថ្មីមួយទៀត គឺកងទ័ពថៃបានផ្លាស់គ្រាប់បែកចូលមកក្នុងកាស៊ីណូជប់គតិរ។ ក្នុងថ្ងៃដែល ខ្ញុំបានដឹងដំណឹងតាមរយៈសារពីតីមានប្រកាសថា «នៅថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ប្រាសាទព្រះវិហារដែលជាបេតិកភណ្ឌពិភពលោក ត្រូវរងការបំផ្លិចបំផ្លាញបន្ថែមទៀតពីសំណាក់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធសៀម ដែលបានទម្លាក់គ្រាប់បែកពីលើ ធ្វើឱ្យផ្នែកខ្លះនៃប្រាសាទបាក់បែកខូចខ្ចី»។

ថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

ខ្ញុំបានបន្តតាមដានពីតីមាន និងទំនាក់ទំនងទៅកាន់មិត្តភក្តិ ដែលជាប៉ូលីសឈរជើងនៅស្រុកចុងកាល ក្នុងខេត្តត្បូងឃ្មុំនាពេលនេះ ដើម្បីធ្វើការសាកសួរពីតីមានទាក់ទងនឹងការផ្លាស់គ្រាប់របស់កងទ័ព

សៀម ចូលមកក្នុងភូមិឃុំប្រជាពលរដ្ឋក្នុងខេត្ត
 ខេត្តមានជ័យ។ ភ្លាមៗនោះ មិត្តខ្ញុំបានប្រាប់ថា
 «ពេលនេះសៀមកំពុងតែជ្រាបគ្រាប់បែកជាច្រើន
 ចូលមកភូមិឃុំនៃប្រជាជននៅ និងមានជួបបង្ក្រាប
 ចូលក្នុងក្រុងសំរោងជាច្រើនក្រឡឹង» ។ ពេលនោះ ខ្ញុំ
 បានប្រាប់ទៅកាន់មិត្តរបស់ខ្ញុំឱ្យថែរក្សាខ្លួន និងបាន
 បញ្ចប់ការសន្ទនា។ នៅវេលាម៉ោង២រសៀល ខ្ញុំបានបន្ត
 ទំនាក់ទំនងទៅបងថ្មី ដែលជាប់បំពេញការងារនៅ
 កាស៊ីណូប្រក់ជាំស្រឡាវ រួមទាំងមិត្តរបស់ខ្ញុំដែលរស់
 នៅ និងលក់ដូរក្បែរផ្ទះមូលអន្លង់វែងពីស្ថានការណ៍
 នាពេលនោះ ក្នុងគោលបំណងចង់ត្រឡប់មកផ្ទះវិញ។
 ប៉ុន្តែបងថ្មីរួមទាំងមិត្តភក្តិរបស់ខ្ញុំបានប្រាប់ថា សភាព-
 ការណ៍នៅអន្លង់វែងពេលនេះនៅមិនទាន់ស្រួលនៅ
 ឡើយទេ សូមកុំទាន់ត្រឡប់មកវិញអី។ ជាមួយគ្នា
 នេះដែរ ខ្ញុំបានរង់ចាំស្តាប់ដំណឹងពីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
 ដែលបានធ្វើដំណើរទៅចូលរួមកិច្ចប្រជុំពិសេសនៅ
 ទីក្រុងកូឡាឡាំពួរ ដែលមានម៉ាឡេស៊ី ធ្វើជាម្ចាស់
 ផ្ទះ សហរដ្ឋអាមេរិកជាសហអ្នករៀបចំ និងមានការ
 ចូលរួមពីតំណាងចិន។ គោលបំណងនៃកិច្ចប្រជុំនេះ
 គឺដើម្បីសម្រេចឱ្យមានបទល្មើសបាញ់គ្នាបន្ទាន់រវាង
 ភាគីកម្ពុជា-ថៃ កិច្ចប្រជុំឈប់បាញ់គ្នាដែលបានកំណត់
 ដូចឆ្នើមរបស់លោក ដូណាល់ ត្រាំ ប្រធានាធិបតី
 សហរដ្ឋអាមេរិក។

នៅវេលាម៉ោង១រសៀល ខ្ញុំបានឮដំណឹងតាម
 រយៈសិស្សដែលធ្លាប់បានចូលរួមក្នុងវេទិកាថ្នាក់រៀន
 ដែលរស់នៅក្នុងភូមិទួលស្វាយ រួមទាំងមិត្តភក្តិ
 ម្នាក់ត្រូវជាកូនរបស់មេឃុំត្រពាំងសាវបានប្រាប់ថា៖
 «មុននេះបន្តិច កងទ័ពថៃបានទម្លាក់គ្រាប់បែកចូល
 ក្នុងបន្ទាយ៤១១ ចំនួន១គ្រាប់ និងមានការបង្ក្រាប
 ជ្រួចចូលមកក្នុងភូមិឃុំនៃប្រជាជន»។ ភ្លាមៗនោះ
 ដោយក្តីបារម្ភពីមិត្តភក្តិដែលមានប្តីរស់នៅក្នុងបន្ទាយ
 ៤១១ ខ្ញុំក៏ទូរសព្ទទៅសួរសុខទុក្ខដោយបានសន្ទនា
 គ្នាថា «សូរិយា! តើឯងនៅឯណា? សុខសប្បាយទេ
 ខ្ញុំឮថាមានការទម្លាក់គ្រាប់បែកចូលបន្ទាយ៤១១
 ពិតអត់?» កាន់បានឆ្លើយតបថា «បាទ ស្រី ថៃបាន
 ទម្លាក់គ្រាប់បែកចូលបន្ទាយ៤១១ ពិតមែន គឺទម្លាក់
 នៅក្បែរឃ្លាំងដាក់គ្រាប់តែម្តង ប៉ុន្តែនៅក្នុងឃ្លាំងគ្មាន

គ្រាប់នោះទេ ព្រោះបានជញ្ជូនចេញអស់ទៅហើយ។
 ឥឡូវនេះ ខ្ញុំបានជម្លៀសខ្លួនមករស់នៅក្នុងស្រុក
 ស្វាយលើ ខេត្តសៀមរាប។ ចំណែកឯប្តីខ្ញុំ ឈរជើង
 នៅប្រក់ជាំ។ ប៉ុន្តែមុននេះ ប្តីខ្ញុំបានទូរសព្ទមកប្រាប់
 ថា កំពុងបាញ់គ្នានៅម្តុំវត្តទុំ ពេលនេះទំនាក់ទំនងទៅ
 កាន់តែលឿងឡើងហើយ»។

ដោយសភាពការណ៍នេះពេកបងប្រុសរបស់ខ្ញុំ
 ចំនួន២ នាក់បានយកគោយន្តចំនួនពីរក្រឡឹងទៅ
 ដឹកគោ និងយកឪពុកខ្ញុំដែលកំពុងរស់នៅផ្ទះក្នុង
 ភូមិជើងភ្នំមកកាន់ស្រុកវ៉ារិន។ លុះដល់ម៉ោង៦ល្ងាច
 ខ្ញុំបានឮសូរសំឡេងគោយន្ត និងម៉ូតូពីចម្ងាយ ខ្ញុំក៏គិត
 ថាប្រាកដជាបងប្រុស និងឪពុកខ្ញុំជាមិនខាន។ បន្តិច
 ក្រោយមកឪពុកខ្ញុំបានចុះពីលើម៉ូតូ ដៃកាន់កាតុង
 អគ្គិសនីដើរតម្រង់មករកកូន និងប្រពន្ធ ដោយទឹកមុខ
 ញញឹម។ ពេលមកដល់ភ្នំម ឪពុកខ្ញុំបាននិយាយមក
 កាន់ខ្ញុំថា «កូនខ្ញុំមកនៅទីនេះទេ ស្មារតីទៅដល់ណា
 ហើយ»។ ដោយក្តីបារម្ភពីកូន ខ្លាចកូនគ្មានសម្លៀក
 បំពាក់ និងភ្លយប្រើប្រាស់ឪពុកខ្ញុំបានប្រមូលខោអាវ
 ស្បែកជើង កាបូប ភ្លយ នៅក្នុងបន្ទប់ខ្ញុំដោយបាន
 ប្រក់ក្នុងការងារចំនួនពីរ។ ប៉ុន្តែសម្លៀកបំពាក់ និង
 របស់របរទាំងអស់នោះ ខ្លាចខាតទាំងស្រុងដោយសារ
 ជាក្រណាត់ពណ៌សបានប្រឡាក់ជាមួយកក់លាយឡំ
 ជាមួយទឹកភ្លៀងអំឡុងពេលធ្វើដំណើរ។ ពេលនោះ
 ឪពុកខ្ញុំក៏យណ្ឌសំខ្លាចខ្ញុំពិបាកចិត្តស្តាយរបស់របរ
 ដោយកាន់ដឹងថារបស់ទាំងនោះខ្ញុំនៅមិនទាន់បាន
 ប្រើប្រាស់នៅឡើយទេ។ និយាយឱ្យស្មោះត្រង់ទៅ
 ភ្លាមៗនោះ អារម្មណ៍ខ្ញុំក៏មានការសោកស្តាយដែរ
 ប៉ុន្តែចិត្តមួយទៀតអាណិតទៅដល់ឪពុកដែលចាស់
 ជរាភ្នែកឆ្លុះឆ្លាំងខិតខំប្រមូលរបស់របរកូន បើទោះជា
 មិនបានទាំងអស់ក៏យកបានមួយចំនួនសម្រាប់ឱ្យកូន
 ប្រើប្រាស់អំឡុងពេលភៀសស៊ីក។ ទឹកចិត្តឪពុកបារម្ភ
 ស្រឡាញ់កូន មិនអាចកាត់ថ្លៃបាន។ ខ្ញុំក៏បានបន្ត
 ស្នាក់នៅផ្ទះបងស្រីរបស់ខ្ញុំ ក្នុងឃុំស្រែឈូកចំនួន
 មួយយប់ទៀត។ ក្នុងថ្ងៃដដែល ខ្ញុំបានទទួលដំណឹង
 ពីអ្នកស្គាល់ទាក់ទងកងទ័ពកម្ពុជាដែលបានរងរបួស
 និងពលិជីវិតនៅក្នុងសមរភូមិជាបន្តបន្ទាប់។

ថ្ងៃទី២៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥

នៅរំលោភម្ចាស់៦ព្រឹក ខ្ញុំបានសុំម្ចាស់ និងបងស្រីរបស់ខ្ញុំត្រឡប់មកកាន់ស្រុកអន្លង់វែងមុន។ ពេលនោះម្ចាស់ និងបងស្រីរបស់ខ្ញុំមិនចង់ឱ្យខ្ញុំត្រឡប់មកដូចមុននោះទេ ព្រោះគ្មានអ្នកណានៅដូចជាមួយខ្ញុំថែមទាំងសភាពការណ៍មិនទាន់ស្រួលចូលនៅឡើយ។ ខ្ញុំក៏បានប្រាប់អ្នកទាំងពីរថា ខ្ញុំអាចនៅម្នាក់ឯងបានកុំបារម្ភខ្ញុំអី ព្រោះមានមិត្តមួយចំនួនដែលមិនបានចាកចេញពីភូមិឡើយ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ខ្ញុំជឿជាក់ទៅលើរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដែលបានប្រកាសពីបទល្មើសបំបាញ់រាងកាយទី៣ទាំងពីរ។ ការធ្វើដំណើររបស់ខ្ញុំមិនបានត្រឡប់មកអន្លង់វែងភ្លាមៗនោះទេ ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរទៅកាន់ជំរកស្រែស្រែកនៅក្នុងវត្តស្រែណុយម្តងទៀត ដើម្បីពិនិត្យមើលស្ថានភាពការរស់នៅរបស់ប្រជាជន។ ទិដ្ឋភាពពេលខ្ញុំទៅដល់ទីតាំងជំរកស្រែស្រែកឃើញថាមានសប្បុរសជនរស់នៅដោយស្រួលស្រាយនូវគ្រឿងបរិភោគជាច្រើនដូចជា ទឹកស្អាត មី ត្រី ទឹកដោះកោ និងអគ្គីភ័យ ម្តងភ្លាម សម្លៀកបំពាក់ ដល់ប្រជាជនគ្រប់គ្នា។ ទឹកមុខប្រជាជននៅពេលនោះក៏លែងក្រៀមក្រំដូចកាលពីថ្ងៃទី២៥ទៀតដែរ ម្នាក់ៗមានអារម្មណ៍សប្បាយរីករាយ និងត្រេកអរជាខ្លាំងដែលមានការចែករំលែកគ្រឿងបរិភោគ។

បន្ទាប់ពីខ្ញុំបានឆ្លើយតបភាពប្រជាជនទទួលបានអំណោយរួច ខ្ញុំក៏បានធ្វើដំណើរត្រឡប់ទៅកាន់អន្លង់វែងវិញ។ ខ្ញុំបានមកដល់ការិយាល័យជម្រកមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែងនៅម៉ោង១១ព្រឹក ខ្ញុំក៏បានចូលធ្វើការនៅក្នុងការិយាល័យតាមធម្មតា។ ពេលខ្ញុំត្រឡប់មកដល់ការិយាល័យមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពដោយមិនទាន់បានទៅដល់ផ្ទះនៅឡើយទេ ប៉ុន្តែខ្ញុំពិតជាមានអារម្មណ៍សប្បាយ និងត្រេកអរជាខ្លាំងដែលបានត្រឡប់មកដល់កន្លែងដែលខ្លួនធ្លាប់ធ្វើការងារប្រចាំថ្ងៃ។ ខ្ញុំពិតជាមានអារម្មណ៍ថាកកក្តៅបំផុតដែលបានមកដល់ទីកន្លែងមួយនេះដោយសុវត្ថិភាព។ ទោះបីជា ខ្ញុំបានចាកចេញទៅរយៈពេលខ្លី ប៉ុន្តែអារម្មណ៍បានដិតជាប់ក្នុងចិត្ត និងក្តីនឹករឭកពីទីកន្លែងធ្លាប់ទៅ ផ្ទះ ដង្កូវ ផ្លូវដែលតែងតែធ្វើដំណើរ អាហារដែលតែងតែហូប មនុស្សដែលតែង

តែនិយាយលេងជាមួយគ្នា ទេសភាពដែលធ្លាប់បានឃើញនៅក្នុងស្រុកអន្លង់វែង គឺពិតជាមានការនឹករឭកជាខ្លាំង។

ពេលខ្ញុំធ្វើដំណើរមកដល់អន្លង់វែង ឃើញសភាពនៅទីនេះស្ងាត់ជ្រងំនៅមិនទាន់មានប្រជាជនត្រឡប់មកប្រកបមុខរបររកស៊ីដូចពីមុននោះទេ។ អាជីវករលក់ដូរបើកដំណើរការមួយតែប៉ុណ្ណោះ។ ទិដ្ឋភាពប្រជាជនធ្វើដំណើរនៅតាមផ្លូវមានម៉ូតូ ម៉ូតូរថយន្តមួយៗមិនសូវមានភាពអ៊ូអរដូចកាលពីមុនពេលផ្ទះសង្ក្រាន្តមុនទន្ទឹមនឹងនេះ ខ្ញុំឃើញមានរថយន្តកងទ័ពធ្វើដំណើរចេញចូលក្នុងស្រុកអន្លង់វែងជាច្រើន ដែលបានចុះមកដឹកស្បៀងអាហារយកទៅឱ្យកងទ័ពដែលឈរជើងនៅប្រក់ស្រឡំ តាមបណ្តោយផ្លូវភ្នំដងរែក។

ជាចុងក្រោយ ខ្ញុំយល់ឃើញថាការផ្ទុះសង្គ្រាមរយៈពេល៥ថ្ងៃកន្លងមកនេះ គឺពិតជាបានធ្វើឱ្យប្រជាជនជួបនូវការលំបាកជាខ្លាំង។ ជនគ្រប់គ្នាស្រីក៏ជាច្រើនត្រូវស្រាវត្រូវរងរបួសដោយសារគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍អ្វីៗពេលរត់គ្រឿងស្រីក៏កងទ័ពត្រូវពលីជីវិតការពារទឹកដីបន្ទាល់នូវការឈឺចាប់ដល់ប្រពន្ធកូន។ ប្រាសាទព្រះវិហារ ប្រាសាទតាមា និង ប្រាសាទតាមាតូច ប្រាសាទតាក្របី ផ្ទះសម្បែង ទ្រព្យសម្បត្តិផ្លូវថ្នល់ សាលារៀន រួមទាំងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធកុម្មុំឃុំស្រុក ត្រូវបានខូចខាតដោយសារការទម្លាក់គ្រាប់បែក និងការផ្លាស់គ្រាប់ពីកងទ័ពឈ្លានពានសៀម។

មេក វិន ធ្វើបទបង្ហាញអំពីជនគ្រប់គ្នាដែលបានមកនៅតាមព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ នៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ និង១៩៩០ ដល់សិស្សដែលមកទស្សនកិច្ចសិក្សានៅមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែង។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ការរំលោភបំពានអធិបតេយ្យភាព និងការ បំផ្លិចបំផ្លាញសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ ពិតពេញ

រស់ សំរោង

ក្រុមអ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរកាលមកពីប្រទេសប៉ាគីស្ថាន ៥ នាក់នាំដោយ លោកវេសេនីយ៍ឯក NAZLEE BIN ABDUL RAHIM អនុព័ន្ធយោធាម៉ាឡេស៊ី ប្រចាំកម្ពុជា ចុះពិនិត្យមើលប្រាសាទព្រះវិហារ ដែលរងការខូចខាតដោយសារការទម្លាក់គ្រាប់បែកពីកងទ័ពអាកាសថៃ អំឡុងពេលមានជម្លោះជាមួយកម្ពុជា ពីថ្ងៃទី២៤-២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ (ក្រសួងការពារជាតិកម្ពុជា)

ក្នុងជម្លោះប្រដាប់អាវុធត្រូវបានរំលោភបំពានកម្ពុជា-ថៃ ចាប់ពីថ្ងៃទី២៤ ដល់ ថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ យោងតាមសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់អ្នកនាំពាក្យក្រសួងការពារជាតិកម្ពុជា និងប្រព័ន្ធសារព័ត៌មានជាតិនិងអន្តរជាតិ ព្រមទាំងកម្រងរូបភាពនៃបំណែកបែកបាក់ខ្ទប់ខ្នាតប្រាសាទព្រះវិហារដោយសារគ្រាប់ផ្លោង និងការភ្លើងធុនធ្ងន់

របស់កងទ័ពថៃ គឺបានបង្កឱ្យមានការខូចខាតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ស្ថាប័នសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌពិតពេញ ព្រមទាំងការរំលោភបំពានច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ការសម្លាប់ជនគ្រប់គ្រាន់ការពារដោយច្បាប់និងការបំផ្លិចបំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងសង្គ្រាមក្នុងស្រុក ឬអន្តរជាតិ ដែលត្រូវបានស្ថិត

ក្រោមការទទួលបានការពារជាប់ខាតដោយអង្គការយូណេស្កូ និងយុត្តាធិការនៃច្បាប់អន្តរជាតិចំពោះបទឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមទៅលើភាគីកងទ័ពថៃដែលបានបង្កជម្លោះ ក្នុងរយៈពេលប្រាំថ្ងៃកន្លងមកនេះ។ សកម្មភាពប្រដាប់អាវុធរបស់កងទ័ពថៃបានបង្ហាញឱ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់ប្រកួតប្រជែងរវាងលោកបំពានមកលើអធិបតេយ្យភាពកម្ពុជា ទាំងស្រុងពីព្រោះថា កងទ័ពថៃបានបាញ់ផ្លោងគ្រាប់គុណនិងបានប្រើប្រាស់ជ្រុងអត្ថប្រយោជន៍រួមទាំងយន្តហោះប្រតិកម្មទំនើប ទម្លាក់គ្រាប់បែកចង្កៀម មកលើទីតាំងជម្លោះមួយចំនួនដែលបានបង្កឱ្យមានការខូចខាតយ៉ាងដំណុំក្នុងបុរាណភាពទឹកដីកម្ពុជា ជាពិសេសប្រាសាទព្រះវិហារ ដែលជាសម្បត្តិវប្បធម៌នៃមរតកដូនតាខ្មែរបានបន្សល់ទុកជាច្រើនសតវត្សរ៍កន្លងមក។

ផ្អែកទៅលើ “សន្និសីទការពារសម្បត្តិវប្បធម៌ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍នៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធ (សន្និសីទទីក្រុងហេក ប្រទេសហូឡង់) ចុះ ហត្ថលេខាក្នុងឆ្នាំ១៩៥៤ ស្តីពីការបង្ការនិងការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ក្នុងអំឡុងពេលសង្គ្រាម” យើងអាចនិយាយបានថា៖ ភាគីកងទ័ពថៃ បានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏គ្រោះថ្នាក់បំផុត ទាក់ទិននឹងការបាញ់បំផ្លាញប្រាង្គប្រាសាទព្រះវិហារ និងតំបន់ជុំវិញប្រាសាទដែលជាសម្បត្តិវប្បធម៌របស់មនុស្សជាតិ។ ដូច្នេះ កងទ័ពថៃត្រូវតែប្រឈមនឹងការទទួលខុសត្រូវក្នុងក្របខណ្ឌនីតិអន្តរជាតិ ជាពិសេសនៅចំពោះមុខតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ។ ម្យ៉ាងទៀត សកម្មភាពនៃការបំផ្លិចបំផ្លាញដោយបាញ់ផ្លោងកាំភ្លើងគុណនិងមកលើប្រាសាទបុរាណ និងដល់ប៉ះពាល់អាយុជីវិតមនុស្សដ៏អមនុស្សធម៌បែបនេះ គឺអាចចាត់ទុកបានជាអំពើរំលោភបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ឬ “អំពើឈ្មោធនាន” ដែលអង្គហេតុនេះអាចរៀបចំប្រមូលមុខដាក់សារ ដើម្បីដាក់ពាក្យប្តឹងទៅកាន់តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិនិងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ។

យោងតាមសាវតារប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ រហូតមកទល់នឹងពេលនេះ ជម្លោះប្រវត្តិសាស្ត្រនៃទឹកដីរវាងខ្មែរនិងសៀម គឺបានអូសបន្លាយអស់រយៈពេល

២៣០ឆ្នាំ ដោយគិតពីឆ្នាំ១៧៩៥ ដល់ ២០២៥។ ក្នុងរយៈពេលជាង៦០សតវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ ដោយគិតចាប់តាំងពីប្រាសាទព្រះវិហារត្រូវបានតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិនៅទីក្រុងឡាអេ បានចេញសាលដីកាប្រកាសប្រាសាទនិងតំបន់នៅជុំវិញប្រាសាទទាំងអស់មកកម្ពុជាវិញ នៅថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៦២ យើងឃើញថា៖ ភាគីកងទ័ពថៃនៅតែសន្សំចិត្តចង់បានប្រាសាទព្រះវិហាររបស់ខ្មែរជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនម្តងហើយម្តងទៀត។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ភាគីកងទ័ពថៃ តែងតែបន្តសកម្មភាពបង្កជម្លោះប្រដាប់អាវុធជាមួយកម្ពុជានៅតាមបណ្តោយជួរព្រំដែនប៉ែកភាគពាយ័ព្យ នៃប្រទេសកម្ពុជា។ ជាក់ស្តែង ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ២០០៨ ដល់ ឆ្នាំ២០១១ កងទ័ពថៃ តែងតែបង្កជម្លោះប្រដាប់អាវុធដ៏តានតឹងជាច្រើនលើកច្រើនសារ ក្នុងចេតនាវាយដណ្តើមយកប្រាសាទព្រះវិហារ និងរួមទាំងតំបន់ជុំវិញប្រាសាទព័កម្ពុជាវិញ ទោះបីជាភាគីកម្ពុជាបានដាក់បញ្ចូលប្រាសាទព្រះវិហាររួចជាស្រេច ទៅក្នុងបញ្ជីសម្បត្តិវប្បធម៌មនុស្សជាតិនៃបេតិកភណ្ឌពិភពលោកនៅថ្ងៃទី៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ នៅទីក្រុងកេប៊ិច ប្រទេសកាណាដា។

តាមរយៈភស្តុតាងដ៏ប្រកួតប្រជែងនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធក្នុងរយៈពេល៥ថ្ងៃនេះ នៅតាមបណ្តោយជួរព្រំដែនរវាងប្រទេសកម្ពុជានិងថៃ គឺបានបង្កដល់ប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់អាយុជីវិតកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធនិងជនស៊ីវិលកម្ពុជា ដែលក្នុងនោះបានស្លាប់និងរងរបួសយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់។ ប្រជាជនស្នូតគ្រងរាប់ម៉ឺនគ្រួសារកំពុងរស់នៅតាមបណ្តោយជួរព្រំដែនកំពុងមានជម្លោះ បានរត់ភៀសស៊ីកដោយបោះបង់ចោលផ្ទះសម្បែងរបស់ខ្លួនដើម្បីទៅកាន់ទីតាំងសុវត្ថិភាព។ ម្យ៉ាងទៀត សាលារៀនវត្តអារាមនិងផ្ទះសម្បែងជនស៊ីវិលនៅតាមបណ្តោយជួរព្រំដែនមានជម្លោះជាច្រើន ក៏ត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងដំណំដោយការបាញ់ផ្លោងកាំភ្លើងគុណនិងយន្តហោះទម្លាក់គ្រាប់បែកពីសំណាក់ភាគីកងទ័ពថៃ។ ជាពិសេស

ប្រាសាទប្រាសាទព្រះវិហារ គឺត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញដោយ ចេតនាពិសេសនេះ ទម្លាក់គ្រាប់បែករបស់កងទ័ព អាគារសង្គម។

ទស្សនវិស័យទី១៖ អង្គហេតុបឋមនៃជម្លោះ ប្រដាប់អាវុធរវាងភាគីកម្ពុជា និងថៃ ដែលបាន បណ្តាលឱ្យមានមនុស្សស្លាប់ និងរងរបួសយ៉ាងច្រើន សន្លឹកសន្លាប់ គឺបានបង្ហាញឱ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់អំពី ចេតនាពិតរបស់ភាគីកងទ័ពថៃ ដែលពួកគេមាន មហិច្ឆតាឈ្លានពានដើម្បីវាយដណ្តើមនិងកាន់កាប់ ទីតាំងតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រនានា និងប្រាសាទបុរាណ មួយចំនួនទៀត ស្ថិតក្នុងដែនអធិបតេយ្យភាព និង បុរាណភាពរបស់កម្ពុជា។ ភាគីកងទ័ពថៃ មានចេតនា ចង់បំផ្លិចបំផ្លាញដោយផ្នែកណាមួយ ឬទាំងស្រុង ទៅលើប្រាសាទព្រះវិហារ ដែលជាមរតក ដូនតាខ្មែរបានបន្សល់ទុកច្រើនសតវត្សរ៍។ ពិសេស ជាងនេះទៀត ក្នុងការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធនៅពេល នេះ អ្វីដែលបានបង្ហាញឱ្យឃើញអំពីមហិច្ឆតាឈ្លាន ពាននិងចេតនាបំផ្លិចបំផ្លាញប្រាសាទព្រះវិហារ ដោយ ភាគីកងទ័ពថៃ គឺត្រូវដោះស្រាយប្រាសាទព្រះវិហារ ត្រូវបាន ទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការដោយអង្គការយូណេស្កូ ទៅ ក្នុងបញ្ជីបេតិកភណ្ឌពិភពលោកសម័យប្រជុំលើក ទី៣២ នៅទីក្រុងកេប៊ិច ប្រទេសកាណាដា តាំងតែពី ថ្ងៃទី៧/ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ មកម្ល៉េះ។ តើហេតុអ្វី ដែលកងទ័ពថៃតែងតែមានចេតនាបំផ្លិចបំផ្លាញ ប្រាសាទព្រះវិហារ ម្តងហើយម្តងទៀត?

ទស្សនវិស័យទី២៖ អង្គហេតុបឋមនៃ ជម្លោះ ប្រដាប់អាវុធរវាងភាគីកម្ពុជា និងថៃ ដែល បណ្តាលឱ្យមានមនុស្សស្លាប់និងរងរបួសយ៉ាងដំណំ និង រងការខូចខាតទ្រព្យសម្បត្តិ និងផ្ទះសម្បែងរបស់ ប្រជាពលរដ្ឋយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ ព្រមទាំងធ្វើ ឱ្យជនស៊ីវិលរាប់សែននាក់រងការភ័យខ្លាច ហើយ បានសម្រេចចិត្តបោះបង់ផ្ទះសម្បែងនិងភៀសខ្លួន ដើម្បីស្វែងរកទីតាំងមានសុវត្ថិភាព។ អង្គហេតុទាំង នេះ គឺបានឆ្លើយចេញពីមហិច្ឆតាឈ្លានពានប្រដាប់ អាវុធយ៉ាងគួរឱ្យឈឺចាប់របស់ភាគីកងទ័ពថៃ ដែលបាន

ចាញ់ប្រហារមកលើកងទ័ពកម្ពុជា មុនជាបន្តបន្ទាប់។ ប្រសិនបើពិនិត្យមើលទៅលើ សមាមាត្រនៃចំនួន កម្លាំងសរុបកងទ័ពនិងគ្រឿងសព្វាវុធទំនើបរបស់ កងទ័ពថៃ គឺវាមានប្រៀបលើភាគីកងទ័ពកម្ពុជា យ៉ាងច្រើនគួរកត់សម្គាល់ ដូចជាប្រទេសថៃធំជាង កម្ពុជា ចំនួនប្រជាជនថៃមានច្រើនជាងកម្ពុជា៤ ដង និងសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសថៃក៏មានសក្តានុពលច្រើនជាង កម្ពុជា។ តើហេតុអ្វីដែលកងទ័ពកម្ពុជាមានចេតនា បង្កសង្គ្រាមដើម្បីឈ្លានពានលើអធិបតេយ្យភាព និងបុរាណភាពទឹកដីប្រទេសថៃ?

ទស្សនវិស័យទី៣ ចំពោះជម្លោះ ប្រដាប់អាវុធនៃ ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយភាគីកងទ័ពថៃ យើង អាចសន្មត់ទុកជាមុនបានថា “ភាគីកងទ័ពថៃ មាន ចេតនាបំផ្លិចបំផ្លាញ និងឈ្លានពានមកលើអធិប- តេយ្យភាព និងបុរាណភាពទឹកដីកម្ពុជា” តាមរយៈការ ប្រព្រឹត្តពីភាគីកងទ័ពថៃ ដូចខាងក្រោម៖

(ក) ភាគីកងទ័ពថៃ បានប្រាប់បំផ្លិចបំផ្លាញប្រាសាទ ប្រាសាទព្រះវិហារ ជាសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌពិភពលោក ដែលទទួលបានការការពារដោយអង្គការយូណេស្កូ និង រំលោភបំពានលើច្បាប់អន្តរជាតិ។

(ខ) ភាគីកងទ័ពថៃ បានប្រើប្រាស់គ្រឿងសព្វាវុធនៃ “គ្រាប់បែកចង្កៀម និងគ្រាប់កាំភ្លើងប្រភេទធ្ងន់ធ្ងន់ (ATMG 155mm)” មកលើបុរាណភាពទឹកដីរបស់ កម្ពុជា។ គ្រាប់កាំភ្លើងប្រភេទធ្ងន់ធ្ងន់បែបនេះ ស្ថិត នៅក្រោមការហាមឃាត់នៃអនុសញ្ញាគ្រាប់បែក ចង្កៀមអន្តរជាតិអូស្ត្រី។ ទង្វើបែបនេះ គឺជាការ រំលោភលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរបំផុត។ យោងទៅលើព្យាបាលសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើង ដោយភាគីកងទ័ពថៃក្នុងជម្លោះព្រំដែន និងក្នុងនាម ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលជារដ្ឋសមាជិក មួយរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ហើយបាន ទទួលស្គាល់សមត្ថកិច្ចយុត្តាធិការរបស់តុលាការ ទ្រឹក្សកម្មអន្តរជាតិ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៩ យោងតាម ព្យាបាលសេដ្ឋកិច្ចខាងលើ យើងចោទសួរថា៖

១) តើអង្គការយូណេស្កូ នឹងមានយន្តការច្បាប់អន្តរជាតិ ឬ ចាត់វិធានការទណ្ឌកម្មបែបណា ចំពោះភាគីកងទ័ពថៃ ដែលបានបង្កការបំផ្លិចបំផ្លាញប្រាសាទព្រះវិហារជាសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌពិភពលោក?

២) តើតុលាការទ្រឹដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ និងតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ មានយន្តការ និងយន្តការច្បាប់អន្តរជាតិ ឬ ចាត់វិធានការទណ្ឌកម្មបែបណា ទៅលើភាគីកងទ័ពថៃដែលបានបង្កការបំផ្លិចបំផ្លាញសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌពិភពលោក ការបង្កផលប៉ះពាល់អាយុជីវិតមនុស្ស ដីអមនុស្សធម៌ និងការរំលោភលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរស្តី

ពីការហាមឃាត់នៃអនុសញ្ញាគ្រាប់បែកចង្ក្រាមអន្តរជាតិ?

៣) តើធម្មនុញ្ញភាពសហគមន៍អាស៊ាន នឹងមានយន្តការច្បាប់អន្តរជាតិ ឬ ចាត់វិធានការទណ្ឌកម្មបែបណាចំពោះសមាជិកអាស៊ានណាមួយរបស់ខ្លួន? ឧទាហរណ៍៖ ដូចអ្វីដែលកំពុងកើតឡើងពេលនេះ ក្នុងករណីនៃភាគីកងទ័ពថៃបានបង្កការបំផ្លិចបំផ្លាញសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌ ការបង្កផលប៉ះពាល់អាយុជីវិតមនុស្ស ដីអមនុស្សធម៌ និងការរំលោភលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ?

ក្រុមអ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរកាលមកពីប្រទេសប៉ាគីស្ថាន ដឹកនាំដោយ លោកវរសេនីយ៍ឯក NAZLEE BIN ABDUL RAHIM អនុព័ន្ធយោធាម៉ារ ឡស៊ី ប្រចាំកម្ពុជា ចុះពិនិត្យមើលប្រាសាទព្រះវិហារ ដែលរងការខូចខាតដោយសារការទម្លាក់គ្រាប់បែកពីកងទ័ពអាស៊ានថៃ អំឡុងពេលមានជម្លោះជាមួយកម្ពុជា ពីថ្ងៃទី២៤-២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ (ក្រសួងការពារជាតិកម្ពុជា)

ការកែប្រែច្បាប់សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់

មេរៀន ស្រីឡាច

នៅអំឡុងពេលប៉ះទង្គិចប្រជាប្រជាធិបតេយ្យ កងទ័ពកម្ពុជា និងកងទ័ពថៃនៅតាមព្រំដែន បានធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅក្នុងឃុំថ្មដាមានការភ័យខ្លាច និងព្រួយបារម្ភពីសុវត្ថិភាពរបស់ខ្លួន និងក្រុមគ្រួសារយ៉ាងខ្លាំង។ ក្នុងចំណោមនោះ ក៏មានក្រុមគ្រួសារខ្លះមានកូន ឬប្តីជាកងទ័ពជួរមុខកម្ពុជាដែលកំពុងឈរជើងការពារទឹកដីនៅព្រំដែនថ្មដា។ ឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់ គឺជាតំបន់ព្រំដែនរវាងខេត្តពោធិ៍សាត់ ប្រទេសកម្ពុជា និងខេត្តត្រាត ប្រទេសថៃ។

នៅព្រឹកថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ទាហានថៃបានចាប់ផ្តើមបើកការវាយប្រហារមកលើកងទ័ពជួរមុខកម្ពុជាដែលកំពុងយាមការពារនៅតំបន់ប្រាសាទតាម៉ាន់ធំ ស្ថិតក្នុងភូមិតាម៉ាន់ធំ សង្កាត់ស្រែចម្ការ ឃុំកោកមន ស្រុកបន្ទាយអំពិល ខេត្តឧត្តរមានជ័យ។ ការវាយប្រហារមកលើកងទ័ពកម្ពុជាមុននេះ ជាការបង្ហាញថា ទាហានថៃមានចេតនាឈ្លានពានទឹកដីនិងគ្រប់គ្រងប្រាសាទបុរាណរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ បន្ទាប់ពីមានការបាញ់ប្រហារ និងដុះអាវុធកាន់តែធ្ងន់ធ្ងររវាងកងទ័ពខ្មែរ និងទាហានឈ្លានពានថៃនៅតំបន់ប្រាសាទតាម៉ាន់ធំ ក៏បានរីករាលដាលនៅតាមព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃមួយចំនួនទៀតដូចជា ខេត្តព្រះវិហារ, ខេត្តបាត់ដំបង, ខេត្តប៉ៃលិន, ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ, ខេត្តពោធិ៍សាត់ និងខេត្តកោះកុង។ ក្នុងនោះឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់ដែលជាតំបន់មួយមានព្រំប្រទល់ជាប់ជាមួយខេត្តត្រាត ប្រទេសថៃ អាចនឹងប្រឈមទៅនឹងគ្រោះថ្នាក់ខ្ពស់ ដូច្នេះរដ្ឋបាលខេត្តពោធិ៍សាត់ បានចាប់ផ្តើមបញ្ជូនឡានក្រុងទៅកាន់

ឃុំថ្មដា ដើម្បីដឹកប្រជាពលរដ្ឋជម្លៀសចេញទៅរកទីសុវត្ថិភាពតាំងពីនៅវេលាម៉ោងប្រហែល១០:៣០ នាទីព្រឹកថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ ប្រជាពលរដ្ឋប្រមាណ៧០០គ្រួសាររួមមាន កុមារតូចៗ ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងចាស់ជរា ដែលកំពុងរស់នៅក្នុងឃុំថ្មដា បានរួសរាន់ចាកចេញពីផ្ទះសម្បែងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដើម្បីរកទីកន្លែងសុវត្ថិភាព។ ចំណែកប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនតូចរួមមាន បុរសៗ បានបន្តស្នាក់នៅដើម្បីមើលថែទ្រព្យសម្បត្តិនៅតាមផ្ទះរៀងៗខ្លួន។

ជាក់ស្តែងនៅវេលាម៉ោងប្រមាណ៥ ព្រឹកថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ទាហានឈ្លានពានថៃបានផ្លាស់គ្រាប់កាំភ្លើងធំជាច្រើនគ្រាប់ចូលទីតាំងភ្នំកង្កែបស្ថិតក្នុងភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ក្រោយមានការផ្លាស់គ្រាប់ចូលទីតាំងភ្នំកង្កែប ប្រជាពលរដ្ឋដែលមិនទាន់ជម្លៀសចេញពីឃុំថ្មដាមួយចំនួនទៀតបានទទួលរងភ័យខ្លាចកាន់តែខ្លាំង និងចាប់ផ្តើមជម្លៀសខ្លួនមកកាន់ភូមិប្រមោយជាបន្តបន្ទាប់ចាប់តាំងពីព្រឹករហូតទល់យប់ថ្ងៃទី២៥ ដដែលនេះ។

ក្នុងរយៈពេល៥ថ្ងៃនេះ រដ្ឋាភិបាលបានរៀបចំទីតាំងសុវត្ថិភាពចំនួន២ សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋរៀសសឹកស្នាក់នៅ គឺទីតាំងវត្តប្រមោយ និងវិទ្យាល័យហ៊ុនសែនប្រមោយ ដែលស្ថិតក្នុងភូមិប្រមោយ ឃុំប្រមោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់ ក្នុងនោះមានប្រជាជនសរុប៧៦២គ្រួសារ។

ឈ្មោះ **ស្រីក ស៊ីម** ភេទស្រី អាយុ៦២ឆ្នាំ។ ខ្ញុំមានមុខរបរដាំដំណាំ និងធ្វើអំបោសលក់។ ខ្ញុំ

កើតនៅក្នុងភូមិចិនតាយ ឃុំមេទឹក ស្រុកបាគាន ខេត្តពោធិ៍សាត់។ បច្ចុប្បន្នខ្ញុំរស់នៅក្នុងភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ឪពុក ឈ្មោះ សៀក ស៊ុត (ស្លាប់) និងម្តាយឈ្មោះ សុតាប (ស្លាប់)។ ខ្ញុំមានបងប្អូនបង្កើតចំនួន៥នាក់ (ស្រី២នាក់) ហើយខ្ញុំជាកូនទី៣។ ប្តីរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ញ៉ាល ធំ មានអាយុ៦៣ឆ្នាំ និងជាអតីតទាហាន។ ខ្ញុំមានកូនចំនួន២នាក់ ដែលម្នាក់ជា ទាហានជួរមុខ ប្រចាំនៅព្រំដែនថ្មដា។ ខ្ញុំ និងកូនៗពីរនាក់បានប្តូរទីលំនៅចេញពីស្រុកបាគាន មករស់នៅក្នុងឃុំថ្មដា អស់រយៈពេលប្រហែល២៥ឆ្នាំហើយ ព្រោះប្តីរបស់ខ្ញុំត្រូវបានរាជរដ្ឋាភិបាលប្តូរឱ្យមកប្រចាំការនៅព្រំប្រទល់កម្ពុជា-ថៃ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្ញុំចាំបានថា ខ្ញុំត្រូវកងទ័ពខ្មែរក្រហមបំបែកចេញឱ្យរស់នៅបែកឆ្ងាយពីឪពុកម្តាយ និងបងប្អូន ដើម្បីចាត់ឱ្យចូលក្នុងកងកុមារ។ ខ្មែរក្រហមបានឱ្យឪពុករបស់ខ្ញុំ ចូលធ្វើជាកងនេសាទតំបន់២ ភូមិភាគពាយ័ព្យ។ ចំណែកម្តាយរបស់ខ្ញុំ ខ្មែរក្រហមបានឱ្យធ្វើជាចុងភៅនៅសហករណ៍មួយក្នុងភូមិចិនតាយ។ ដំបូងខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់ចេញពីភូមិចិនតាយ ទៅកាន់ភូមិអូរតាជ្រាំង ឃុំអូរតាជ្រាំង ស្រុកបាគាន ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមបញ្ជូនចូលក្នុងកងកុមារនៅមន្ទីរមួយក្នុងភូមិអូរតាជ្រាំង។ បន្ទាប់មកខ្ញុំនិងកុមារប្រហែល ១០០នាក់ ត្រូវបានមេកងបញ្ជាឱ្យកាប់ទន្លេនៃខេត្តកាប់ដើមស្ពៅ កាប់ដីដំបូក កើបលាមកមនុស្ស និងរឹសអាចម៍កោយកមកលាយធ្វើដី ហើយរែកយកទៅចាក់ក្នុងស្រែ។ បន្ទាប់មកទៀត ខ្ញុំត្រូវធ្វើការងារជាច្រើនដូចជា លើកភ្នំស្រែ លើកទំនប់ ដឹកប្រឡាយ ក្នុងភូមិអូរតាជ្រាំង។ សម្រាប់របបអាហារ ខ្ញុំហូបមិនបានគ្រប់គ្រាន់នោះទេ គឺហូបបបររាវ។ សុទ្ធតែទឹកស្ទើររៀងរាល់ថ្ងៃ។ រឿងរ៉ាវដែល ខ្ញុំបានចងចាំ និងមិនអាចបំភ្លេចបានក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម គឺការរស់នៅបែកពីម្តាយជាទីស្រឡាញ់ ការបង្ខំឱ្យធ្វើការងារធ្ងន់ធ្ងរ ហួសកម្លាំង និងការបរិភោគអាហារមិនបានគ្រប់គ្រាន់។

សៀក ស៊ុត ភេទស្រី អាយុ៦២ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្នរស់នៅក្នុងភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ស៊ុត និងគ្រួសារបានរៀនសូត្រមកមកនៅឃុំថ្មដា បណ្តោះអាសន្ននៅអំឡុងពេលមានការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធរវាងកងទ័ពកម្ពុជា និងកងទ័ពថៃនៅតាមព្រំដែន ពីថ្ងៃទី២៤ ដល់២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។
(បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រហូតដល់ពេលនេះ មានការដោះឡើងនូវសង្គ្រាមដែលបង្កឡើងដោយប្រទេសសៀម បានធ្វើឱ្យខ្ញុំត្រូវឃ្លាតឆ្ងាយពីផ្ទះសម្បែង និងត្រូវបានរដ្ឋាភិបាលជម្លៀសខ្លួនភ្លាមៗពីតំបន់ព្រំដែនថ្មដា ដើម្បីរកទីសុវត្ថិភាព។ ទោះបីខ្លួនខ្ញុំមកដល់កន្លែងដែលមានសុវត្ថិភាពហើយក្តី ប៉ុន្តែខ្ញុំនៅតែមានភាពភ័យខ្លាចខ្លាំងណាស់ និងព្រួយបារម្ភពីថ្មី និងកូនប្រុសដែលកំពុងប្រចាំការនៅជួរមុខនៅតំបន់ព្រំដែនថ្មដា។ ប្តីរបស់ខ្ញុំបានផ្លាស់ឱ្យចាកចេញពីផ្ទះទៅ កាត់នឹងមិនជម្លៀសខ្លួនមកជាដាច់ខាត កាត់នៅចាប់ទប់ព្រួញ និងចូលរួមប្រយុទ្ធក្នុងសមរភូមិជាមួយសៀមភ្លាម បើរដ្ឋាភិបាលត្រូវការកងកម្លាំងបន្ថែម។

ឆោម លីម ភេទស្រី អាយុ៧៤ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅក្នុងភូមិថ្មី ឃុំត្នោតជុំ ស្រុកក្រករ ខេត្តពោធិ៍សាត់។ បច្ចុប្បន្នខ្ញុំរស់នៅក្នុងភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ប្តីរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ យ៉ន ម៉ុត អាយុ៦៨ឆ្នាំ ហើយខ្ញុំមានកូនចំនួន៤នាក់ (ស្រី៣នាក់)។ ខ្ញុំ និងប្តី បានប្តូរទីលំនៅមករស់នៅក្នុងឃុំថ្មដា រយៈពេល៨ឆ្នាំមកហើយ។ ក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ ត្រូវបានរដ្ឋាភិបាលជម្លៀសចេញពីឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់តាំងពីថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ព្រោះផ្ទះរបស់គ្រួសារខ្ញុំ គឺនៅក្បែរប្រកប្រាណ កម្ពុជា-ថៃ ដែលទីតាំងនេះ អាចរងហានិភ័យខ្ពស់ក្នុងការប៉ះ ទង្គិចប្រដាប់អាវុធជាមួយ ទាហានឈ្លានពានថៃ។ ខ្ញុំផ្ទាល់ជាបាសក មានកូនៗ និងចៅៗតូច ដែលពិបាកក្នុងការរត់ភៀសសឹក ប្រសិនបើមានការប្រយុទ្ធប្រយោល ប្រហារណាមួយកើតមានឡើង។ អំឡុងពេលជម្លៀស ខ្ញុំនិងកូនៗ មិនបានរៀបចំរបស់របរសម្លៀកបំពាក់ និងសម្ភារមួយចំនួនមកជាមួយនោះទេ ខ្ញុំបានស្រវាយកង្វាយ និងសម្ភារចាំបាច់សំខាន់ៗបានតែមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះ។ ក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំបានចាកចេញពីឃុំថ្មដា នៅវេលាម៉ោងប្រហែល១១រសៀល ហើយបានធ្វើដំណើរមកដល់ភូមិប្រមោយ ឃុំប្រមោយ ស្រុកវាលវែង នៅវេលាម៉ោងប្រហែល៣រសៀល ល្ងាចថ្ងៃដដែល។

ខ្ញុំប្តីកូនស្រីនិងចៅៗបានមកដល់ទីតាំងសុវត្ថិភាពហើយ ប៉ុន្តែខ្ញុំនៅមានការព្រួយបារម្ភពីកូនប្រុសប្រុសដែលជានិរន្តរៈប្រចាំការនៅប៉ុស្តិ៍ភ្នំកង្វិរ ជាប់នឹងព្រំប្រទល់កម្ពុជា-ថៃ។ កូនប្រុសប្រុសខ្ញុំមានឆ្នាំទី២ប្រើប្រជាជន និងការពារប្រទេសជាតិពីការឈ្លានពានរបស់សត្រូវ។ រូបខ្ញុំជាម្តាយពិតជាមានមោទនភាព និងសរសើរនូវភាពអង់អាចក្លាហានរបស់កូនណាស់។ លុះព្រឹកថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ កូនប្រុសខ្ញុំបានទំនាក់ទំនងតាមទូរសព្ទមកប្រាប់ថា កងទ័ពថៃបានជ្រាបចំនួន៥គ្រាប់ចូលទីតាំងភ្នំកង្វិរ ដែលស្ថិតក្នុងភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា។ កូនប្រុសខ្ញុំបានប្រាប់ថា សូមកុំមានការភ័យខ្លាច និងព្រួយបារម្ភអំពីគាត់មិនមានគ្រោះថ្នាក់នោះទេ ចំណែក

ឆោម លីម ភេទស្រី អាយុ៧៤ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្នរស់នៅក្នុងភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ លីម និងគ្រួសារបានភៀសខ្លួនមកនៅឃុំប្រមោយ បណ្តោះអាសន្ននៅអំឡុងពេលមានការប៉ះ ទង្គិចប្រដាប់អាវុធរវាងកងទ័ពកម្ពុជា និងកងទ័ពថៃនៅតាមព្រំដែន ពីថ្ងៃទី២៤ ដល់២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។
(បណ្តុះបណ្តាលសហគមន៍កម្ពុជា)

កងទ័ពជួរមុខរបស់កម្ពុជា ទាំងអស់បាននិងកំពុងឈរការពារយ៉ាងរឹងមាំ ទោះបីមេឃភ្លៀងយ៉ាងណាក៏ពួកគាត់ការពារឱ្យខានតែបាន។ បន្ទាប់ពីបានឮកូនប្រុសប្រុសផ្តល់ដំណឹងមកប្រាប់ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍សប្បាយចិត្តខ្លាំងណាស់ដែលកូនមានសុវត្ថិភាពហើយ កងទ័ពជួរមុខទាំងអស់មិនមានរងរបួស។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំនៅមានភាពតានតឹងក្នុងចិត្ត គិតថាអាចនឹងកើតមានការផ្ទុះអាវុធកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរជាងនេះទៀត។ នៅម៉ោង៤ ព្រឹក ខ្ញុំនិងប្តី តែងតែក្រោកស្ម័គ្រឆមីជាមួយព្រះចៅអធិការវត្ត អុជធ្មប ជារៀងរាល់ព្រឹក និងពេលល្ងាចដើម្បីសូមបួងសួងដល់វត្តស័ក្តិសិទ្ធិ ម្ចាស់ទឹកម្ចាស់ដីអ្នកតាព្រៃភ្នំ តាមថែរក្សាទឹកដីស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់ និងប្រទេសកម្ពុជា ទាំងមូលឱ្យជួយតាម

ថែរក្សាកូនប្រសាវ កងទីពឹងមុខនៅថ្មដា ព្រមទាំង កងទីពឹងមុខទាំងអស់ដែលកំពុងប្រយុទ្ធការពារ ទឹកដីរបស់ប្រទេសកម្ពុជាឱ្យជួបប្រទះនូវសេចក្តីសុខ ជឿសុឡឆ្ងាយពីគ្រោះថ្នាក់ជំងឺឆ្លងទាំងឡាយទាំងពួង។

ខ្ញុំសូមជូនពរដល់កងកម្លាំងកងទីពឹងមុខកម្ពុជា ទាំងអស់ទទួលបាននូវជ័យជម្នះលើពួកសត្រូវឈ្លាន ពានថែម អំឡុងពេលស្នាក់នៅឆ្ងាយពីផ្ទះសម្បែង ខ្ញុំ មានការព្រួយបារម្ភ និងមានអារម្មណ៍មិនសប្បាយចិត្ត នោះទេ ព្រោះមានការសោកស្តាយទ្រព្យសម្បត្តិ សត្វចិញ្ចឹមនៅក្នុងផ្ទះ ហើយគិតថាមិនដឹងពេលណា អាចត្រឡប់ទៅរស់នៅក្នុងផ្ទះ និងស្រែកភូមិបានវិញ។ ខ្ញុំ និងក្រុមគ្រួសារបានបង់គង់ស្នាក់នៅក្នុងវត្តប្រ ម៉ោយ មានការលំបាកនៅពេលមានភ្លៀងធ្លាក់ ត្រូវ ជាសក្កានុពលសំបៅរត់ទៅជ្រកកោនក្នុងវត្ត ដែលមាន មនុស្សរាប់រយនាក់ណែនតាន់តាប់។

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងសហគមន៍ជាច្រើន បានចុះសួរសុខទុក្ខ និងផ្តល់ជំនួយជាច្រើនដូចជា អគ្គិសនីបន្លែផ្លែឈើ សម្លៀកបំពាក់ មី ទឹកដោះគោ និង សម្ភារជាច្រើនមុខទៀតដល់ក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ និង ក្រុមគ្រួសារប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ដែលបានរៀស

សឹកចេញពីតំបន់មានគ្រោះថ្នាក់នេះ។ ការលំបាក នៅតែមានសម្រាប់ខ្ញុំ ព្រោះខ្ញុំអាណិតដល់ចៅៗ តូច កុមារ និងចាស់ៗជនរងគ្រោះដូចជារូបខ្ញុំ។ បន្ទាប់ពីបាន ឮពីតំបន់ទំនាក់ទំនងនឹងបទល្មើសប្រព្រឹត្តិទាំងអស់ កងទីព កម្ពុជា និងទាហានថែនោះ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ត្រេកអរ និងសប្បាយរីករាយ ព្រោះគិតថានឹងបានត្រឡប់ទៅ ផ្ទះវិញ និងបានរស់នៅជួបជុំជាមួយក្រុមគ្រួសារក្នុង ពេលឆាប់ៗនេះ។

ជម្លោះព្រំដែនរវាងកងទីពកម្ពុជា និងទាហានថៃ ក្នុងរយៈពេល៥ថ្ងៃនេះ បានបណ្តាលឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ រាប់ពាន់នាក់តាមព្រំដែនក្នុងឃុំថ្មដាបានរៀសខ្លួន ចាកចេញពីផ្ទះសម្បែង ចាកចោលទ្រព្យសម្បត្តិ កូនៗមិនបានរៀនសូត្រ ហើយត្រូវរស់នៅក្រោមតង់ ក្រោមភ្លៀងយ៉ាងលំបាក។ ប្រជាជនមួយចំនួនបាន បាត់បង់ការងារ ធ្វើឱ្យខាតបង់ប្រាក់ចំណូលក្នុងការ ចិញ្ចឹមខ្លួន និងក្រុមគ្រួសារ។ ប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ រស់នៅក្នុងភាពភ័យខ្លាច និងព្រួយបារម្ភទាំងយប់ ទាំងថ្ងៃពីសុវត្ថិភាពសមាជិកគ្រួសារជាកងទីព និង កងទីពជួរមុខកម្ពុជាទាំងអស់ ដែលត្រៀមតតាំង ជាមួយសត្រូវឈ្លានពានថៃ។

ជនរៀសសឹកមកពីភូមិសន្តិភាព ឃុំថ្មដា បានមករស់នៅទីតាំងសុវត្ថិភាពស្ថិតនៅក្នុងឃុំប្រម៉ោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ថ្ងៃទី៥-៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វេទិកាសន្ទនាស្តីពី «កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ក្នុងភាពជាដៃគូ ដើម្បីពង្រឹងសមត្ថភាពអង្គការ សង្គមស៊ីវិលក្នុងបរិបទថ្មី»

សំរាប់ បាត់ដំបង

ឯកឧត្តម កឹមរីត្ន វិសិដ្ឋ នាយករងខុទ្ទកាល័យសម្តេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាល វេទិកាសម្ព័ន្ធសង្គមស៊ីវិល ថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ នៅថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ (បណ្តុះបណ្តាលឯកសារកម្ពុជា)

នៅថ្ងៃពុធ ទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម ចំនួនពីររូបគឺ លោក លី ជេវីត និងលោក សាវ៉ង់ បានចូលរួមវេទិកាសន្ទនាស្តីពី «កិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងភាពជាដៃគូ ដើម្បីពង្រឹងសមត្ថភាពអង្គការសង្គមស៊ីវិលក្នុងបរិបទថ្មី» ដែលរៀបចំឡើងដោយវេទិកាសម្ព័ន្ធសង្គមស៊ីវិល (វ.ស.ស) ក្រោមអធិបតេយ្យភាពឯកឧត្តម កឹមរីត្ន វិសិដ្ឋ នាយករងខុទ្ទកាល័យសម្តេចមហាបវរ

ធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាល វ.ស.ស. និងឯកឧត្តម អ៊ុន ចាន់ដា អភិបាលនៃគណៈអភិបាលខេត្ត និងមានការចូលរួមពីអភិបាលរង នៃគណៈអភិបាលខេត្តកំពង់ចាម និងស្នងការនៃអង្គការដុំវិញ ប្រធាន និងតំណាងអង្គការ សមាគម សហជីព និងសហគមន៍ ទូទាំងខេត្តកំពង់ចាម និងស្នងការសរុបប្រមាណជាង១១៤ នាក់ អញ្ជើញចូលរួម។

ជា កិច្ចការបំប្លែងនៃវេទិកាឯកទត្តម អ៊ុន ចាន់ដា អភិបាលនៃគណៈអភិបាលខេត្តកំពង់ចាម បានឡើង ផ្តល់នូវមតិស្វាគមន៍ និងផ្តល់យោបល់ណែនាំដល់ អង្គពិធី។ ឯកទត្តមអភិបាលខេត្ត បានសម្តែងនូវការ អរគុណដល់អង្គការ សមាគម សហជីព និងសហគមន៍ ទាំងអស់ដែលបានរួមចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍និង បម្រើជាប្រយោជន៍ដល់ប្រជាជនទាំងអស់នៅក្នុង មូលដ្ឋានខេត្តកំពង់ចាម ស្របតាមផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ របស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអាណត្តិទី៧។ ឯកទត្តម អ៊ុន ចាន់ដា អភិបាលខេត្តកំពង់ចាម ក៏បានលើកឡើង ដែរថា សមាគម និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដែល បានបង្កើតឡើងស្របតាមច្បាប់ ត្រូវបានលើកទឹក ចិត្តក្នុងការធ្វើសកម្មភាពមនុស្សធម៌និងសេវាសង្គម ប៉ុន្តែពុំត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើសកម្មភាពណាមួយ ដែលមានគោលដៅបម្រើប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនឬ យកកម្រៃមកចែកគ្នានោះឡើយ។ ពេលគឺត្រូវយក ចិត្តទុកដាក់ក្នុងការបំពេញកាតព្វកិច្ចឱ្យបានត្រឹមត្រូវ តាមច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិពាក់ព័ន្ធ និង

ជាពិសេសចៀសវាងជាដាច់ខាតនូវការធ្វើសកម្មភាព ទាំងឡាយណាដែលអាចជាប់ពាក់ព័ន្ធឬគាំទ្រដល់ការ សម្ងាត់ប្រាក់ ហិរញ្ញប្បទាន ភេរវកម្ម។

ឯកទត្តម ក៏មវត្ត វិសិដ្ឋ ប្រឹក្សាភិបាលវេទិកាសម្ព័ន្ធ សង្គមស៊ីវិល បានកោតសរសើរ និងវាយតម្លៃខ្ពស់ ចំពោះកិច្ចសហការល្អរវាងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និង អង្គការសង្គមស៊ីវិល ទាំងក្នុងខេត្តកំពង់ចាម និងខេត្ត ត្បូងឃ្មុំក្នុងការជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច-សង្គម នៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ដើម្បីលើកកម្ពស់ជីវភាព និង សុខុមាលភាពប្រជាពលរដ្ឋ។ លោកបានលើកទឹក ចិត្តឱ្យអង្គការសង្គមស៊ីវិលបន្តយកចិត្តទុកដាក់ និង ចូលរួមអភិវឌ្ឍន៍សង្គមជាតិឱ្យកាន់តែរីកចម្រើន ថែមទៀត ស្របតាមចក្ខុវិស័យ និងគោលនយោបាយ អភិវឌ្ឍន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្រោមការដឹកនាំប្រកប ដោយគតិបណ្ឌិតរបស់សម្តេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ជាងនេះទៀត ដើម្បីបង្ហាញអំពីតម្លាភាព សុចរិតភាព និងការបង្កើនទំនុកចិត្តពីសំណាក់សាធារណជននិង

ឯកទត្តម ក៏មវត្ត វិសិដ្ឋ នាយករងខុទ្ទកាល័យសម្តេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ឯកទត្តម អ៊ុន ចាន់ដា អភិបាលនៃគណៈអភិបាលខេត្តកំពង់ចាម, អភិបាលរង ខេត្តកំពង់ចាម និងត្បូងឃ្មុំ មន្ទីរអង្គភាពជុំវិញខេត្ត ប្រធាន និងតំណាងអង្គការ សមាគម សហជីព និងសហគមន៍ ទូទាំងខេត្តកំពង់ចាម វេទិកាសម្ព័ន្ធសង្គមស៊ីវិលនៅ ទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្តុះបណ្តាលឯកសារកម្ពុជា)

ឯកឧត្តម កឹមរីត្ន វិសិដ្ឋ នាយករងខុទ្ទកាល័យសម្តេចមហាបវរ ធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, ឯកឧត្តម អ៊ុន ចាន់ដា អភិបាលនៃគណៈអភិបាលខេត្តកំពង់ចាម, អភិបាលរង ខេត្តកំពង់ចាម និងតំណាងអង្គការ សមាគម សហជីព និងសហគមន៍ ទូទាំងខេត្តកំពង់ចាម វេទិកាសម្ព័ន្ធសង្គមស៊ីវិល នៅថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្តុំសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ម្ចាស់ជំនួយ ឯកឧត្តមប្រធានលើកទឹកចិត្តឱ្យអង្គការសង្គមស៊ីវិលបន្តការពង្រឹងជាធរមាន ដើម្បីបន្តការថែរក្សាសុខសន្តិភាព ស្ថិរភាពយុវអង្គ និងការអភិវឌ្ឍន៍ដោយចីរភាព។ ឯកឧត្តមប្រធានជំរុញឱ្យអង្គការសង្គមស៊ីវិលត្រូវតែពង្រឹងសាមគ្គីភាពទាំងអង្គការ និងទស្សនៈ ព្រមទាំងត្រូវបង្កើនស្មារតីស្នេហាជាតិគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានទាំងអស់ និងក្រៅប្រទេស ដើម្បីការពារឱ្យបាននូវខត្តមប្រយោជន៍ជាតិ ក៏ដូចជាការការពារអធិបតេយ្យ និងបូរណភាពទឹកដី ក្នុងកាលៈទេសៈដែលកម្ពុជាកំពុងប្រឈមនឹងការឈ្លានពានពីសំណាក់ប្រទេសថៃ និងការប្រែប្រួលនៃវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច-នយោបាយសកល ក៏ដូចជាកត្តាភូមិសាស្ត្រនយោបាយក្នុងតំបន់។

នៅចុងបញ្ចប់នៃកម្មវិធីតំណាងអង្គការសង្គមស៊ីវិលខេត្តកំពង់ចាម និងខេត្តត្បូងឃ្មុំបានរួមគ្នាចេញញាតិកាំទ្រព័ន្ធជរដ្ឋាភិបាល ដោយបានបង្ហាញអំពីនូវគាំទ្រយ៉ាងមោះមុតប្រកបដោយទំនុកចិត្តខ្ពស់ចំពោះការដឹកនាំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងបុព្វហេតុការពារបូរណភាពទឹកដី អធិបតេយ្យភាព និងឯករាជ្យភាព ក្រោមការដឹកនាំរបស់សម្តេចមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន ប្រធានព្រឹទ្ធសភានៃព្រះរាជាណាចក្រ

លោក លី វេរីត បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម ចូលរួមវេទិកាសម្ព័ន្ធសង្គមស៊ីវិល នៅថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្តុំសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

លោក សាំង ចាន់ដា បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម ចូលរួមវេទិកាសម្ព័ន្ធសង្គមស៊ីវិល នៅថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្តុំសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

កម្ពុជា និងសម្តេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងប្តេជ្ញាបន្តចូលរួមគ្រប់កាលៈទេសៈជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីចូលរួមថែរក្សាសុខសន្តិភាព ស្ថិរភាព សន្តិសុខ និងការអភិវឌ្ឍន៍នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តកំពង់ចាម ក៏បានរួមចំណែកជាមួយរដ្ឋបាលខេត្តកំពង់ចាម ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍មូលដ្ឋានខេត្តកំពង់ចាម ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ និងធនធានយុវជនតាមរយៈគម្រោងនានារបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងការបង្កើតវេទិកាអប់រំក្រៅប្រព័ន្ធសម្រាប់យុវជនស្វែងយល់ពីប្រវត្តិសាស្ត្រ និងសិទ្ធិមនុស្សផងដែរ។

គណៈប្រតិភូនៃប្រទេសនេប៉ាល់ ទស្សនកិច្ច ព្រះរាជបណ្ណាល័យយមាធនី

នៃបង្គ្រប់បណ្ណាល័យឯកសារកម្ពុជា និងសិក្សាស្វែងយល់អំពីការចងក្រង
ឯកសារអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រយុទ្ធសាស្ត្រនៃខ្មែរក្រហម

ម៉ែន សាណាស់

គណៈប្រតិភូនៃប្រទេសនេប៉ាល់ ទស្សនកិច្ចព្រះរាជបណ្ណាល័យ ហ្វូនដេស៊ីនបណ្ណាល័យឯកសារកម្ពុជា និងសិក្សាស្វែងយល់អំពីការចងក្រង
ឯកសារអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រយុទ្ធសាស្ត្រនៃខ្មែរក្រហម នៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤ (បណ្ណាល័យបណ្ណាល័យឯកសារកម្ពុជា)

គណៈប្រតិភូនៃប្រទេសនេប៉ាល់ចំនួន១៦នាក់មក
ពីមជ្ឈមណ្ឌលបណ្ណាល័យ និងបណ្ណាល័យទប់ស្កាត់
អំពើហិង្សានៃប្រទេសនេប៉ាល់ អញ្ជើញមកទស្សនកិច្ចនៅព្រះ
រាជបណ្ណាល័យ ហ្វូនដេស៊ីន និងទីស្នាក់ការកណ្តាលមជ្ឈ-
មណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៣ ខែ
សីហា ឆ្នាំ២០២៤ គោលបំណងនៃដំណើរទស្សន-
កិច្ចខាងលើ គឺដើម្បីធ្វើការសិក្សាស្វែងយល់បន្ថែម
អំពីរឿងរ៉ាវប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរបបខ្មែរក្រហម វិធីសាស្ត្រ
ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាដោះស្រាយ និងរៀន

សូត្រពីបទពិសោធន៍ប្រទេសកម្ពុជាដែលធ្លាប់ឆ្លង
កាត់ជម្លោះ និងដោះស្រាយបញ្ហាដោះស្រាយ ដ៏ស្មុគស្មាញ
ទៅជាការស្វែងរកយុត្តិធម៌តាមរយៈតុលាការ ការ
ផ្សះផ្សាដូចគ្នាបស់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម
និងជាចុងក្រោយគឺគួរនាំទៅបស់មណ្ឌលឯកសារ
កម្ពុជា ក្នុងកិច្ចការការងារ ការថែរក្សាការចងចាំ
អំពីរឿងរ៉ាវក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បីកុំឱ្យមានអំពើ
ប្រល័យពូជសាសន៍កើតឡើងសារជាថ្មី។

ជាកិច្ចស្វាគមន៍នៃដំណើរទស្សនកិច្ចកម្ពុជា

សូ ហ្វារីណា នាយិការនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានលើកអំពីព្រះរាជបណ្ណាល័យ ហ្វូនដេសិនមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលមានន័យថា ទីសំខាន់ក្នុងការថែរក្សាឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលជាប្រភពព័ត៌មានដើមក្នុងអតីតកាល ដែលត្រូវបានសិក្សាស្រាវជ្រាវ ប្រមូលចងក្រង និងអភិរក្សទុកសម្រាប់មនុស្សជំនាន់ក្រោយសិក្សាស្វែងយល់ និងស្រាវជ្រាវបន្ថែម។ ឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រទាំងនេះរួមមាន៖ ត្រីតិការណ៍ ពេលវេលា ទីតាំងភូមិសាស្ត្ររបាយការណ៍ឯកសារស្រាវជ្រាវ និងបទវិភាគឯកសារអន្តរទំនាក់ទំនង ឯកសាររូបថត ភាពយន្ត សិល្បៈវប្បធម៌ សាសនា ជំនឿ និងប្រពៃណីជាដើម។ នៅចន្លោះពីឆ្នាំ២០១៥ ដល់ ចុងឆ្នាំ២០១៩ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានទទួលឯកសារជាបន្តបន្ទាប់បន្ថែមទៀត ដូចជា ឯកសាររូបថត ចម្លៀង សៀវភៅចម្រុះ និងសម្ភារបណ្ណសារដ៏សន្លឹកសន្លាប់ តាមរយៈឯកអគ្គរាជទូត បណ្ឌិត ហូលីយ៉ូ អេ. ហែលទ្រេស ដែលជាប្រវត្តិវិទូអាស៊ីអាគ្នេយ៍នៅសកលវិទ្យាល័យម៉ូណាស៊ីក្នុងប្រទេសអូស្ត្រាលី។ គាត់ក៏ជាអ្នកនិពន្ធសៀវភៅនិងជាជំនួយការផ្ទាល់របស់ សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ដែរ។

ការថែរក្សាឯកសារដ៏ច្រើនសន្លឹកសន្លាប់នេះ ក្នុងកោលបំណងដើម្បីពង្រឹងនិងពង្រីកបន្ថែមនូវការយល់ដឹង និងការអប់រំស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ និងវិធានការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ព្រមទាំងចូលរួមពង្រឹងនិងលើកកម្ពស់សិទ្ធិមនុស្ស លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិរដ្ឋនៅកម្ពុជា។ យុត្តិធម៌ ការចងចាំ ការជម្រះជម្រាជ្ញាវិចិត្រ និងការជំរុញលើកកម្ពស់បញ្ហាសុខភាពអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម គឺជាការធានាតម្រង់ទិសជាអាទិភាព តាមរយៈការប្រមូលចងក្រង និងអភិរក្សឯកសារភស្តុតាងប្រវត្តិសាស្ត្រទាក់ទងនឹងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទ្រង់ក្រមុប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និងការរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបាន និងកំពុងអនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់ រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន។

បន្ទាប់មកទៀតគណៈប្រតិភូបានទស្សនាបន្ទប់ព័ត៌មានសូត្រចាម និងផ្ទាំងព័ត៌មានចំនួន១៦ផ្ទាំង ស្តីអំពីការលបរិច្ឆេទនៃដំណើរការអង្កេតជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ឬតុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមក្នុងមករា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានផ្តល់ឯកសារប្រហែលជាមួយលានទំព័រ សម្រាប់ធ្វើជាភស្តុតាងក្នុងដំណើរការកាត់ទោស។ ក្នុងឱកាសនោះ គណៈប្រតិភូលើកជាសំណួរ តើបញ្ហាប្រឈមរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានអ្វីខ្លះ និងត្រូវដោះស្រាយដោយរបៀបណាអំឡុងពេលបំពេញកិច្ចការ? លោក ឆាន់ យុ បានចែករំលែកអំពីសាវតារនៃការប្រមូលឯកសារដើម្បីយកមកធ្វើការបែងចែកនិងរៀបចំឯកសារទៅតាមប្រភេទផ្សេងៗ។ រីឯបញ្ហាប្រឈមក្នុងដំណាក់កាលដំបូងគឺមានបីចំណុច៖ ១) បញ្ហានយោបាយ គឺមានបណ្តាប្រទេសមួយចំនួនមិនពេញចិត្តចំពោះកិច្ចការស្រាវជ្រាវ និងការជំរុញឱ្យមានតុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមឡើយ។ ហេតុនេះគោលការណ៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាគឺត្រូវមានភាពមុតស្រួច និងពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់ខ្លួនឱ្យកាន់តែច្បាស់លាស់ ក្នុងការជម្រះលើរឿងនយោបាយ។ ២) បញ្ហាផ្នែកទំនាក់ទំនងជាមួយស្ថាប័នផ្សេងៗ គឺមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានសហការគ្នាជាមួយអង្គការចិត្តសង្គម អន្តរវប្បធម៌កម្ពុជា

គណៈប្រតិភូនាំដំណើរ ទស្សនកិច្ចព្រះរាជបណ្ណាល័យ ហ្វូនដេសិនមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងសិក្សាស្វែងយល់អំពីការចងក្រងឯកសារអំពីប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហម នៅវេលាព្រឹកថ្ងៃទី៣១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

(TPO) ដើម្បីផ្តល់សេវាដល់អ្នករស់នៅក្នុងតំបន់ស្រូវសង្កែប ជិតព្រំប្រទល់ខ្មែរក្រហម។ ចំណែកអង្គភាព ឬស្ថាប័ន ផ្សេងៗទៀត ក៏មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាធ្លាប់ចូលរួមសហការក្នុងករណីមានការស្នើសុំ និង៣) បញ្ហា ធនធានបុគ្គលិក អ្នកស្ម័គ្រចិត្ត គឺជាប្រភពដ៏មានសារសំខាន់សម្រាប់ជំរុញឱ្យគោលបំណងនៃការងារ បានសម្រេច។ ជាពិសេស លោក ឆាន់ យ៉ូ ក៏លើក ពីបញ្ហាដូច្នេះ លើបញ្ហាព្រំដែននៃស្ថាប័នស្រាវជ្រាវ លោក ឆាន់ យ៉ូ បានបញ្ជាក់ដំបូងរបស់ ខ្លួនថា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានដាក់កំណត់ សម្គាល់លើឯកសារភស្តុតាងយ៉ាងជាក់លាក់ ដោយ កំណត់យកត្រឹមពីថ្ងៃទី២៤ ដល់ថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ប៉ុណ្ណោះ។

គួររំលឹកដែរថា ប្រទេសនេះប៉ុល មានចំនួន ប្រជាជនប្រមាណ ២៩,៦៥០,០០០ លាននាក់ ត្រឹម ឆ្នាំ២០២៤ ហើយក្នុងចំណោមនេះមានប្រជាពលរដ្ឋ នេះប៉ុល ចំនួន៨១,៣ភាគរយ កាន់សាសនា ហិណ្ឌូ ដែលមានភាគរយខ្ពស់ជាងគេនៅលើពិភពលោក។ ប្រទេសនេះប៉ុលបានធ្លាប់ស្ថិតក្រោមការដឹកនាំនៃ របបរាជានិយមចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៧៦៨ រហូតដល់

គណៈប្រតិភូនេះប៉ុល ទស្សនកិច្ចព្រះរាជបណ្ណាល័យ ហ្វូន ម៉ែ នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងសិក្សាស្វែងយល់ពីការចង ក្រងឯកសារអំពីប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហម នៅវេលា ព្រឹកថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ឆ្នាំ២០០៨។ ភាពមិនចុះសម្រុងគ្នានៃថ្នាក់ដឹកនាំ ប្រទេស បានបណ្តាលឱ្យមានសង្គ្រាមស៊ីវិលអូស បន្ទាយអស់រយៈពេលជាងមួយទសវត្សរ៍រួមជាមួយ នឹងការធ្វើបាតុកម្មពីសំណាក់បណ្តាបក្សនយោបាយ សំខាន់ៗក្នុងប្រទេសនេះប៉ុល រហូតដល់ជំរុញឱ្យមាន កិច្ចព្រមព្រៀងនៅថ្ងៃទី២២ ខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ២០០៥ និងមានការបោះឆ្នោតជាលើកទីមួយនៅថ្ងៃទី២៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០០៨។

ជំនឿទុកចិត្តរបស់ថែស្លឹកនៅលើកងទ័ព កម្ពុជាដែលថែបាបខ្លួន

សោម ប៊ុនថន

កងទ័ពកម្ពុជាដែលរងរបួសកំពុងសម្រាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យ (រូបថត៖ ក្រសួងការពារជាតិកម្ពុជា)

នៅពេលនាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា និងនាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទីថៃ បានទៅចូលរួមប្រជុំនៅទីក្រុងកូឡាឡីពួរ ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ដោយមានការសម្របសម្រួលពីនាយករដ្ឋមន្ត្រីម៉ាឡេស៊ី និងតំណាងមកពីប្រទេសអាមេរិក និងចិន រហូតឈានដល់ការចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងឈប់បាញ់នៅរសៀលថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ស្រាប់តែថ្ងៃទី២៩ ខែកក្កដា កងទ័ពថៃឆ្លុះកាំពូលមកចាប់កងទ័ពកម្ពុជាចំនួន២០នាក់ ដោយខុសច្បាប់នៅក្នុងតំបន់ជាតិស្ថិតនៅក្នុងភូមិតេជោបុស្សស្បូវ ឃុំស្រែអែម ស្រុកជាំក្សាន្ត ខេត្តព្រះវិហារ។ ភាគីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងប្រជាជនកម្ពុជានៅក្នុងប្រទេស និងរស់នៅបរទេស

បានធ្វើការតវ៉ាយ៉ាងខ្លាំងក្លាឱ្យថៃដោះលែងកងទ័ពកម្ពុជាទាំង២០នាក់វិញ។ ដោយឡែកក្រសួងការពារជាតិកម្ពុជាបានប្រាប់ទៅអនុព័ន្ធយោធាប្រទេសអាស៊ានប្រចាំនៅកម្ពុជា និងប្រតិភូបរទេសអំឡុងពេលចុះទៅសន្តិភាពការណ៍តំបន់ដែលរងគ្រោះពីការវាយប្រហាររបស់កងទ័ពថៃនៅតំបន់អាសេស្ទីតក្នុងឃុំអាសេស្ទី ស្រុកជាំក្សាន្ត ខេត្តព្រះវិហារអំពីហេតុការណ៍ដែលកងទ័ពថៃបានរំលោភលើកិច្ចព្រមព្រៀងឈប់បាញ់ដែលបានចុះហត្ថលេខាដោយមេដឹកនាំកម្ពុជា និងថៃ ព្រោះកងទ័ពថៃបានចូលចាប់កងទ័ពកម្ពុជាដោយខុសច្បាប់ និងអំពាវឱ្យដាក់សម្ពាធលើថៃឱ្យទទួលខុសត្រូវ និងដោះលែងកងទ័ព

កម្ពុជា ទាំងនេះ ត្រូវបំបែកវិញ។

នៅថ្ងៃទី១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ ថៃបានដោះលែងកងទ័ពកម្ពុជាចំនួនពីរ នាក់តាមប្រកាសព្រំដែនអន្តរជាតិអូរស្មាប៉ូ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ ដោយឡែកប្រទេសកម្ពុជាវិញ ដោយកងទ័ពកម្ពុជាម្នាក់ស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពរងគ្រោះថ្នាក់ស្លាប់ ដោយឡែកប្រទេសកម្ពុជាវិញ ដោយកងទ័ពកម្ពុជាចំនួន១៨ នាក់ទៀត ថៃមិនព្រមដោះលែងឡើយ ដោយលើកហេតុដល់ថា រង់ចាំបំពេញឯកសារព្រោះថៃចាត់ទុកកងទ័ពកម្ពុជាទាំង១៨ នាក់បានចូលក្នុងទឹកដីថៃ (ឈ្មោះ ស៊ីក) ។ ទោះបីថៃបានប្រកាសលក់កងទ័ពកម្ពុជាពីរ នាក់ឱ្យមកកម្ពុជាវិញក៏ដោយ ក៏កងទ័ពទាំងនេះបានស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពរងគ្រោះថ្នាក់ស្លាប់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។

លោកពៅ នីអាយុ៥០ឆ្នាំ គឺជា ទាហានជើងទឹកនៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ មានស្រុកកំណើតនៅភូមិសាមគ្គី ឃុំប្រសូត្រ ស្រុកស្វាយទាប ខេត្តស្វាយរៀង មានប្រសាសន៍ថា «តាមការពិនិត្យមើលទៅលើស្ថានភាពកងទ័ពកម្ពុជា ទាំងពីរនាក់ដែលថៃបានដោះលែងខាងលើ គឺបានបង្ហាញថាភាគីថៃបានស្វែងយល់ និងធ្វើការណាមួយកងទ័ពកម្ពុជាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ លោកបន្តថា ថៃមិនគួរប្រព្រឹត្តអំពើអមនុស្សធម៌ទៅលើកងទ័ពកម្ពុជាដែលខ្លួនចូលមកចាប់នោះទេដែលខុសពីប្រទេសកម្ពុជាដែលតែងតែអនុវត្តទៅតាមច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិ ព្រមទាំងមានការការពារគ្រប់បែបយ៉ាងចំពោះកងទ័ពថៃដែលខ្លួនចាប់បានកន្លងមក។ លោក ពៅ នី បានបន្ថែមថា ទង្វើរបស់កងទ័ពថៃនៅពេលនេះ គឺមិនស្មោះត្រង់ឡើយ ហើយវាគឺជាមេរៀនសម្រាប់កងទ័ពកម្ពុជាដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពសង្គ្រាម ត្រូវតែមានស្មារតីប្រុងប្រយ័ត្នជាប់ជាប្រចាំជាមួយសត្រូវ គោរពវិន័យឱ្យបាន និងស្តាប់តាមបទបញ្ជារបស់ថ្នាក់លើ»។

ដោយឡែកប្រជាជននៅរស់នៅក្នុងភូមិព្រៃធំ ឃុំព្រៃធំ ស្រុកកំពង់រោទ៍ ខេត្តស្វាយរៀង ជាប់នឹងព្រំដែនប្រទេសវៀតណាមដែលមកចូលរួមពិធីបុណ្យកម្របខួប១ឆ្នាំរបស់លោកតា ព្រំព្នាក់ និងយាយ វង់ សារ៉ាន់

ដែលបានស្លាប់ទៅ និងយកបង្គោលមកចូលរួមជាមួយព្រះសង្ឃដើម្បីទប់ទល់កងទ័ពកម្ពុជានៅសមរភូមិមុខ បានមានប្រសាសន៍ថា ពួកគាត់មានការអាណិតអាសូរពេលឃើញស្ថានភាពរបស់កងទ័ពកម្ពុជារងរបួសពេលថៃបញ្ជូនត្រូវបំបែកប្រទេសកម្ពុជាវិញនៅលើបណ្តាញព័ត៌មាន និងអំពាវនាវឱ្យប្រទេសថៃត្រូវប្រព្រឹត្តមនុស្សធម៌មកលើកងទ័ពកម្ពុជា។ មានលោកតាម្នាក់ធ្វើជាអាចារ្យក្នុងចំណោមអ្នកភូមិដែលមកចូលរួមពិធីបុណ្យនេះបានលើកឡើងថា «គាត់បានឆ្លងកាត់សង្គ្រាមជាច្រើនដំណើរនៃវង់កងទ័ពជីវិត ជាមួយកងទ័ពវៀតកុង និងកងទ័ពលន់ លន់ ជាមួយកងទ័ពខ្មែរក្រហមរួចមកហើយ ដូច្នេះគាត់មិនចង់ឱ្យមានសង្គ្រាមកើតឡើងម្តងទៀតទេ និងសូមប្តូរស្នូលឱ្យប្រទេសកម្ពុជាជួបសុខសន្តិភាព។ ប៉ុន្តែគាត់នឹងប្រជាជនក្នុងភូមិក៏មិនខ្លាចនឹងគំរាមជាមួយថៃដែរ ប្រសិនបើថៃនៅតែឈ្លានពានទឹកដីកម្ពុជា»។

នៅថ្ងៃទី៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ ក្រសួងការពារជាតិថៃ បានប្រកាសថាកងទ័ពកម្ពុជាដែលខ្លួនចាប់បាន គឺជាឈ្មោះ ស៊ីក និងត្រូវបានការពារដោយច្បាប់អន្តរជាតិ។ ប៉ុន្តែភាគីថៃមិនបានអនុញ្ញាតឱ្យស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធចូលជួបកងទ័ពកម្ពុជាទាំង១៨ នាក់នេះទេ។ តាមរយៈការស្នើសុំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទៅកាន់អង្គការកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិដើម្បីជួយអន្តរាគមន៍ ទើបនៅថ្ងៃទី៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ ថៃអនុញ្ញាតឱ្យតំណាងរបស់អង្គការកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិប្រចាំនៅប្រទេសថៃចូលជួបកងទ័ពកម្ពុជាប៉ុន្តែអង្គការកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិមិនបានបង្ហាញរបាយការណ៍ណាមួយអំពីស្ថានភាពកងទ័ពកម្ពុជាទាំង១៨ នាក់ទេ បន្ទាប់ពីជំនួបនោះ ដោយលើកហេតុដល់ថាខ្លួនត្រូវអនុវត្តទៅតាមច្បាប់ និងដើម្បីធានាដល់សុវត្ថិភាពរបស់កងទ័ពកម្ពុជា។

នៅថ្ងៃបញ្ចប់នៃកិច្ចប្រជុំវិសាមញ្ញកណៈកម្មាធិការព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ នៅទីក្រុងកូឡាឡីពួរ នៅប្រទេសម៉ាឡេស៊ី នាសៀលថ្ងៃទី៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ ដោយមានការសម្របសម្រួលពីនាយករដ្ឋ

មន្ត្រីម៉ាឡេស៊ី និងតំណាងប្រទេសអាមេរិក និងចិន ក៏ដូចជាមន្ត្រីការពារជាតិកម្ពុជា និងថៃ បានព្រៀងលើ បទល្មើសប្រឆាំងបំណុលចំនួន១៣០០០ ហើយបំណុល ទី៦ក៏ បានលើកឡើងអំពីការដោះលែងអ្នកទោសក្រោយពី អវិភាពនានាត្រូវបានបញ្ឈប់ ស្របតាមមាត្រា១១៨ នៃអនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវឆ្នាំ១៩៤៩ និងបញ្ញត្តិ ១២៨ (A) នៃច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ។

រហូតមកដល់ថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ មិនទាន់មានព័ត៌មានណាមួយបង្ហាញថាថៃដោះលែង កងទ័ពកម្ពុជាទាំង១៨នាក់នោះទេ។ ថៃអាចនឹង បាត់បង់ទំនុកចិត្តពីប្រទេសកម្ពុជានៅពេលមានដូច ជម្លោះជាមួយកម្ពុជាដែលមិនអាចប៉ាន់ស្មានបាន នៅពេលអនាគត ឬជាមួយប្រទេសដឹកនាំខាងលើរបស់ ថៃ ដូចជា ប្រទេសភូមា ប្រទេសឡាវ និងប្រទេស ម៉ាឡេស៊ីជាដើម។ ទន្ទឹមនេះថៃក៏បាត់បង់ការជឿជាក់ ពីបណ្តាប្រទេសនៅក្នុងតំបន់អាស៊ាន សហគមន៍ អន្តរជាតិ និងប្រទេសមហាអំណាចផងដែរ។

កម្ពុជាក៏មានសិទ្ធិប្តឹងថៃ ទៅកាន់តុលាការ យុត្តិធម៌អន្តរជាតិ ដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស

រំលោភបំពានទៅលើលក្ខន្តិកៈទីក្រុងវ្យូមស្តីពីតុលាការ ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តទង្វើកម្ម សង្គ្រាម។ តុលាការនេះមានយុត្តាធិការលើបទល្មើស ព្រហ្មទណ្ឌ ជាពិសេសនៅពេលដែលអំពើនោះបាន ប្រព្រឹត្តឡើងដែលជាផ្នែកមួយនៃផែនការរបស់កងទ័ព ថៃ ឬជាផ្នែកមួយនៃការប្រព្រឹត្តក្នុងទំហំដ៏ធំធេងនៃ បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងការបំពានយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើ អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ ១៩៤៩ ដែលរាប់បញ្ចូលជាតុល្យដូចខាងក្រោម៖

- ការសម្លាប់ ឬការធ្វើឱ្យរងរបួសដល់កងទ័ពដែលបាន ទម្លាក់អាវុធ ឬគ្មានមធ្យោបាយការពារខ្លួន
- ការធ្វើទារុណកម្ម ឬការប្រព្រឹត្តអំពើអមនុស្សធម៌ ទៅលើអ្នកទោសសង្គ្រាម
- ការចាប់មនុស្សធ្វើចំណាប់ខ្លាំង
- ការវាយប្រហារទៅលើទីតាំងស៊ីវិល និងមន្ទីរពេទ្យ
- ការប្រើប្រាស់អាវុធគីមី ឬអាវុធដែលបណ្តាលឱ្យ មានគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ
- ការលួច និងបំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិស៊ីវិលជាដើម។

នៅវេលាម៉ោង១១ព្រឹក ថ្ងៃទី១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ ថៃបានប្រកាសឱ្យកម្ពុជាវិញទូកកងទ័ពកម្ពុជាចំនួន២០នាក់ ដោយម្នាក់ រំលែងស្មារតី និងម្នាក់ទៀតមានរបួសធ្ងន់ធ្ងរ។ (រូបថត៖ ក្រសួងការពារជាតិកម្ពុជា)

ជម្លោះដែលមិនជួយអ្វីដល់ប្រជាជន

ស្រី និង កុមារ

ប្រជាជនភៀសខ្លួនចេញពីផ្ទះនៅភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា មករស់នៅទីតាំងសុវត្ថិភាពនៅឃុំប្រមោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់ អំឡុងពេលជម្លោះកម្ពុជា-ថៃ ពីថ្ងៃទី២៤ ដល់២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅចំពោះសមាជិកព្រឹទ្ធសភាសហរដ្ឋអាមេរិកលោក ស៊ីន អូណាល បេក្ខភាពអគ្គនាយកសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលគាំទ្រដោយលោកប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ដូណាល់ត្រាំ បានឆ្លើយទៅសមាជិកព្រឹទ្ធសភាទាក់ទងនឹងបញ្ហាបច្ចុប្បន្នរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសថៃ ថា «ខ្ញុំគិតថារឿងដំបូងដែលខ្ញុំចង់ធ្វើ គឺចង្អុលទៅប្រាប់ប្រទេសថៃ ដែលជាសម្ព័ន្ធមិត្តសន្ធិសញ្ញាមួយរបស់យើងនៅអាស៊ីថា សង្គ្រាមនេះ ជម្លោះនេះ មិនបានជួយអ្វីដល់ប្រជាជនរបស់គេទេ»។ លោក ស៊ីន អូណាល បានបន្តថា «ជម្លោះនេះមិនបានជួយពង្រឹងសម្ព័ន្ធភាពរបស់យើងទេ ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហា

ប្រឈមដែលប្រទេសយើងទាំងពីរជួបប្រទះ។ វាគ្រាន់តែខាតបង់ជីវិតមនុស្ស និងទ្រព្យសម្បត្តិដែលមិនចាំបាច់ប៉ុណ្ណោះ»។

នៅថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ កងទ័ពថៃបានរំលោភលើដែនអធិបតេយ្យភាពនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នៅតំបន់ប្រាសាទតាម៉ាន់ ដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅភូមិតាម៉ាន់សែនជ័យ ឃុំគោកមន ស្រុកបន្ទាយអំពិល ខេត្តឧត្តរមានជ័យ ក្រោមប្រតិបត្តិការសឹក ឬគម្រោងឈ្លានពានកម្ពុជា ដែលរៀបចំទុកជាមុន។ ក្រោយពីការប្រយុទ្ធអស្សវយៈពេល៤ថ្ងៃនៅថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ លោកប្រធានាធិបតីដូណាល់ត្រាំ បាននិយាយទូរសព្ទទៅកាន់ប្រមុខ

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសទាំងពីរ ឱ្យមានបទប្បញ្ញត្តិប្រឆាំងបញ្ហាជាបន្តបន្ទាប់ និងមានរបៀបចំកិច្ចប្រជុំពិសេសនៅប្រទេសម៉ាលីដេលីដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រីប្រទេសម៉ាលីដេលី ប្រធានប្រជុំនៃសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន), និងតំណាងសហរដ្ឋអាមេរិក ដោយមានការចូលរួមពីតំណាងសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន។

នៅថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ កងទ័ពថៃបានបន្តបើកការប្រយុទ្ធ នៅថ្ងៃដដែល ប្រមូលរាជរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសទាំងពីរបានយល់ព្រមលើបទប្បញ្ញត្តិ ឥតលក្ខខណ្ឌ ត្រឹមម៉ោង ២៤:០០ នាទី ថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ ប្រទេសកម្ពុជា ក៏ដូចសហរដ្ឋអាមេរិក គឺត្រូវការសន្តិភាព ដែលផ្ទុយទៅនឹងទង្វើឈ្លានពានរបស់ប្រទេសថៃដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សន្តិភាព និងសន្តិសុខក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ក្រោយពីប្រជាជនកម្ពុជាឆ្លងកាត់សង្គ្រាមជាច្រើនទសវត្សរ៍ ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងឡាយប្រទេស និងក្រៅប្រទេសគឺមិនត្រូវការសង្គ្រាមនោះទេ។ ប្រជាជនកម្ពុជាមានការសាទរចំពោះបទប្បញ្ញត្តិនេះ ដែលសង្ឃឹមថា នឹងអាចនាំមកនូវសន្តិភាពរវាងប្រទេសទាំងពីរក្នុងពេលដ៏ខ្លីខាងមុខ។

នៅថ្ងៃទី២៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ក្រោយពីបទប្បញ្ញត្តិប្រឆាំងបញ្ហាជាបន្តបន្ទាប់ កងទ័ពថៃដែលល្មើសនឹងបទប្បញ្ញត្តិបានចាប់ខ្លួន និងឃុំខ្លួនកងទ័ពកម្ពុជាចំនួន ២០ នាក់។ កងទ័ពថៃមានបំណងរារាំងក្នុងការដោះស្រាយជម្លោះដោយសន្តិវិធី និងបន្តការពានគ្នាជាមួយបណ្តោយព្រំដែន។ ជម្លោះដែលប្រទេសថៃបានបង្កើតឡើងនឹងបន្តនេះគឺភាគីថៃមិនបានបង្ហាញពីការចង់បានសន្តិភាព និងប្រក្រតីភាពនៅតាមបណ្តោយតំបន់ព្រំដែនរវាងប្រទេសទាំងពីរនោះទេ។ ជម្លោះនេះបានកំពុងជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានដល់ប្រជាជនទាំងសងខាង។

នៅថ្ងៃទី១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ កងទ័ពថៃបានដោះលែងកងទ័ពកម្ពុជា តែពីរនាក់ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងសភាពទ្រុឌទ្រោម និងរងគ្រោះស្មារតី។ នៅថ្ងៃទី៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ ប្រទេសថៃបានបញ្ជាក់បទប្បញ្ញត្តិ

ប្រឆាំងបញ្ហាជាបន្តបន្ទាប់ ដោយបញ្ជាក់កងទ័ពថៃ ប្រឆាំងដោយអាវុធ និងរាយបញ្ជា ល្មើសនៅតំបន់អាស៊ានសេះ លើដែនអធិបតេយ្យភាពនៃប្រទេសកម្ពុជា។ កងទ័ពថៃបានរំលោភលើបទប្បញ្ញត្តិ និងបានកំពុងរារាំងដំណើរការប្រក្រតីភាពនៅតាមបណ្តោយព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ និងសន្តិភាពក្នុងតំបន់។

បើតាមការលើកឡើងរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានឱ្យដឹងថា ប្រទេសកម្ពុជាបានកំពុងបន្តធ្វើការជាមួយការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលសិទ្ធិមនុស្ស, គណៈកម្មការអន្តររដ្ឋាភិបាលអាស៊ានទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស និងគណៈកម្មការសិទ្ធិមនុស្សជាតិរបស់ប្រទេសថៃ និងគណៈកម្មាធិការអន្តរជាតិនៃកាកបាទក្រហម ដើម្បីឱ្យមានការដោះលែងយោធាកម្ពុជាទាំង១៨រូប។ ប្រជាជន និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអំពាវនាវឱ្យកងទ័ពថៃ ស្វែងរកសន្តិភាព តាមរយៈការចរចាដោយសន្តិវិធី និងដោះលែងយោធាកម្ពុជាទាំង១៨រូបជាបន្ទាន់ ដោយឥតលក្ខខណ្ឌ និងបញ្ចប់ជម្លោះដែលមិនជួយអ្វីដល់ប្រជាជន។

កុមារភៀសសឹកមកពីភូមិសន្តិភាព ឃុំថ្មដា បានមករស់នៅទីតាំងស្រុកភាពស្ថិតនៅក្នុងឃុំប្រមោយ ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ ថ្ងៃទី៥-៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ជម្លោះប្រដាប់អាវុធរវាងកម្ពុជា និងថៃ គួរតែអាចចៀសវាងបាន

លី សុខឃាង

ប្រជាជនរស់នៅតាមព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ក្នុងស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តត្បូងឃ្មុំ មានជ័យ ភ្នំ ស្រី ចេញពីផ្ទះ សម្លៀកខ្មៅ ទៅកាន់សុវត្ថិភាព អំឡុងពេលជម្លោះរវាងកម្ពុជា និងថៃ ពីថ្ងៃទី២៤ ដល់២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៤ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ស្ថានភាពឯកភាពជាតិ ស្នេហាជាតិ និងការលះបង់ នៅក្នុងចំណោមជនរួមជាតិកម្ពុជា ទាំងអស់ ត្រូវបាន ស្តែងឡើងយ៉ាងម៉ោងម៉ាត់ នៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍នៃការ ប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេស ថៃ ដែលគួរតែអាចចៀសវាងបាន នៅក្នុងខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៤។ នេះគឺជាពេលវេលាប្រមូលខ្លួន បំផុតដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ចាប់តាំងពីការដួល រលំនៃរបបខ្មែរក្រហម (១៩៧៥-១៩៧៩) និងការ ធ្វើសមាហរណកម្មនៃចលនាស៊ីវិលក្រោយរបស់ ខ្មែរក្រហមនៅស្រុកអន្លង់វែង កាលពីឆ្នាំ១៩៧៨។

ជនរួមជាតិកម្ពុជានៅក្នុងប្រទេស និងក្រៅ ប្រទេសបានរំលោភបំពានច្បាប់ជាធរមាន ដើម្បីផ្តល់ការ គាំទ្រយ៉ាងពេញទំហឹងដល់កងទ័ពនៅឯសមរភូមិមុខ និងប្រមូលផ្តុំគ្នាជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំកម្ពុជា ជាពិសេស លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន ម៉ាណែត។

សកម្មភាពសហប្រតិបត្តិការសម្រាប់ការកំណត់រដ្ឋាភិបាល ឯកជន និងបុគ្គល បានផ្តល់ការគាំទ្រទាន់ ពេលវេលាទៅដល់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងជន ភៀសស៊ីក ទាំងឡាយ បន្ថែមពីយន្តការមុនស្រាប់

របស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ក្នុងបញ្ហានេះ។ និន្នាការបែបនេះ នឹងក្លាយជា សសរស្តម្ភ ដ៏មានតម្លៃបំផុត ដើម្បីធានាបាននូវបុរាណភាពទឹកដី អធិបតេយ្យភាព សន្តិភាព និងភាពរុងរឿងរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ សូម្បីលោកប្រធានាធិបតីសហរដ្ឋអាមេរិក ដូណាល់ ត្រាំ ក៏ធ្លាប់បានថ្លែងនៅក្នុងសុន្ទរកថាលើកទី៣១៧ កាន់អង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងឆ្នាំ២០១៩ ថា៖

«ប្រសិនបើអ្នកចង់បានសេរីភាព សូមមានមោទនភាពចំពោះប្រទេសជាតិរបស់អ្នក។ ប្រសិនបើអ្នកចង់បានលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សូមប្រកាន់ខ្ជាប់នូវអធិបតេយ្យភាពរបស់អ្នក។ ហើយប្រសិនបើអ្នកចង់បានសន្តិភាព សូមស្រឡាញ់ប្រទេសជាតិរបស់អ្នក។ មេដឹកនាំដ៏ឆ្លាស់វៃតែងតែតម្កល់ដល់ប្រយោជន៍ប្រជាជន និងប្រទេសជាតិខ្លួនជាអាទិភាពខ្ពស់បំផុត។ អនាគតមិនមែនស្ថិតនៅលើអ្នកសកលនិយមទេ អនាគតស្ថិតនៅលើអ្នកស្នេហាជាតិទាំងឡាយ។ អនាគតរបស់អ្នកស្ថិតនៅលើប្រទេសឯករាជ្យ និងអធិបតេយ្យ ដែលការពារពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន គោរពប្រទេសជាតិខាងរបស់ខ្លួន និងគោរពភាពទីតាំងពិតៗ ដែលធ្វើឱ្យប្រទេសនីមួយៗមានលក្ខណៈពិសេស ហើយប្លែកគ្នាដែរ»។

ការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធកាលពីពេលថ្មីៗនេះ ត្រូវបានជឿថាបង្កឡើងដោយហេតុផលយ៉ាងហោចពីរយ៉ាងគឺ៖ ការបាញ់សម្លាប់កងទ័ពកម្ពុជាចំនួនមួយនាក់ កាលពីខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ និងការជាន់មីនរបស់កងទ័ពថៃ នៅក្នុងខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ សភាពការណ៍នេះ ក៏បានឈានដល់ចំណុចដូច្នេះ នៅពេលដែលភាគីថៃបានសម្រេចជាឯកភាព ភាគីថៃត្រូវបិទប្រាសាទតាម៉ា និងដែលជាប្រាសាទស្ថិតក្នុងព្រំដែនស្របច្បាប់របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ខណៈដែលកងទ័ពកម្ពុជាបានហាមប្រាម ទាហានថៃមិនឱ្យបិទទាហានថៃក៏ជាអ្នកចាប់ផ្តើមមុន ក្នុងការបាញ់មកលើទាហានកម្ពុជា។

ការបាញ់តបតគ្នាទៅវិញទៅមករវាងកងទ័ពទាំងពីរបានចាប់ផ្តើមដូច្នេះឡើង និងបានរាលដាល នៅ

តាមបណ្តោយព្រំដែននៃខេត្តឧត្តរមានជ័យ និងខេត្តព្រះវិហារ។ ប្រព័ន្ធសញ្ជាវត្សរ៍ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយភាគីទាំងសងខាង ខណៈដែលយោធាថៃបានប្រើប្រាស់ការវាយប្រហារតាមផ្លូវអាកាស និងជ្រុងមកលើគោលដៅយោធា ស៊ីវិល និងវប្បធម៌ទៀតផង។ ប្រាសាទព្រះវិហារដែលស្ថិតក្នុងបញ្ជីបេតិកភណ្ឌពិភពលោករបស់អង្គការយូណេស្កូ បានទទួលរងនូវការខូចខាតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដោយសារតែការបាញ់ផ្លោងរាប់មិនអស់ ហើយខ្លោងទ្វារដ៏ល្បីល្បាញរបស់ប្រាសាទនេះ ត្រូវបានវាយប្រហារចំ និងបានធ្លាក់បាក់បែកអស់។

ដូចដែលប្រវត្តិសាស្ត្របានស្តែងឱ្យឃើញស្រាប់ហើយ ការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធបានបន្តកើតឡើងជាច្រើនទសវត្សរ៍មកហើយ។ ការប៉ះទង្គិចប្រដាប់អាវុធទាំងអម្បាលមាណ ត្រូវបានពណ៌នាថាជារឿងមិនចាំបាច់សោះ ដែលបានឆក់យកជីវិតមនុស្សជាច្រើន។ ករណីជាក់ស្តែង គឺជាការប៉ះទង្គិចនៅក្នុងឆ្នាំ២០០៨ និងនៅក្នុងខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ ដូច្នេះបែបនេះគួរតែអាចចៀសវាងបាន ប្រសិនបើប្រទេសកម្ពុជា និងថៃ ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវសន្តិសញ្ញាបារាំងសៀមក្នុងឆ្នាំ១៩០៧ ដែលព្រំដែនស្របច្បាប់របស់ប្រទេសទាំងពីរត្រូវបានបង្កើតឡើង និងទទួលស្គាល់រួចហើយ។

នៅថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ កិច្ចប្រជុំពិសេសរវាងលោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា ហ៊ុន ម៉ាណែត និងនាយករដ្ឋមន្ត្រីស្តីទីថៃ ភូមថាំ វ៉ៃថាយ៉ាឆៃ ដែលបានសម្របសម្រួលដោយលោកនាយករដ្ឋមន្ត្រីម៉ាឡេ ស៊ី អាណីវ៉ា អ៊ីប្រាហ៊ីម ដែលកំពុងមានតួនាទីជាប្រធានអាស៊ានប្តូរវេនសម្រាប់ឆ្នាំ២០២៥នេះ ព្រមទាំងដែលបានចូលរួមសង្កេតយ៉ាងជិតស្និទ្ធ ពីសំណាក់អ្នកតំណាងសហរដ្ឋអាមេរិក និងប្រទេសចិន បានឈានដល់បទល្មើសបាញ់ និងសន្តិភាព។

តួនាទីនិងការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក រួមជាមួយប្រទេសផ្សេងៗទៀត បានរំលឹកយើងទាំងអស់គ្នាអំពីពេលវេលាប្រកបដោយអត្ថន័យកំណត់

ដែលសហរដ្ឋអាមេរិកបានមើលឃើញផ្ទាល់ភ្នែកនូវការចុះហត្ថលេខាលើសន្ធិសញ្ញាបារាំងសៀមនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៤៦ ដើម្បីប្រគល់ឱ្យប្រទេសកម្ពុជាវិញនូវដែនដី ដែលដណ្តើមកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់ពីសំណាក់សៀម (សព្វថ្ងៃនេះ ប្រទេសថៃ) នៅក្នុងអំឡុងសង្គ្រាមលោកលើកទី២។ ការដឹកនាំរបស់អាស៊ាននិងសហរដ្ឋអាមេរិកនៅក្នុងដំណើរការនៃបទឈប់បាញ់ និងសន្តិភាពនឹងក្លាយជាកំរងដ៏មានតម្លៃមិនអាចកាត់ថ្លៃបាន អំពីថា តើរដ្ឋសមាជិករបស់អាស៊ានអាចប្រើប្រាស់តុបរបរ ដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះក្នុងតំបន់ នាពេលអនាគតយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ។

ដូច្នេះហើយ សហគមន៍អន្តរជាតិ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយអន្តរជាតិ គួរជ្រាបថា ប្រទេសកម្ពុជាមិនដែលមានបំណងវាយប្រហារ កុំថា ឡើយដល់ទៅឈ្មោះនាប្រទេសអធិបតេយ្យណាមួយផ្សេងទៀត។ ប្រទេសកម្ពុជាតែងតែប្រើប្រាស់យន្តការទូតនិងដូរច្បាប់ ដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ផ្សេងៗ ជាពិសេសបញ្ហាព្រំដែនជាមួយប្រទេសជិតខាងរបស់ខ្លួន។ ប្រទេសកម្ពុជាបានអនុវត្តកោលការណ៍នេះ ប្រកបដោយជោគជ័យរួចហើយជាមួយប្រទេសវៀតណាម ដែល

ជាប្រទេសជិតខាងភាគខាងកើតរបស់ខ្លួន។ ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវការភាពស្មើភាពនិងយុត្តិធម៌ក្នុងរឿងនេះ។

ជាច្បាប់ធម្មជាតិ ប្រទេសនីមួយៗនៅក្នុងពិភពលោកនេះតែងតែការពារបូរណភាពទឹកដីនិងអធិបតេយ្យរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែត្រូវតែស្ថិតក្នុងព្រំដែនស្របច្បាប់ ដែលបានព្រមព្រៀងទាំងសងខាង។ ឧបករណ៍ច្បាប់ ដូចមានចែងនៅក្នុងសន្ធិសញ្ញាបារាំងសៀមក្នុងឆ្នាំ១៩០៧ ត្រូវតែជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ក្រុមការងារបច្ចេកទេសរបស់ប្រទេសទាំងពីរ។ យន្តការរបស់អាស៊ានដោយមានការចូលរួមពីសំណាក់ប្រទេសពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត គួរតែអ្នកអង្កេតការណ៍ និងអ្នកធានាឱ្យបានសុខសន្តិភាព។

ការជ្រើសរើសយកវិធីប្រើប្រាស់កម្លាំងប្រដាប់អាវុធ មិនមែនជាដំណោះស្រាយទេ ហើយក៏មិនចាំបាច់ទៅទៀត ដូចដែលប្រវត្តិសាស្ត្រកន្លងមកបានបង្ហាញប្រាប់យើងទាំងអស់គ្នា។ ការស្តារឡើងវិញនូវទំនុកចិត្ត និងគោរពអធិបតេយ្យភាពនៃប្រទេសទាំងសងខាង ដោយផ្អែកលើឧបករណ៍ច្បាប់ដែលមានស្រាប់ នឹងក្លាយជាមាគ៌ាដ៏ត្រឹមត្រូវបំផុត ដើម្បីចៀសវាងទំនាស់ នាពេលអនាគត។

ប្រជាជនរស់នៅតាមព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃក្នុងស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ ភៀសខ្លួនចេញពីផ្ទះសម្បែងទៅរកទីតាំងសុវត្ថិភាពអំឡុងពេលជម្លោះរវាងកម្ពុជា និងថៃ ពីថ្ងៃទី២៤ ដល់ ២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ជំរឿនក្រសែងខ្លួននៅតាមបណ្តោយព្រំដែនថៃ

សូ ហ្វារីណា

ជំរឿនក្រសែងខ្លួននៅខេត្តអ៊ីសាន នៅទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០ និង១៩៨០ (បណ្តាសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ សូ ហ្វារីណា។ ខ្ញុំកើតក្រោយរបប ខ្មែរក្រហមដួលរលំ ហើយខ្ញុំគឺជាអ្នកស្រាវជ្រាវនៅ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងព្រះរាជបណ្ណាល័យ ហ្វូងម៉ែ។ ខ្ញុំសរសេរសំណេរនេះដើម្បីឆ្លើយតបនឹង សំណើរបស់លោក កុត្តមសេនីយ៍ឯក ដែលបាន ចុះផ្សាយក្នុងកាសែត The Nation Thailand ដែល មានចំណងជើងថា «ពីអ្នកសរសេរនិមិត្ត...ទៅជា អ្នកក្នុងកាំភ្លើង នៅពេលដែលប្រជាជនកម្ពុជាបាន បំភ្លេចអ្វីៗ ដែលប្រទេសថៃបានផ្តល់ឱ្យ» នៅថ្ងៃទី៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។

ជាដំបូង ខ្ញុំសូមធានាអះអាងថា យើងទាំងអស់

គ្នាជាប្រជាជនកម្ពុជាមិនដែលភ្លេចនូវអ្វីដែលបាន កើតឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងក្រោយរបប ខ្មែរក្រហមឡើយ។ ប្រជាជនកម្ពុជានៅតែចង់ចាំនូវ បទពិសោធន៍ដែលធ្លាប់មាននៅក្នុងរបបប្រល័យពូជ សាសន៍និងនៅក្នុងជំរឿនក្រសែងនៅតាមបណ្តោយ ព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ មុនពេលដែលជំរឿនក្រសែង ត្រូវបានបញ្ចប់ឱ្យទៅរស់នៅប្រទេសទីបី ឬបញ្ជូន ទៅសម្លាប់ ឬទៅឱ្យស្លាប់នៅលើភ្នំដងរែកឡើយ។ ប្រជាជនកម្ពុជាដឹងគុណដល់ជំនួយមនុស្សធម៌ដែល គ្រប់ភាគីទាំងអស់បានផ្តល់ឱ្យ។ ប៉ុន្តែសូមស្តាប់ទស្សន របស់ប្រជាជនកម្ពុជា និងសាក្សីដែលជាជនបរទេស

ព្រមទាំងសារព័ត៌មានអន្តរជាតិ ដែលបានរៀបរាប់ និងជូនព័ត៌មាននូវស្ថានភាពនៅក្នុងជំរឿនពេលនោះ។ ទីពីរ ខ្ញុំអះអាងថា ជនស៊ីវិលនិងទាហានកម្ពុជាចង់រស់នៅក្នុងសន្តិភាព ដោយសារតែយើងទាំងអស់គ្នាបានឆ្លងកាត់សង្គ្រាមវៀតណាម និងរបបខ្មែរក្រហម ហើយបើទោះបីក្មេងជំនាន់ក្រោយកើតមិនទាន់របបទាំងនោះ ប៉ុន្តែបានរៀនសូត្រពីសក្ខីកម្មរបស់អ្នករស់រានមានជីវិត។ យើងនឹងការពារខ្លួនយើង និងប្រទេសរបស់យើងទោះជាត្រូវលះបង់យ៉ាងណា ប្រសិនបើប្រទេសកម្ពុជាស្ថិតក្នុងគ្រោះថ្នាក់ឬការវាយប្រហារដោយយោធា។

យោងតាមអនុសញ្ញាជនភៀសខ្លួនមានតែប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសហ្វីលីពីនដែលបានចុះហត្ថលេខាលើអនុសញ្ញាជនភៀសខ្លួនឆ្នាំ១៩៥១ និងសេចក្តីព្រមព្រៀងដូរការឆ្នាំ១៩៦៧។ ប្រទេសនៅក្នុងអាស៊ានច្រើនទៀតរួមទាំងប្រទេសថៃមិនមែនជារដ្ឋហត្ថលេខា ហើយខ្លះក្របខណ្ឌ និងយន្តការការពារ ដែលជាភ្នាក់ងារម្តុំរៀបចំក្នុងការយកចិត្តទុកដាក់លើជនភៀសខ្លួននៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ដោយសារគ្មានយន្តការដូរច្បាប់ជាក់លាក់ដើម្បីសម្រួលដល់ការចល័តរបស់ជនភៀសខ្លួន វាមានការលំបាកក្នុងការព្យាករណ៍ជំងឺរាងកាយ និងមនុស្សដែលត្រូវការការពារជាអន្តរជាតិ។ ពីដំបូង ប្រទេសថៃក្នុងនាមជារដ្ឋមិនបានទទួលជនភៀសខ្លួនកម្ពុជាទេ ក្រោយមកដោយមានការដាក់សម្ពាធពីសហរដ្ឋអាមេរិក និងសហគមន៍អន្តរជាតិ និងការផ្តល់ឱ្យនូវដលប្រយោជន៍ ទើបប្រទេសថៃបើកជំរឿនទទួលជនភៀសខ្លួន។ ទោះបីយ៉ាងនេះ ប្រទេសថៃមិនបានបំពេញគ្រប់គ្រាន់តាមអនុសញ្ញាជនភៀសខ្លួនឆ្នាំ១៩៥១ និងកិច្ចព្រមព្រៀងឆ្នាំ១៩៦៧ទេ។

តើលោកទុក្ខមសេនីយ៍ឯកបានដឹងរឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងនៅលើក្នុងដែនដែកនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩ និងដើមឆ្នាំ១៩៨០ ហើយទទួលស្គាល់ការពិតនោះទេ?

ក្នុងដែនដែក ឬអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងដែនដែកដែលទទួលស្គាល់ថា ជាការរុញច្រានកំពុងនៅខេត្ត

ព្រះវិហារ គឺជាហេតុការណ៍ដែលកើតឡើងនៅតាមជួរភ្នំ ដែលនាំឱ្យមានការស្លាប់ជនភៀសខ្លួនកម្ពុជាដោយសារប្រទេសថៃមិនបានអនុញ្ញាតឱ្យចូលស្នាក់នៅក្នុងជំរឿនជនភៀសខ្លួននៅឆ្នាំ១៩៧៩។ អាជ្ញាធរថៃនិងទាហានថៃប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សា និងអមនុស្សធម៌លើជនភៀសខ្លួន ហើយទាំងនេះបានបន្សល់ទុកក្នុងការចងចាំរបស់ជនភៀសខ្លួនដែលនៅរស់រានមានជីវិត។ ខណៈដែលជនភៀសខ្លួនមួយចំនួនបានទៅរស់នៅប្រទេសទីបី ជនភៀសខ្លួនជាច្រើននាក់ទៀតបានស្លាប់នៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ជម្លៀសដោយបង្ខំ។

នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៨០ លោក ឆាន់ យុ គឺជាអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម និងជានាយកប្រតិបត្តិរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងព្រះរាជបណ្ណាល័យហ្វូងម៉ែ បានចូលដល់ជំរឿន ខាវអ៊ីដាង ជាមួយបុរសផ្សេងទៀត ហើយត្រូវបានចាត់ទុកថាខុសច្បាប់ដោយសារគាត់មិនបានចុះឈ្មោះ និងបង់ថវិកាឱ្យមន្ត្រីទាហានថៃនៅឯព្រំដែន។ គាត់បានលាក់ខ្លួននៅក្នុងអណ្តូងនៅក្រោមផ្ទះដែលទទេស្អាតនៅពេលដែលទាហានថៃចេញយាមម្តងៗ ហើយក្រោយមកអង្គការគ្រិស្តសាសនាបានជួយទប់ទល់គាត់។ គាត់រំលឹកថា «យើងមិនមានអាហារ ហូបរាប់អាទិត្យមកហើយ។ ប៉ុន្តែយើងបានចូលសាលារៀន និងទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល។

លោក ឆាន់ យុ ទទួលស្គាល់ថា ជនជាតិថៃមួយចំនួនចិត្តល្អ ដោយបានមើលថែជនភៀសខ្លួន ប៉ុន្តែជាប្រទេសវិញ គឺទទួលមិនបានល្អទេ។ ខណៈពេលដែលគាត់ជំរុញលើកទឹកចិត្តអ្នកផ្សេងទៀតឱ្យបែករំលែកបទពិសោធន៍រស់នៅក្នុងជំរឿន គាត់បញ្ជាក់ថា ព័ត៌មានស្តីពីជំរឿន និងការឈឺចាប់ដែលជនភៀសខ្លួនទទួលរងមាននៅក្របខ័ណ្ឌនៃន្ទ័យ។

ពេលវេលាដែលគាត់បានរស់នៅក្នុងជំរឿនហាក់ដូចជាយូរជាងរស់នៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម។ ទីបំផុតនៅឆ្នាំ១៩៨៥ គាត់ទទួលបានសិទ្ធិជាជនអន្តោប្រវេសន៍ស្របច្បាប់ពីសហរដ្ឋអាមេរិក ហើយបញ្ជូនទៅរស់នៅជំរឿនប្រទេសហ្វីលីពីន ដើម្បីទទួលបានការ

ណែនាំនិងការបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់ការចាត់ចែង
លោក ឆាន់ យុ និងមិត្តភក្តិរបស់គាត់បានត្រឡប់
ទៅទស្សនាទីតាំងទាំងពីរនេះនៅឆ្នាំ២០១៨ និង
ឆ្នាំ២០២៥។ គាត់តែងតែដឹងគុណដល់ប្រទេស
ហ្វីលីពីនដែលបានយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងល្អដល់
គាត់និងជនភៀសខ្លួនផ្សេងទៀត។

ខណៈដែល លោក ឆាន់ យុ អាចឆ្លងកាត់ជំងឺ
និងបន្តដំណើរទៅដល់សហរដ្ឋអាមេរិកបាន បណ្ឌិត
កូច ម៉ែន លី ស្ថាបនិកស្ថាប័នអប់រំមិនអាចបន្តដំណើរ
ទៅប្រទេសទីបីបានឡើយ។ នៅក្នុងសៀវភៅរបស់
គាត់ដែលមានចំណងជើងថា «ភ្នំដងរែក ទីពឹងអាច
បំភ្លេចបាន» គាត់បានរំលឹកអំពីបទពិសោធន៍ដ៏ឈឺចាប់
ដែលបានស្នាក់នៅក្នុងជំងឺរាងកាយនេះពេល៧ថ្ងៃ
មុនពេលក្រុមគ្រួសារគាត់ទាំងមូលរួមជាមួយជន
ភៀសខ្លួនផ្សេងទៀត ត្រូវបានចោទប្រកាន់ ក្រោយមក

លោក ឆាន់ យុ និងមិត្តភក្តិ បានទៅសួរសុខទុក្ខ ឧហាន
កម្ពុជានៅតំបន់តាវ៉ា នៅខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២៥។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ឧហានថែបានបង្ខំគាត់ឱ្យចាត់ចែងពីជំងឺ និងឡើងលើ
រថយន្តក្រុងទៅកាន់កន្លែងផ្សេងទៀត។ ដំបូងគាត់
សប្បាយចិត្ត ដោយគិតថា គាត់នឹងក្រុមគ្រួសារត្រូវ
ផ្ទេរទៅកាន់ជំងឺផ្សេងទៀត ប៉ុន្តែបែរជាត្រូវដឹក
យកទៅចាក់ចោលនៅលើភ្នំដងរែកដែលទីនោះត្រូវ
បានខ្មែរក្រហមប្រើប្រាស់ជាទីតាំងដើម្បីតបតជាមួយ
របបសាធារណរដ្ឋកម្ពុជា និងទ័ពវៀតណាម។ គាត់
បាននិយាយថាជនភៀសខ្លួនសរុបប្រហែល៤ម៉ឺននាក់
ត្រូវបានឧហានថែទម្លាក់ចោលលើភ្នំ បន្ទាប់មកត្រូវ
បានបង្ខំឱ្យដើរតាមជ្រលងភ្នំដែលពោរពេញដោយ
គ្រាប់មីន ដោយសម្រិតខ្លួនចុះតាមទឹកជ្រោះ។ គាត់
រៀបរាប់ថា «យើងត្រូវជ្រើសរើសរាងគ្រាប់កាំភ្លើង
របស់ថៃ និងគ្រាប់មីនដែលបង្កប់ក្នុងដី ឬពាក្យចាស់
ពោលថា «ចុះ ទឹកក្រពើ ឡើងលើខ្លា»។ យើងមិនមែន
ជាក្រុមទី១ ដែលឧហានថែបញ្ជូនមកឱ្យដើរកាត់ចម្ការ
មិនទេ ប៉ុន្តែក៏មានជនភៀសខ្លួនខ្មែរអ៊ុស្សាម។ ពួកគាត់
បានដើរជាន់មិនដូចស្លាប់ស្ទើរតែទាំងអស់កាលពីពីរ
ឬបីថ្ងៃមុនយើងមកដល់»។ បន្ទាប់ពីគ្រាប់ចរប្រកប
ដោយគ្រោះថ្នាក់អស់រយៈពេល២២ថ្ងៃ គាត់ និង
ក្រុមគ្រួសារបានមកដល់ខេត្តបាត់ដំបង ។

ចូលមក ប្រឹងឃ្លី ជាអ្នករាយការណ៍ព័ត៌មាន
ដែលទទួលបានពានរង្វាន់ Pulitzer Prize របស់
កាសែត The New York Times បានរាយការណ៍អំពី
សាក្សីដែលឃើញផ្ទាល់ភ្នែកនូវហេតុការណ៍ដែល
បានកើតឡើងចំពោះជនភៀសខ្លួនកម្ពុជាចំនួន
៨៥០នាក់ នៅក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៩ ហើយដែលគាត់
ហៅថា «ការសម្លាប់រង្គាល»។ មន្ត្រីថែបដីសេដ្ឋកិច្ច
ទទួលយកជនភៀសខ្លួនកម្ពុជានៅឆ្នាំ១៩៧៩ទេ។
ជនភៀសខ្លួន៨៥០នាក់ ដែលរួមមានបុរស ស្ត្រី និង
កុមារ ត្រូវបានបង្ខំឱ្យដើរចុះតាមភ្នំ នៅពេលឆាក
មើលក្រោយ ឧហានថែបង្ខំកាំភ្លើង M-16 ដាក់។
នៅពេលនោះ គ្មាននរណាម្នាក់ដឹងថានឹងមានគ្រោះ
ថ្នាក់អ្វីកើតឡើងនៅពេលដើរចុះទៅក្រោមទេ បន្តិច
ក្រោយមកស្រាប់តែគ្រាប់មីនបានផ្ទុះហើយសម្លាប់
ជនភៀសខ្លួនរាប់រយនាក់។ ជនភៀសខ្លួនផ្សេងទៀត

នាំគ្នារត់ ឡើងទៅលើភ្នំវិញ ប៉ុន្តែត្រូវបានហានិច្ចបាញ់សម្លាប់។ លោកស្រី វិសម្ភេសន ដែលត្រូវបានដកស្រង់នៅក្នុងអត្ថបទ បានរំលឹកថា «អ្នកជំនាញសាសនាដែលបានឃើញហេតុការណ៍អាក្រក់កើតឡើងនៅក្របខ័ណ្ឌទូទាំងពិភពលោក នាំគ្នាយំនៅពេលរំលឹកដល់ព្រឹត្តិការណ៍នាថ្ងៃនោះ»។

ដោយសារការភ័យខ្លាច ហានិច្ច គ្រាប់មីន និងភាពងឹតនៅតាមប្រាក់ភ្នំ ជនភៀសខ្លួនជាច្រើនទាំងចាស់ទាំងក្មេង នាំគ្នាស្រែកយំដើម្បីស្វែងរកការជួយសង្គ្រោះ។ សំឡេងទ្រហឹងអឹងកង់រួមផ្សំនឹងសាកសពដែលស្លាប់ដោយសារគ្រាប់មីន ការអត់ឃ្លាន និងជំងឺ ធ្វើឱ្យភ្នំនោះក្លាយជាខ្លាច។ ដូច្នេះហើយក្រោយមកប្រជាជនបានដាក់ឈ្មោះថា «ភ្នំខ្លាច»។

បណ្ឌិត ភូងថង រុដ ស្វាសឌីសាប អ្នកស្រាវជ្រាវនៃកម្មវិធីប្រល័យពូជសាសន៍កម្ពុជានៅឯសកលវិទ្យាល័យយែល បាននិយាយថា ជារឿយៗប្រទេសថៃសង្កត់ធ្ងន់ថា ជនភៀសខ្លួន គឺជាបន្ទុកផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចដល់ប្រទេសខ្លួន។ ប្រទេសថៃមិនដែលលើកឡើងអំពីដល់ប្រយោជន៍ដែលសេដ្ឋកិច្ចថៃទទួលបានពីវត្តមានរបស់ជនភៀសខ្លួនទេ។ តាមពិតស្រុកដែលនៅជាប់ព្រំដែនខេត្តអារញ្ញមានភាពចម្រុះចម្រើនខាងជំនួយទីផ្សារធិត និងកំណើនអចលនទ្រព្យ។ គាត់រៀបរាប់ថា «អ្នកស្រែចម្ការថៃបានបោះបង់ការធ្វើស្រែ ដើម្បីធ្វើជំនួយខុសច្បាប់ជាមួយប្រជាជនកម្ពុជានៅតាមព្រំដែន។ ការហូរចូលយ៉ាងកំហុកបុគ្គលិកដ្ឋានជំនួយបរទេស មកកាន់ទីក្រុង បាននាំមកនូវតម្រូវការដុះ និងការងារក្នុងស្រុកយ៉ាងលឿន។ សេដ្ឋកិច្ចជាតិរបស់ប្រទេសថៃក៏ចំណេញពីថវិកាដ៏សម្បើមដែលភ្នាក់ងាររដ្ឋលំដំនួយអន្តរជាតិបានចំណាយលើការជួយសង្គ្រោះ។ រវាងឆ្នាំ១៩៧៧ និងឆ្នាំ១៩៨២ ភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិការសង្គ្រោះជនភៀសខ្លួនបានចំណាយថវិកា ៣៥០លានដុល្លារ នៅក្នុងប្រទេសថៃ។ ចាប់ពីពេលនោះមកប្រតិបត្តិការសង្គ្រោះនៅតាមព្រំដែនរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ហៅកាត់ថា UNBRO បានចំណាយ

ថវិកា ៩០ភាគរយ នៃថវិកា ៣០លានដុល្លារ ក្នុងមួយឆ្នាំ នៅក្នុងប្រទេសថៃ។ អង្គការសហប្រជាជាតិក៏បានផ្តល់ជំនួយដល់អ្នកភូមិថៃដែលនៅតាមព្រំដែនចំនួន ៨០,០០០ នាក់ ដែលទទួលបានស្ថានភាពជនភៀសខ្លួន» ។

ដោយក្រឡេកទៅក្រោយវិញជំនួសឱ្យប្រជាជនកម្ពុជា ខ្ញុំសូមអរគុណដល់សហរដ្ឋអាមេរិក និងអង្គការជួយជនភៀសខ្លួនតាមព្រំដែនរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ សម្រាប់ការផ្តល់ជំនួយមនុស្សធម៌ និងបញ្ចុះបញ្ចូលឱ្យប្រទេសថៃទទួលបានជនភៀសខ្លួនកម្ពុជា។ សហរដ្ឋអាមេរិកបានទទួលយកជនភៀសខ្លួនកម្ពុជាចំនួន ១៤០,០០០ នាក់ គិតត្រឹមឆ្នាំ១៩៨០។ ខ្ញុំសូមអរគុណដល់ខេត្តមីសួរី ការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកជនភៀសខ្លួន, ប្រទេសហ្វីលីពីនដែលបានទទួល និងម៉ែលថៃជនភៀសខ្លួនកម្ពុជា, ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ដែលទទួលជនភៀសខ្លួនចាម, ប្រទេសវៀតណាមដែលបានជួយកងទ័ពកម្ពុជាក្នុងការផ្តល់រំលែកបបខ្មែរក្រហម និងបណ្តាប្រទេស និងអង្គការផ្សេងទៀតដែលបានជួយដល់ជនភៀសខ្លួនកម្ពុជា។

របបខ្មែរក្រហមបានបន្សល់ទុកអ្នកសំរាមមានជីវិតដែលជាសាក្សីរបស់ចំនួន ៥ លាននាក់ ដែលយើងទាំងអស់គ្នាអាចរៀនសូត្រពីបទពិសោធន៍របស់គាត់ទាំងអស់គ្នា។ នៅឆ្នាំ២០២៥នេះ ប្រទេសកម្ពុជាបានប្រារព្ធខួបលើកទី៥០ នៃរបបខ្មែរក្រហម ហើយប្រជាជនកម្ពុជាបានព្យាយាមរួមផ្សំចិត្តរបស់ខ្លួន។

ការការពារប្រទេសនិងអធិបតេយ្យភាព

សំណើរបស់លោកខេត្តមសេនីយ៍ឯក ទាមទារកុណសម្បត្តិក្នុងពេលយើងមានភាពប្រទូស្សវាយនឹងគ្នា។ សូមស្តាប់ទស្សនកិច្ចកម្ពុជា និងអ្វីដែលពិភពលោកបានសរសេរទាក់ទងនឹងជំរឿនភៀសខ្លួននិងជម្លោះប្រដាប់អាវុធកាលពីពេលថ្មីៗនេះ។ ក្នុងនាមជាពលរដ្ឋកម្ពុជា យើងមានកាតព្វកិច្ចការពារប្រទេស។ ក្នុងនាមជាទាហាន យើងមានកាតព្វកិច្ចការពារអធិបតេយ្យភាព និងបូរណភាពដែនដី។

ជំរំជនភៀសខ្លួននៅខេត្តអ៊ីដាដ ខេត្តស៊ីតុរីឆ្នាំ១៩៧០ និង១៩៨០។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ទាហានថៃបានសម្លាប់ទាហានខ្មែរម្នាក់នៅថ្ងៃទី២៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២៥ ហើយលោកខត្តមសេនីយ៍ ចោទភារក្តីកម្ពុជាថា ជាអ្នកផ្ដើមជម្លោះ។ សូមចងចាំថា ជីវិតមនុស្សមានតម្លៃស្មើគ្នា មិនថាថា នោះ អាយុ ឬ សញ្ជាតិណាទេ។ លោកខត្តមសេនីយ៍ សាកស្រមៃ មើល ប្រសិនបើ ទាហានដែលត្រូវបានសម្លាប់នៅថ្ងៃ ទី២៨ ខែឧសភា ជាទាហានថៃវិញ តើលោកខត្តម សេនីយ៍នឹងមានប្រតិកម្មបែបណា? បន្ទាប់ពីកិច្ចព្រម ព្រៀង ឈប់បាញ់ចូលជាធរមានហើយ ទាហាន កម្ពុជាចំនួន១៨ទៀត នៅតែស្ថិតនៅជាចំណាប់ខ្លាំង របស់លោកនៅឡើយ។ ទាហានទាំងនេះ គឺជាកូន របស់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ ឪពុក ម្តាយ និងប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់ កំពុងស្នើសុំឱ្យ មានការដោះលែង ទាហានទាំង១៨នាក់ ជាបន្ទាន់ ដើម្បីឱ្យគាត់ត្រឡប់មកជួបជុំគ្រួសារវិញ។

សរុបមកវិញ យើងតែងតែប្រកាន់យកការពិត

និងយុត្តិធម៌។ នៅក្នុងពេលវេលាដែលការពិតមិនទាន់ ត្រូវបានលាតត្រដាង ហើយយុត្តិធម៌មិនទាន់ផ្តល់ឱ្យ យើងព្យាយាមស្វែងរក ដូចគ្នាដែរ រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានអញ្ជើញលោកខត្តមសេនីយ៍ទៅតតាំងគ្នានៅ តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិទៅលើតំបន់ជម្លោះ ដើម្បី ស្វែងរកការពិត និងយុត្តិធម៌ ប៉ុន្តែលោកខត្តមសេនីយ៍ បដិសេធ។ ជំនួសមកវិញ លោកខត្តមសេនីយ៍ បានរឹតបន្តឹងស្តារការណ៍ឱ្យក្លាយជាជម្លោះ ហិង្សា។ ប្រជាជនកម្ពុជាមិនដែលគិតថា អ្នកដឹកនាំខាងល្អដូច លោក មានចេតនាបញ្ឈប់យើងមិនឱ្យមានជីវិត ប្រសើរឡើងទេ ប៉ុន្តែជាអកុសល ចេតនារបស់លោក មិនអាចយកឈ្នះលើភាពស្មោះត្រង់របស់យើង បានទេ ប្រជាជនកម្ពុជាកាន់តែរឹងមាំនិងសាមគ្គីគ្នា។

ឧបសគ្គដែលបានបង្កើនស្ថានភាពជីវភាពរស់នៅ នៅថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា៖ យុត្តិធម៌នៅឯណា?

ស្ត្រី ហ្វារីណា

ស្ត្រីបីកូនរស់នៅភូមិព្រៃចាន់ ឃុំអូរជ័យ ឃុំស្រុកអូរជ័យ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ចុងឈូកស្រុកស្រែចម្ការដែលកងទ័ពថៃចូលមកព្រួយ
យកផ្ទះនិងដីដែលខ្លួនកំពុងរស់នៅ កាលពីថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។ (រូបថត៖ ហ្វារីណា)

ខ្ញុំបានធ្វើបទសម្ភាសន៍ជាមួយមីន នួន អូន តាម
ទូរស័ព្ទរយៈពេលកន្លះម៉ោង នៅថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា
ឆ្នាំ២០២៥ អំពីហេតុការណ៍ដែលឧបសគ្គបានបង្ក
ឱ្យគាត់បាត់ចេញពីផ្ទះ ដើម្បីព្រួយបន្ទាន់ស្វាមី
របស់គាត់ កាលពីថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។
ខាងក្រោមនេះគឺជាការរៀបរាប់របស់គាត់៖

ខ្ញុំឈ្មោះ នួន អូន អាយុ៦២ឆ្នាំ មានប្តីឈ្មោះ
តាំង នី អាយុ៦១ឆ្នាំ។ ប្តីរបស់ខ្ញុំពិការជើង ដោយសារ
គ្រាប់មីននៅឆ្នាំ១៩៩៧។

ខ្ញុំមានស្រុកកំណើតនៅស្រុកចំការលើ ខេត្ត
កំពង់ចាម។ ខ្ញុំបានមកតាំងទីលំនៅ នៅភូមិព្រៃចាន់
ឃុំអូរជ័យ ឃុំស្រុកអូរជ័យ ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ នៅ
ឆ្នាំ១៩៩០។ ខ្ញុំមានកូនចំនួន៣នាក់ គឺប្រុសម្នាក់ និង
ស្រី២នាក់។

កូនប្រុសច្បង និងកូនស្រីរបស់ខ្ញុំបានរៀបការរួច
ហើយ។ កូនប្រុសច្បងមានកូន៣នាក់។ ខ្ញុំនិងប្តីរបស់
ខ្ញុំរស់នៅជាមួយកូនប្រុសច្បង និងកូនប្រុសស្រី
ព្រមទាំងចៅប្រុស-ស្រីរបស់ខ្ញុំចំនួន៣នាក់ ដែល

មានសមាជិកសរុបទាំងអស់៧ នាក់នៅក្នុងគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ។

នៅវេលាម៉ោង៣រសៀល ថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ នៅពេលខ្ញុំកំពុងដេកលើអង្រឹង ក្រុមទាហានថៃប្រដាប់ដោយអាវុធដែលមានគ្នាប្រហែល ៣០នាក់បានស្រែកប្រាប់ក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំ និងអ្នកភូមិចំនួន៣១៤ គ្រួសារទៀតឱ្យចាកចេញពីផ្ទះជាបន្តបន្ទាប់ ដោយភាពតក់ស្លុត និងមិនអាចតតាំងបាន ខ្ញុំនិងក្រុមគ្រួសារបានចាកចេញពីផ្ទះ ដោយមិនបានយករបស់របរតាមខ្លួន សូម្បីតែឆ្នាំងបាយ។ នៅត្រង់នេះខ្ញុំនឹកឃើញដល់ការជម្លៀសសម័យខ្មែរក្រហម នៅពេលដែលយោធាខ្មែរក្រហមស្រែកប្រាប់ឱ្យយើងចេញពីផ្ទះសម្បែង ទៅរស់នៅជនបទទាំងបង្កំ។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលខ្មែរក្រហមឱ្យចាកចេញពីផ្ទះ កាលណាផ្ទះរបស់ខ្ញុំតូចធ្វើអំពីឈើ វាគ្រាន់តែជាកូនខ្ទមមួយប៉ុណ្ណោះ។ ឥឡូវនេះផ្ទះរបស់ខ្ញុំធ្វើពីថ្មដែលមានទទឹង៤ម៉ែត្រ និងបណ្តោយ៧ម៉ែត្រ។ ខ្ញុំពិតជាស្តាយស្រណោះណាស់។ នៅសុខាមាណអ្នកមកបង្ខំឱ្យយើងចេញពីផ្ទះ ហើយយកបន្ទាល្អសមកពីទីផ្ទះរបស់យើងទៀត។ នេះគឺជាលើកទី១ហើយ ដែលថៃធ្វើដាក់អ្នកភូមិត្រៃចាន់។ ខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ថា មុនថ្ងៃទី១៣ ខែសីហា ទីតាំងឈរជើងរបស់ទាហានមានចម្ងាយប្រហែល ១០០ម៉ែត្រពីផ្ទះរបស់ខ្ញុំ។ បន្ទាប់ពីរាយបន្ទាល្អសពីទីយកផ្ទះរបស់ខ្ញុំនិងផ្ទះអ្នកជិតខាងខ្ញុំ ទាហានថៃយាមនៅទីនេះប្រហែលមួយម៉ោង ទើបចាកចេញទៅវិញ ប៉ុន្តែគេនៅតែមានជ្រូនតាមឃ្លាំមើលយើងជានិច្ច។

បន្ទាប់ពីចាកចេញពីផ្ទះ ខ្ញុំទទួលបានគង់កៅស៊ូដើម្បីធ្វើជាជម្រកបណ្តោះអាសន្ន និងអំណោយផ្សេងៗសម្រាប់ប្រើប្រាស់ពីប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរយើង។ ខ្ញុំនិងអ្នកភូមិបានលូតតាមរបងល្អសចូលទៅក្នុងផ្ទះដើម្បីយកឆ្នាំងមកដាំបាយ ហូប។ ខ្ញុំនិងក្រុមគ្រួសារស្នាក់នៅក្នុងជម្រកនោះបណ្តោះអាសន្ន ដើម្បីរង់ចាំការរកខុសត្រូវពីរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

កាលពីថ្ងៃទី១៤ ខែសីហា នៅពេលល្ងាច ខ្ញុំបាន

ឃើញអ្នកអង្កេតការណ៍បរទេស [ក្រុមអ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរកាលអាស៊ាន] ចុះមកពិនិត្យទីតាំងដែលទាហានថៃបានរាយបន្ទាល្អស។ ខ្ញុំនិងអ្នកភូមិដែលរងគ្រោះបានរៀបរាប់ទាំងក្តីក្តាលថា៖ «សូមជួយខ្ញុំផង ខ្ញុំអស់ផ្ទះហើយ»។ ខាងក្រុមអ្នកសង្កេតការណ៍ឱ្យខ្ញុំបោះជំរំទៅទីនេះសិនទៅ គាត់ទាំងអស់គ្នានឹងលែងរកជួយដោះស្រាយឱ្យ។ ក្រុមការងារបានពិនិត្យទីតាំងយើងរួចហើយ ក៏ដើរទៅពិនិត្យទីតាំងផ្សេងទៀតនៅតាមព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ។

ខ្ញុំយល់ថា ទង្វើនេះគឺបង្ហាញពីការឈ្លានពានរបស់ថៃមកលើទឹកដីខ្មែរ ដោយហ៊ានមកហ៊ុំព័ទ្ធយកដីតាមអំពើចិត្ត។

ខ្ញុំសំណូមពរដល់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងអន្តរជាតិទាំងអស់ ឱ្យយ៉ាងណាជួយឱ្យខ្ញុំនិងអ្នកជិតខាងខ្ញុំទទួលបានផ្ទះត្រឡប់មកវិញ។ ខ្ញុំសង្ឃឹមជឿជាក់និងជូនពរឱ្យទទួលបានជោគជ័យ។

នួន អូន (រូបឈរខាងមុខ) អាយុ៦២ឆ្នាំ រស់នៅភូមិត្រៃចាន់ ឃុំអូរថ្មី ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ លើកដៃសំពះ និងអំពាវដល់រដ្ឋាភិបាលឱ្យជួយដោះស្រាយបញ្ហាដែលកងទ័ពថៃយកល្អសបន្ទាមកពីទីយកផ្ទះ និងដីដែលគាត់កំពុងរស់នៅដោយខុសច្បាប់ កាលពីថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។ (រូបថត៖ ហ្វេសប៊ុក)

មន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តស្ទឹងត្រែង រៀបចំ កិច្ចប្រជុំពិនិត្យលក្ខន្តិកៈ និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព ផលិតផលទេសចរណ៍សហគមន៍អេកូទេសចរណ៍បុរីអូរស្វាយ

ស្រែង លីដា

មន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តស្ទឹងត្រែង រៀបចំកិច្ចប្រជុំពិនិត្យលក្ខន្តិកៈ និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពផលិតផលទេសចរណ៍សហគមន៍អេកូទេសចរណ៍បុរីអូរស្វាយ នៅអគារមរតកសង្គមរាស្ត្រនិយមសម្តេចឪ សម្តេចម៉ែ (បុរីអូរស្វាយ-សែនជ័យ) នៅថ្ងៃទី១៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅថ្ងៃទី១៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ អគារមរតកសង្គមរាស្ត្រនិយមសម្តេចឪ សម្តេចម៉ែ (បុរីអូរស្វាយ-សែនជ័យ) បានផ្តល់ទីតាំងកិច្ចប្រជុំស្តីពីការពិនិត្យលក្ខន្តិកៈ និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពផលិតផលទេសចរណ៍សម្រាប់សហគមន៍អេកូទេសចរណ៍បុរីអូរស្វាយ ដោយមានការចូលរួមពីតំណាងសហគមន៍ និងមន្ត្រីជំនាញសរុប១៤នាក់ ក្នុងនោះមានស្ត្រីចំនួន៤នាក់។ កិច្ចប្រជុំនេះគឺដើម្បីជំរុញវិស័យទេសចរណ៍សហគមន៍ឱ្យកាន់តែមានភាពរីកចម្រើន និងមានគុណភាពខ្ពស់សម្រាប់មន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តស្ទឹងត្រែង។ គោលបំណងចម្បងនៃកិច្ចប្រជុំនេះ គឺដើម្បីពង្រឹងកិច្ចការគ្រប់គ្រងផ្ទៃក្នុងសហគមន៍ឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព

និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពផលិតផលទេសចរណ៍ក្នុងរដូវវស្សា ឬ «រដូវកាលបៃតង»។ តាមរយៈកិច្ចប្រជុំក្រុមការងារបានពិភាក្សា និងពិនិត្យលម្អិតលើលក្ខន្តិកៈសហគមន៍ ដើម្បីធានាថាការអនុវត្តមានភាពត្រឹមត្រូវនិងស្របតាមបទដ្ឋានដែលបានកំណត់។

ចំពោះដំណើរការនៃការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពផលិតផលទេសចរណ៍ គឺផ្ដោតលើការបង្កើត និងកែច្នៃសកម្មភាពថ្មីៗដែលឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការភ្ញៀវទេសចរណ៍ក្នុងរដូវវស្សា ដែលជាឱកាសល្អសម្រាប់ភ្ញៀវក្នុងការទស្សនាសោភ័ណភាពធម្មជាតិដ៏ស្រស់បំព្រង។ អគារមរតកសង្គមរាស្ត្រនិយមសម្តេចឪ សម្តេចម៉ែ (បុរីអូរស្វាយ-សែនជ័យ) ក៏ជាទីតាំងចូលរួមចំណែក

មួយដំណាក់កាល ទាក់ទងការងារស្រាវជ្រាវសេចក្តីមក
លេងកម្សាន្តនៅ សហគមន៍បុរីអូរស្វាយ គ្រប់រដូវ
កាល។ សហគមន៍អេកូទេសចរណ៍បុរីអូរស្វាយ មាន
សក្តានុពលខ្ពស់ផ្នែកទេសចរណ៍ធម្មជាតិ និងវប្បធម៌
ដែលបានរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងការលើកកម្ពស់
ជីវភាពប្រជាពលរដ្ឋក្នុងតំបន់។ ការរៀបចំកិច្ចប្រជុំ
នេះ គឺជា សក្ខីភាពបញ្ជាក់ពីការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ក្រសួង
ទេសចរណ៍ និង សហគមន៍ ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យ
ទេសចរណ៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងគុណភាព។

មន្ត្រីទេសចរណ៍ខេត្តស្ទឹងត្រែង រៀបចំកិច្ចប្រជុំពិនិត្យលក្ខន្តិកៈ
និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពដល់តំណាងទេសចរណ៍សហគមន៍អេកូ
ទេសចរណ៍បុរីអូរស្វាយ នៅអគារមរតកសង្គមរាស្ត្រនិយម
សម្តេចឪ សម្តេចម៉ែ (បុរីអូរស្វាយ-សែនជ័យ) នៅថ្ងៃទី១៤
ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ
កម្ពុជា)

កាតក្កយន្ត និង ក្រឹត្យស្និទ្ធៈ

ទស្សនយល់យើងប្រកបដោយចីរភាពក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ និងការងារស្រាវជ្រាវ
និងការងារស្រាវជ្រាវ ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ សាមគ្គីភាព រីកចម្រើន
ការងារស្រាវជ្រាវ និងការងារស្រាវជ្រាវ

ផែន ពង្សាវតារ

លោក ផេង ព័ន្ធរ័ស្មី នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តព្រៃវែង បង្រៀនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ
(១៩៧៥-១៩៧៩) ដល់ការងារស្រាវជ្រាវ និងការងារស្រាវជ្រាវ សាមគ្គីភាព រីកចម្រើន
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សង្គ្រាមរយៈពេល៥០ ឆ្នាំ រវាង៤៩ និង
កម្ពុជាលេបព្រំដែន បានបញ្ចប់នៅ ត្រឹមម៉ោង
២៤ យប់ថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។ ការបញ្ចប់
នេះ ធ្វើឱ្យមានការអនុវត្តន៍យ៉ាងរហ័ស
ក្នុងការសម្របសម្រួល
ប្រកបដោយការជឿជាក់របស់មហាជន ឱ្យស្ថិតិយ្យប្រជាជន
ក៏ដូចជាប្រជាជនសម្រាប់ការងារស្រាវជ្រាវ និងការងារស្រាវជ្រាវ
បទល្មើសប្រឆាំងប្រទេសទាំងពីរ។ នេះមិនមែន
ជាលើកទីមួយទេដែលដោះស្រាយបញ្ហាភាគីទាំងពីរ
បានកើតមានឡើង វាបានកើតឡើងតាំងពីយូរយារ
ណាស់មកហើយ ហើយនៅតែបន្តរហូតមកដល់

សតវត្សរ៍ទី២១ មូលហេតុចម្បងនៃដំណោះស្រាយ
ឈ្លានពានទឹកដីក្រោមហេតុផលប្រើប្រាស់ដែនដីឯកតោ
ភាគីដែលពុំមានការទទួលស្គាល់ជាអន្តរជាតិ។ ចាប់
តាំងពីឆ្នាំ១៩៤៦ មក ថៃបានរំលោភបំពានកម្ពុជា
ជាប្រហែល ដោយល្មើសនឹងច្បាប់អន្តរជាតិ និងមិន
គោរពតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការយុត្តិធម៌
អន្តរជាតិ។ ប៉ុន្តែការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ថៃទាំង
អស់មកហើយបានត្រឹមទទួលបានភាពអាម៉ាស់ និងឈឺ
ចាប់ចំនួនបីលើកមកហើយ។ លើកទីមួយ ថៃបានយល់
ព្រមប្រគល់ទឹកដីដែលកម្ពុជាបានបាត់បង់ទៅក្រោមការ
ព្រំទី១៩៤១ ទាំងបង្គំ មកឱ្យកម្ពុជាវិញ ក្រោមការ

ការបង្កើតសហគមន៍កសិកម្មអន្តរជាតិក្រុង វិស័យកសិកម្ម ឆ្នាំ១៩៤៦។ លើកទីពីរ ថ្ងៃបុណ្យប្រគល់ បំណងប្រាថ្នារបស់ខ្លួនដល់ក្រុមការងារប្រាសាទ ព្រះវិហារតទៅទៀត បន្ទាប់ពីសម្រេចសេចក្តីរបស់ គុណការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិនៅឆ្នាំ១៩៦២ ដែល បានប្រគល់ដល់អង្គការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិប្រាសាទព្រះវិហារ មកឱ្យកម្ពុជាជាអ្នកគ្រប់គ្រង និងជាសម្បត្តិរបស់ កម្ពុជា ហើយលើកទីបី នៅឆ្នាំ២០១៣ ថ្ងៃត្រីមាសទទួល រងការពារស្តីពីសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទ្រព្យនៅពេលដែល គុណការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិដែលនេះ បានសម្រេច បញ្ចប់មហិច្ឆតាក្រាញនៃលំហូរនេះលើសាលដីកា ក្នុងការដោះស្រាយការបំបែកប្រាសាទព្រះវិហារមកធ្វើ ជាសម្បត្តិរបស់ខ្លួន ហើយបានសម្រេចថាប្រាសាទ ព្រះវិហារ គឺជាសម្បត្តិផ្តាច់មុខរបស់កម្ពុជា។

ប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ បានបង្ហាញនូវថ្ងៃដែលជ្រៀត ជាក់លើយន្តការដោះស្រាយរបស់បរទេស និងឯក មកបំបែកស្ថានភាពជាតិយើងវិញ តាមរយៈការអប់រំ កូនចៅជំនាន់ក្រោយខ្លួនឱ្យឈឺចាប់ចំពោះការបំបែក ទឹកដី និងសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌទៅកម្ពុជា។ ជានិច្ចកាល ថ្ងៃបុណ្យប្រគល់ដល់សេចក្តីចូលរួមក្នុងដំណើរការតទល់គ្នា នៅក្នុងគុណការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ និងមិនចង់បានការ អន្តរាគមន៍ពីភាគីទីបី ព្រោះថាស្ថាប័នទាំងនេះគឺជា និមិត្តរូបនៃភាពឈឺចាប់ និងក្តីអាម៉ាស់របស់ខ្លួន។ ដោយហេតុនេះហើយ ទើបថ្ងៃចេះតែបង្កើនឡើង ឈប់ឈរមកលើកម្ពុជា រហូតដល់កើតមានជម្លោះ ប្រដាប់អាវុធជាថ្មីម្តងទៀតនៅពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍ ឆ្នាំ២០២០ គឺនៅចុងខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ដើម្បី ព្យាយាមម្តងហើយម្តងទៀតក្នុងការដោះស្រាយការបំបែក និងគ្រប់គ្រងទឹកដី និងសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ របស់កម្ពុជា លើសនឹងច្បាប់អន្តរជាតិ ច្បាប់សង្គ្រាម និងច្បាប់បេតិកភណ្ឌពិភពលោក។

ប្រវត្តិសាស្ត្រ ផ្សេងៗទៀតនឹងជម្លោះជាហូរហែបាន បណ្តុះកំណើតប្រជាជនថ្ងៃទាំងស្រុងនិងទាហានឱ្យគិត ពីស្ថានភាពជាតិយើងប្រឈមនឹងស្ថានភាពនេះ បាននិងកំពុងនាំអ្នកទាំងនោះឱ្យកសាង «កំណែប្រែ និង ចំណុះចិត្តសាងសង់សឹក» មកលើប្រទេសកម្ពុជា។ ដូច

ទៅវិញ ប្រជាជនកម្ពុជាពុំបាននឹកឃើញដល់ការ បំបែកស្ថានភាពជាតិយើងប្រឈមនឹងស្ថានភាពនេះ ទាំងឡាយ របស់ថ្ងៃដើម្បីកុំឱ្យប្រជាជនសឹកគ្នាឡើយ។ នៅពេល សង្គ្រាមបានផ្ទុះឡើងនាពេលថ្មីៗនេះ អ្វីដែលប្រជាជន កម្ពុជា ជាពិសេសអ្នករស់នៅនាជំរិតពីរបបខ្មែរ ក្រហម គិតឃើញមុនគេគឺ ការរៀបចំខ្លួនរស់នៅក្នុង ហេតុការណ៍សង្គ្រាម និងរកមធ្យោបាយនានាដើម្បី ខ្លួននិងក្រុមគ្រួសារស្ថិតក្នុងស្ថានភាពសុខសប្បាយ និងអាចរស់នៅជុំគ្នាបាន។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ប្រជាជនកម្ពុជាមួយចំនួន ជាពិសេសអ្នក រស់នៅនាជំរិតពីសម័យខ្មែរក្រហម និងសម័យ សង្គ្រាម អាចត្រូវបានពួកឡើងវិញពីបទពិសោធន៍ របស់ខ្លួនឆ្លងកាត់សង្គ្រាមរាប់ម៉ឺនអស់ដែលពេញពេញ ដោយការព្រួយបារម្ភ, ភិតភ័យ, តក់ស្លុត, និងស ង្រួតប្រាស និងបាត់បង់ក្តីសង្ឃឹម។ តើមានប្រជាជន កម្ពុជាប៉ុន្មាននាក់ ដែលត្រូវបានពួកឡើងវិញពីជីវិត កាលពីអតីតកាល ក្នុងពេលដែលខ្លួនកំពុងតែស្ថិត ក្នុងកាលៈទេសៈសង្គ្រាមឈ្លានពានទឹកដីនាពេលថ្មីៗ នេះ? ហើយតើអ្នកទាំងនោះ មានអារម្មណ៍បែបណា នៅពេលដែលខ្លួនកំពុងតាមដាន និងសង្កេតមើលពី ការប្រយុទ្ធគ្នានៅតាមព្រំដែន?

សំណួរនេះ គឺជាការឆ្លុះបញ្ចាំងពីបទពិសោធន៍ និងអារម្មណ៍ខ្ញុំផ្ទាល់ដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់សម័យ សង្គ្រាមប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រហម ព្រមទាំងការគិតរបស់ ខ្ញុំចំពោះសង្គ្រាមឈ្លានពានប្រយ័ត្នប្រែប្រួលនៅខែ កក្កដាឆ្នាំ២០២៥នេះ។ ដូចមនុស្សគ្រប់គ្នាបានដឹង រួចហើយថា ជម្លោះប្រដាប់អាវុធនេះបានផ្ទុះឡើង បន្ទាប់ពីកងទ័ពការពារព្រំដែនកម្ពុជាម្នាក់ត្រូវបាន បាញ់សម្លាប់ដោយទាហានថៃនៅថ្ងៃទី២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ នៅតំបន់មុំប៉ៃន់ព្រះវិហារ។ ព្រឹត្តិការណ៍ នេះ បានរីករាលដាលឱ្យមានការផ្ទុះអាវុធជាតំបន់ ទ្រង់ទ្រាយធំចាប់ពីព្រឹកថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា រហូត ដល់ពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ដដែល។ ការប្រយុទ្ធគ្នាលើកនេះ ប្លែកពីសង្គ្រាមសង្គ្រាមឈ្លានពានទឹកដីពីភាគីថៃដែលដូចគ្នាទៅនឹង សង្គ្រាមកើតឡើងកាលពីឆ្នាំ២០០៨ ដល់ឆ្នាំ២០១១

ក៏ដោយ ក៏សង្គ្រាមលើកនេះមិនត្រឹមតែជា សង្គ្រាមប្រដាប់អាវុធដែលប្រើប្រាស់អាវុធធុនធំប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាក៏មានលាយឡំជាមួយនឹងសង្គ្រាមព័ត៌មាន សង្គ្រាមចិត្តសាស្ត្រ សង្គ្រាមបច្ចេកវិទ្យា និងសង្គ្រាមជាតិវិស័យ។ ខ្ញុំបានតាមដានសភាពការណ៍ប្រយុទ្ធពីចម្ងាយ ជាពិសេសនៅពេលដែលខ្ញុំសម្រាកពីការងារតាមរយៈទូរសព្ទដៃរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំមានហេសប៊ិក ក្រុមតេឡេក្រាម និងអ៊ីនធឺណិត ដែលអាចឱ្យខ្ញុំចូលមើលនិងអានព័ត៌មានទាំងឡាយណា ដែលខ្ញុំចង់អានអំពីសង្គ្រាមឈ្លានពាននៅតាមបន្ទាត់ព្រំដែនកម្ពុជាថៃបាន។ ចាប់តាំងពីថ្ងៃដំបូងនៃសង្គ្រាមនេះ ខ្ញុំបាននឹកឃើញឡើងវិញពីបទពិសោធន៍ខ្ញុំជាកងទ័ពស្ម័គ្រចិត្តពីអារម្មណ៍ព្រួយបារម្ភ តក់ស្លុត សោកស្តាយ និងជួនកាលរំភើប និងមានក្តីសង្ឃឹម។

សង្គ្រាមឈ្លានពាន បានរំព្យួរខ្ញុំពីបទពិសោធន៍ជាកងទ័ពស្ម័គ្រចិត្តសម័យរដ្ឋកម្ពុជា

បន្ទាប់ពីចូលសម្រាកនៅម៉ោងជិត៧យប់ថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ដែលជាថ្ងៃដំបូងនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធ ខ្ញុំកាន់ទូរសព្ទជាប់នឹងដៃ និងបានតាមដានសភាពការណ៍នៅសមរភូមិមុខៗ ពេលនោះ ខ្ញុំបាននឹកគិតដល់អតីតកាលរបស់ខ្ញុំកាលពីជាង៣០ឆ្នាំមុន ក្នុងហេតុការណ៍ដែលខ្ញុំកំពុងកាន់កាំភ្លើងអាកាស ៤៧ គ្រឿងពូនស្ទាក់ក្រុមទទួលខុសត្រូវខ្មែរក្រហមដែលប៉ុនប៉ងចូលមកប្រឆាំងស្បៀងអាហារប្រជាជននៅក្នុងភូមិសាស្ត្រស្រុកខត្តក្តី ខេត្តកំពង់ស្ពឺ។ កាលនោះ ខ្ញុំបានបម្រើជាតិក្នុងឋានៈជាកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធស្ម័គ្រចិត្ត។ ខ្ញុំពេញចិត្តនឹងភារកិច្ចមួយនេះ ហើយខ្ញុំក៏មានអំណូតដែរនាពេលនោះ ខណៈដែលយុវជនមានវ័យស្របាលគ្នានឹងខ្ញុំជាច្រើននាក់ទៀត ពុំបានទទួលភារកិច្ចដ៏មានតម្លៃដូចរូបខ្ញុំ។ ខ្ញុំកាន់អាវុធជាប់នឹងដៃនៅពេលដែលខ្ញុំទទួលភារកិច្ចការពារ និងរារាំងការវិលត្រឡប់នៃរបបខ្មែរក្រហម។ ខ្ញុំបានស្ម័គ្រចិត្តចូលបម្រើកងទ័ពនៅចុងឆ្នាំ១៩៧១ ដែលជាកាតព្វកិច្ចរបស់យុវជនក្នុងការការពារជាតិពីក្រុមទទួលខុសត្រូវខ្មែរក្រហម។ ខ្ញុំបានហាត់រៀនក្បួនយុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលបីខែ និង

បានចេញទៅកាន់ខ្សែត្រៀមប្រយុទ្ធក្នុងរយៈពេលជាងបីខែបន្ទាប់មកទៀត។ ជារៀងរាល់យប់ ខ្ញុំត្រៀមជានិច្ចនៅតាមទំនប់ ភ្នំស្រែ និងតុម្តោតព្រៃដើម្បីឃ្លាំមើល និងបង្ការកំដៅដំណើរខ្មែរក្រហមដែលមានបំណងចូលមកប្រឆាំងប្រជាជននៅក្នុងភូមិ។ កាលនោះ អ្វីដែលខ្ញុំត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ជាងគេគឺ «ពាក្យសម្ងាត់»។ ពាក្យសម្ងាត់ ត្រូវប្តូរថ្មីនៅរៀងរាល់ពីរម៉ោងម្តងៗ ខ្ញុំត្រូវទទួលបានវាឱ្យបានស្ងាត់ ដើម្បីឆ្លើយស្របក្នុងការធ្វើទំនាក់ទំនង និងសម្គាល់មិត្តឬសត្រូវ។ មិនយូរប៉ុន្មាន រយៈពេលបីខែបានកន្លងផុតទៅ។ ខ្ញុំបានវិលត្រឡប់មកកាន់ការងារនៅក្រសួងវប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈវិញ មុនពេលដែលខ្ញុំបានលាឈប់ពីការងារនេះនៅឆ្នាំ១៩៧៧។ ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន ទោះបីជាខ្ញុំបានបញ្ចប់បេសកកម្មជាកងទ័ពរបស់ខ្ញុំអស់រយៈពេលជាង៣០ឆ្នាំកន្លងមកហើយក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំនៅតែស្ថិតក្នុងតួនាទីជាអ្នកប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការវិលត្រឡប់នៃរបបខ្មែរក្រហមដែលខ្ញុំឥឡូវនេះ ជាអ្នកអប់រំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមដល់ក្មេងៗជំនាន់ក្រោយ។ ជំនួសដោយការកាន់អាវុធ ការពារទឹកដី ខ្ញុំបានកាន់មេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្របង្រៀនក្មេងៗជំនាន់ក្រោយឱ្យស្វែងយល់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហម ដើម្បីជាមធ្យោបាយរារាំងទប់ស្កាត់ការវិលត្រឡប់នៃរបបនេះ នៅកម្ពុជាកុំឱ្យកើតឡើងជាថ្មីម្តងទៀត។

ការព្រួយបារម្ភនិងការរកកម្លាំងស្របចំពោះនិរន្តរ៍កងទ័ពកម្ពុជា

យប់កាន់តែជ្រៅជិតរំលងអធ្រាត្រថ្ងៃទី២៤ កក្កដាទៅហើយ ព័ត៌មានអំពីជម្លោះប្រដាប់អាវុធជាច្រើននៅតែអាចមើលឃើញនៅឡើយ។ វាបានបង្ហាញឱ្យដឹងពីការប្រយុទ្ធគ្នានៅតំបន់ប្រាសាទតាមាន់ធំ ប្រាសាទតាក្របី និងតំបន់មុំបី នៅតែបន្តឥតឈប់។ ខ្ញុំបានចំណាយពេលច្រើនលើសលុបនៅយប់នោះ ដើម្បីតាមដានព័ត៌មាននៅក្នុងបណ្តាញទំនាក់ទំនងសង្គមហេសប៊ិក និងក្រុមតេឡេក្រាមជាមួយមិត្តភក្តិចាស់ៗដែលធ្លាប់បានរៀននៅថ្នាក់ទី១២ជាមួយគ្នា។ ព័ត៌មានបុរេដ្ឋានទាំងនោះ មិនបាន

ធ្វើឱ្យខ្វែងឈរដេក ឆ្លើយ។ ខ្ញុំមិនខ្វល់ពីព័ត៌មានពិត ឬក្លែងក្លាយទេ។ ព័ត៌មានដែលខ្ញុំបានអាននិងមើល ជួនកាលធ្វើឱ្យខ្ញុំមានអារម្មណ៍ព្រួយបារម្ភខ្លាំង ចំពោះអាយុជីវិតប្រជាជនជាពិសេសក្មេងតូចៗ ចាស់ ជរា ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងទើបសម្រាលកូនរួច និងអ្នក ជំងឺដែលកំពុងរស់នៅក្នុងតំបន់មានជម្លោះ។ ជួនកាល ខ្ញុំមានអារម្មណ៍រំភើប និងកោតស្ងប់ស្ងែងដល់វិវត្តន៍ ទ័ពកម្ពុជា ដែលអង្គអាចក្លាហានប្រយុទ្ធដោយមិន រាថយ។ ខ្ញុំញញឹម នៅពេលដែលខ្ញុំមើលឃើញពីការ បញ្ចប់តបតដោយអារុជរបស់កងទ័ពកម្ពុជា ស្រោច ទៅលើមូលដ្ឋានខ្លាំងសត្រូវអមជាមួយនឹងអត្ថបទខ្លីៗ ដែលរៀបរាប់ពីភាពក្លាហានរបស់កងទ័ពកម្ពុជា។ ខ្ញុំកាន់តែមានអារម្មណ៍អស្ចារ្យថែមទៀត នៅពេល ដែលខ្ញុំអានព័ត៌មានស្តីពីការវាយដណ្តើមបានទីតាំង កាន់កាប់របស់ទាហានថៃ ដែលធ្លាប់ឈរជើងនៅ ក្បែរព្រាសាទតាម៉ាន់ធំ ព្រាសាទតាក្របី និងតំបន់ មុំប៉ី។ យប់ជ្រៅបានឈានចូលដល់ព្រឹកព្រលឹម ថ្ងៃទី២៥ កក្កដា។ ខ្ញុំបានបិទទូរសព្ទហើយសម្លឹងដេក ព្រោះខ្ញុំត្រូវក្រោកពីព្រលឹមស្ទៀកពាក់ទៅបំពេញ ការងារដែលជាទម្លាប់ប្រចាំថ្ងៃរបស់ខ្ញុំ។ មុនពេល ដេកលក់ ខ្ញុំនឹកគិតដល់ភាពឆ្លើយហត់របស់ថ្នាក់ ដឹកនាំប្រទេស ជាពិសេសសម្តេចតេជោ និងសម្តេច ធិបតីដែលបានខិតខំរកវិធីទប់ទល់ និងបញ្ជាក់ទ័ព ឱ្យវាយបកទៅសត្រូវវិញទាំងភាពម្នាស់ការ និង អង្គអាច។

ការព្រួយបារម្ភ លាយឡំនឹងការភ័យរន្ធត់

ថ្ងៃទី២៥ កក្កដា គឺជាថ្ងៃទីពីរនៃសង្គ្រាមឈ្លាន ពានរវាងថៃនិងកម្ពុជា។ ថ្ងៃនេះ គឺជាថ្ងៃដែលទាហាន ថៃបើកការប្រយុទ្ធទ្រង់ទ្រាយធំមកលើកងទ័ពកម្ពុជា នៅក្នុងមូលដ្ឋានទាំងបីគឺ ព្រាសាទតាម៉ាន់ធំ ព្រាសាទ តាក្របី និងតំបន់មុំប៉ី ក្នុងខេត្តព្រះវិហារ។ ការប្រយុទ្ធ នៅថ្ងៃនេះ ទាហានថៃមានកាលបំណងវាយសម្រុក ដើម្បីកាន់កាប់វិញ នូវតំបន់យុទ្ធសាស្ត្រទាំងបីកន្លែង ដែលក្រុមខ្លួនធ្លាប់ឈរជើងនាពេលកន្លងមក។ ការ ប្រយុទ្ធគ្នា កាន់តែខ្លាំងក្លាទៅៗ ហើយទីតាំងមួយចំនួន

ក៏ត្រូវបានបំផ្លាញទាំងខាងកម្ពុជា និងថៃ។ នៅវេលា ម៉ោងប្រហែល៥ព្រឹកព្រលឹមថ្ងៃទី២៥ កក្កដា បន្ទាប់ពី ខ្ញុំបានងើបពីសម្រាក ខ្ញុំបានដឹងថា វត្តតាម៉ាន់សែនដ៏យូរ ត្រូវបានបំផ្លាញដោយការទម្លាក់គ្រាប់ពីលើយន្តហោះ ចម្បាំង អេហ្វ-១៦ របស់ថៃ ហើយអាចារ្យវត្តម្នាក់ក៏ ត្រូវបានសម្លាប់ដោយការទម្លាក់គ្រាប់នោះដែរ។ ដំណឹងនេះ ធ្វើឱ្យអារម្មណ៍ខ្ញុំតក់ស្លុតខ្លាំង ព្រោះថា ទិដ្ឋភាព និងព័ត៌មានដែលខ្ញុំបានទទួលកាលពីយប់ រំលងអធ្រាត្រថ្ងៃទី២៤ កក្កដា ពិតជាបានធ្វើឱ្យខ្ញុំ មានអារម្មណ៍ត្រេកអរចំពោះជោគជ័យដែលបានមក ពីការរុញច្រានខ្លាំងចេញពីទឹកដី។ ប៉ុន្តែព័ត៌មានព្រឹក នេះ បែរជាធ្វើឱ្យខ្ញុំរន្ធត់ទៅវិញ។ លើសពីការសម្លាប់ មនុស្សដែលគ្មានកំហុសក្នុងរបបខ្មែរក្រហមទៅទៀត កងទ័ពឈ្លានពានថៃមិនត្រឹមតែបានបំពានលើច្បាប់ សង្គ្រាមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថៃមិនទាំងបានមើលងាយ និង ចាត់ទុកជីវិតប្រជាជនស្ថិតក្នុងកម្ពុជាដែលគ្មានកំហុស និងមិនមែនជាកងទ័ពខ្លាំងសត្រូវដែលត្រូវសម្លាប់ ចោលដោយឥតព្រួយបារម្ភដែរទៅវិញ។

នៅល្ងាចថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ពេលដែលខ្ញុំកំពុង ទទួលទានឈ្លាញជាមួយក្រុមសារ ខ្ញុំបានអាន និង តាមដានព័ត៌មានជាច្រើនអំពីជម្លោះបន្តទៀត។ អាន កាន់តែច្រើន កាន់តែធ្វើឱ្យខ្ញុំព្រួយបារម្ភចំពោះសុវត្ថិភាព ប្រជាជន និងកងទ័ពជួរមុខ ព្រោះថា ទាហានថៃបាន ប្រើប្រាស់អាវុធធូលីធ្ងន់មកលើកងទ័ពកម្ពុជាក្នុង សមរភូមិ ខណៈដែលកម្ពុជាពុំមានប្រភេទអាវុធធូលី ធ្ងន់ទាំងអស់នោះឡើយ។ ខ្ញុំបានគិតថា នេះគឺជាការ តាបសង្កត់កំញើញ និងបំបាក់ស្មារតីប្រយុទ្ធពីសំណាក់ ទាហានថៃចំពោះកងទ័ពកម្ពុជា ឬអាចនិយាយបានថា ដើម្បីចង់បានជ័យជម្នះឆាប់រហ័ស ទាហានថៃមិនខ្វល់ ខ្វាយពីច្បាប់សង្គ្រាម ឬមិនអើពើចំពោះកិច្ចសន្យាក្នុង ការប្រើប្រាស់អាវុធធូលីធ្ងន់ទាំងនោះ ជាមួយភាគីដែល ខ្លួនបានទិញអាវុធទាំងនោះមកប្រើឡើយ។ ខ្ញុំក៏បានគិត ដល់និយោជកអារម្មណ៍អាណិតអាសូរចំពោះកងទ័ពលី និនរបួស ព្រមទាំងការតស៊ូរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាក្នុង ការភៀសខ្លួនចេញពីតំបន់ជម្លោះ ឆ្ពោះទៅកាន់ទីកន្លែង សុវត្ថិភាពទាំងស្ថានភាពលំបាកលំបិន។

សង្គ្រាមបានអនុវត្តបន្ទាយរ ហូតដល់ពាក់កណ្តាល អគ្រាត្រីម្ភៃទី២៨ កក្កដា។ ក្នុងចន្លោះពេលនេះ ទាហានថៃបានពង្រីកមូលដ្ឋានទ័ពរបស់ខ្លួន និងបាន បើកការវាយប្រយុទ្ធជាច្រើនសមរភូមិស្ថិតនៅតាម បន្ទាត់ព្រំដែន ដែលមានជាអាទិ៍ព្រំដែនជាប់ក្រុង ជ្រោយប៉ែត និងតំបន់ប្រាសាទព្រះវិហារ។ ការពង្រីក កម្លាំងនេះ គឺជាការបំបែកកម្លាំងកងទ័ពកម្ពុជាចេញ ពីមូលដ្ឋានសំខាន់ៗនៅប្រាសាទតាម៉ា និងតាគ្រប់ និង មុំប៉ែត ហើយវាក៏ជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ខ្មាំងឈ្លានពានក្នុង ការដណ្តើមកាន់កាប់គោលដៅសំខាន់ៗដូចជាប្រាសាទ តាម៉ា និងប្រាសាទតាគ្រប់ មុំប៉ែត ភ្នំខ្មោច និងភ្នំទ្រព្យ។ ទាហានថៃបានបញ្ចេញផ្លូវបំផ្លាញប្រាសាទព្រះវិហារ នៅថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ដែលព្រឹត្តិការណ៍នេះ គឺជាការ បំផ្លិចបំផ្លាញសម្បត្តិវប្បធម៌បេតិកភណ្ឌកម្ពុជាការពារ ដោយពិតលោក។ ការបំផ្លិចបំផ្លាញនេះ ទោះបីជា ចេតនាឬអចេតនាក្តី គឺជាការទទួលខុសត្រូវទាំងស្រុង របស់ភាគថៃ ដែលបានរំលោភលើច្បាប់នៃទ្រឹស្តីកម្ម សង្គ្រាមប្រឆាំងនឹងការការពារសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌ វប្បធម៌។ ក្នុងសន្និសីទសារព័ត៌មាននាសៀលថ្ងៃ អាទិត្យ ទី២៧ ខែកក្កដា ទត្តមសេនីយ៍ឯក ម៉ាលី

សុជាតា អ្នកនាំពាក្យក្រសួងការពារជាតិបានបញ្ជាក់ពី ការបញ្ចេញផ្លូវរបស់ទាហានថៃសំដៅមកលើប្រាសាទ ព្រះវិហារ ការវាយប្រហារដោយជ្រួនរបស់ទាហាន ថៃ និងការវាយថ្មើរជើងរបស់ទាហានថៃចូលទីតាំង មួយចំនួនបន្ថែមទៀតដូចជា ទីតាំង៥មករា នៅយោធា ភូមិភាគទី៤របស់កម្ពុជា។ នៅជ្រោយប៉ែតក៏មានព័ត៌មាន ច្រើនបានចុះផ្សាយពីការបំផ្លាញតំបន់ និងសម្បត្តិ រចនាសម្ព័ន្ធដាច្រើនត្រៀមនៅតាមបន្ទាត់ព្រំដែន។ ទាំងអស់នេះ បង្ហាញឱ្យឃើញមហិច្ឆតារបស់ទាហាន ថៃ និងការកំរាមកំហែងដោយអារុជមកលើកម្ពុជា។

បើតាមអ្នកនាំពាក្យក្រសួងការពារជាតិ គិតចាប់ តាំងពីថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដាមក មានប្រជាជនជិត៨ម៉ឺន គ្រួសារបានចាកចេញពីផ្ទះសម្បែងដើម្បីគេចចេញពី សង្គ្រាម។ ជាមួយគ្នានេះដែរ សាលារៀនជាង៦០០ កន្លែងត្រូវបិទទ្វារ ហើយសិស្សានុសិស្សចំនួនជាង ១៥ម៉ឺននាក់ និងគ្រូជាង៦៣នាក់ ត្រូវផ្អាកការសិក្សា និងការបង្រៀនជាបណ្តោះអាសន្នក្នុងតំបន់ដូច្នេះ។

ការបណ្តុះស្មារតីជាតិនិយមក្នុងពេលមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធ
ចាប់តាំងពីកងទ័ពកម្ពុជាម្នាក់ ត្រូវបានកងទ័ព

លោក ផេង ពង្សារ៉ា ស៊ី នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តព្រៃវែង បង្រៀនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩) ដំបូង និងការផ្សះផ្សាជាតិដល់សិស្សចំនួន២៩មកពីវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន កំពង់លាវ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ថែទាំសម្រាប់ក្នុងលេខ៣០៨ នៅតំបន់មុំប៉ូចមក ចលនាជាតិនិយម ហាក់មានសន្ទុះខ្លាំងឡើង និងស្រុះ ដៃគ្នា។ នេះបង្ហាញឱ្យឃើញពីការស្រឡាញ់ទឹកដី ប្រជាជាតិ និងអ្វីដែលកម្ពុជាមាន។ ក្រោយពេលដែល ប្រទេសជាតិមានសុខសន្តិភាពរយៈពេលវែង ប្រជាជនកម្ពុជាចាប់ផ្តើមគិតគូរពីប្រទេសជាតិ និង ជាតិសាសន៍ខ្លួន។ ពាក្យ “Don’t Thai to me” ជាពាក្យ ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់ញឹកញាប់នៅក្នុងបណ្តាញ ទំនាក់ទំនងសង្គម ហើយពាក្យនេះបានបំផុសស្មារតី ជាតិនិយមខ្មែរស៊ីជម្រៅជាងមុន។ ក្រៅពីនេះ អ្វីដែល មនុស្សគ្រប់គ្នាពេញចិត្តបំផុតនោះ គឺថ្នាក់ដឹកនាំ ប្រទេសកម្ពុជាមិនត្រឹមតែបានបង្ហាញពីស្មារតីជាតិ និយមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងលើកទឹកចិត្តប្រជាជន កម្ពុជាឱ្យឆ្លើយតបប្រើប្រាស់អ្វីដែលកម្ពុជាអាចដល់ ខ្លួនឯងបាន ដូចជាបន្លែផ្លែឈើ ឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ ដទៃទៀត សិល្បៈ និងខ្សែភាពយន្ត។ តាមរយៈការ តាមដាននៅក្នុងបណ្តាញ ទំនាក់ទំនងសង្គមហ្វេសប៊ុក ខ្ញុំសង្កេតឃើញថា ប្រជាជនកម្ពុជាក៏ច្រើនស្តាប់ខ្លួន ដល់តែផល ឬឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ណាដែលជារបស់ ថែម សូម្បីតែការបញ្ជាទិញរបស់របរពីទីផ្សារអនឡាញ នានានៅក្នុងប្រទេសថៃ ក៏ត្រូវបានផ្អាកទាំងស្រុង ហើយជំនួសការបញ្ជាទិញពីទីផ្សារនានានៅក្នុង ប្រទេសវៀតណាម កូរ៉េ ជប៉ុន ចិន និងអាមេរិកវិញ។ «មីយ៉ែង» ជាយីហោដល់តែផលមីដល់តែក្នុងស្រុក ដែលពីមុនពុំសូវមានទីផ្សារប៉ុន្មានទេ។ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ ដល់តែផល «មីយ៉ែង» បានក្លាយជាមុខទំនិញដែល លក់ដាច់បំផុតនៅកម្ពុជា។ ខ្ញុំក៏ធ្លាប់បានបញ្ជាទិញ «មីយ៉ែង» ប៉ុន្មានកេះដែរ ដើម្បីជួយឧបត្ថម្ភដល់វិក កន្លែងទីផ្សារមុខកម្ពុជា ក្នុងអំឡុងពេលជាប់ដៃប្រយុទ្ធ ជាមួយខ្មាំងសត្រូវឈ្មោះពាន។

វិកចំណងសាមគ្គីភាព ប្រឆាំងនឹងសង្គ្រាមឈ្នាញ

មិនមែនជាការចៃដន្យទេ ដែលប្រជាជនកម្ពុជា ស្រុះដៃគ្នាជួយកងទ័ពជួរមុខកម្ពុជាក្នុងពេលប្រយុទ្ធ។ ប្រជាជនគ្រប់ស្រទាប់វណ្ណៈ ទាំងតារាចម្រៀង អ្នក សិល្បៈ មន្ត្រីរាជការ អ្នកជំនួញ និងសាធារណជន ទូទៅ និងសសសសា បានរួមដៃគ្នាជាកម្លាំងក្នុង

ការចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច មូលហេតុ ទំនប់ និងគ្រឿងឧបកោគបរិកោគផ្សេងទៀតបញ្ជូន ទៅកាន់កងទ័ពកម្ពុជានៅសមរភូមិមុខ។ សកម្មភាព នេះបានជំរុញលើកទឹកចិត្តមនុស្សគ្រប់គ្នាឱ្យចូលរួម។ រថយន្តតូចធំ បានត្រៀមរៀបចំដើម្បីដឹករបស់របរ ទាំងនោះទៅកាន់សមរភូមិមុខ។ ទោះបីជាពុំមាន អាវុធនៅក្នុងដៃ ឬមិនបានចូលរួមដោយផ្ទាល់នៅ ក្នុងសមរភូមិមុខក៏ដោយ ក៏អ្នកទាំងនោះជាកងទ័ពដ៏ មោះមុតដែរ។ ការសាមគ្គីភាពជាធ្មេញមួយនេះ មិន មែនកើតមានតែចំពោះយុវជនកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះទេ។ អតីតយុទ្ធជនចូល និងវត្តន៍ ឬជាអតីតទាហានខ្មែរ ក្រហមចូល និងវត្តន៍ជាច្រើននាក់ទៀត ក៏បានចេញមក ប្រកាសពីការស្ម័គ្រចិត្តរបស់ខ្លួនចូលទៅកាន់សមរភូមិ មុខវិញ។ និយាយតាមបណ្តាញ ទំនាក់ទំនងសង្គម អតីតវិយុទ្ធជនចូល និងវត្តន៍ខ្លះ បានស្នើសុំទៅរាជរដ្ឋា- ភិបាល ដើម្បីខ្លួនបានស្ម័គ្រចិត្តចូលបម្រើកងទ័ពវិញ ដើម្បីបានចូលរួមប្រយុទ្ធនៅឯសមរភូមិមុខ។ ខ្ញុំពិតជា រំភើបចំពោះពាក្យសម្តីនិងអាកប្បកិរិយាដ៏ស្មោះអស់ ពីចិត្តរបស់ពួកគាត់ដើម្បីជាតិមាតុភូមិ។

សមរភូមិក្រោយ ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងប្រព័ន្ធព័ត៌មាន បច្ចេកវិទ្យាបរទេស

បណ្តាញសារព័ត៌មានដែលក្លាយទុកចិត្តបាន របស់ថៃ ដូចជា ឌីណេសិន និងបាងកកប៉ូស្ត ហើយ ដែលជាបណ្តាញសារព័ត៌មានដែលទទួលបានការទុក ចិត្តច្រើនពីបណ្តាអ្នកអានជាតិ និងអន្តរជាតិ ថាជា ស្ថាប័នដ្ឋបាលព័ត៌មានមិនលម្អៀង បានដើរតួនាទី លម្អៀងទៅរកនិន្នាការនយោបាយ និងកងទ័ពក្នុង ប្រទេសរបស់ខ្លួន។ នេះមានន័យថា បណ្តាញសារ ព័ត៌មានទាំងនោះ ឆ្លៀតឱកាសកេងបំណេញលើអ្នក អានរបស់ខ្លួនឱ្យជឿលើអ្វីដែលខ្លួនបានសរសេរថាជា ការពិត ទាំងដែលព័ត៌មានអំពីព្រឹត្តិការណ៍នៅក្នុង សមរភូមិដង្វោះ ទឹកដីទាំងនោះ ជាព័ត៌មានមិនពិត។

ដោយមើលឃើញពីទង្វើទាំងនេះ យុវជនក្មេងៗ ដែលមានជំនាញច្បាស់លាស់ពីប្រព័ន្ធព័ត៌មានបច្ចេក- វិទ្យា បានចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំង

នឹងការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានក្នុងបន្ទប់អុជអាល បំភ្លឺការពិត និងព្យាបាល ពីបណ្តាញព័ត៌មានរបស់ប្រទេសថៃ។ ខ្ញុំផ្ទាល់ ខ្ញុំកោតសរសើរចំពោះការចូលរួមនេះព្រោះ ព័ត៌មានក្នុងបន្ទប់អុជអាល បំភ្លឺការពិត និងព្យាបាល គឺពិតជាគ្រោះថ្នាក់ដល់អារម្មណ៍ និងការគិតរបស់មនុស្ស។ ខ្ញុំទទួលស្គាល់ថា ការអានព័ត៌មានមកពីប្រភពប្រើនៃវិទ្យុសាស្ត្រ ទាំងស្រុង និងរូបភាពពិតជាប៉ះពាល់ និងបាត់បង់ការជឿជាក់លើព័ត៌មានទាំងនោះ ទោះបីជាការផ្សាយនេះជាការពិតក៏ដោយ។ ជាលទ្ធផលនៃការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនេះ យុវជនវ័យក្មេងៗកម្ពុជាមួយក្រុម បានផ្តាច់ ឬបិទប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយធំៗរបស់បណ្តាញព័ត៌មានថៃទាំងស្រុង ហើយព័ត៌មានក្នុងបន្ទប់នានាក៏លែងត្រូវបានលោតឡើងសម្រាប់ការអានពីអ្នកអានតទៅទៀតដែរ។ ធ្វើបែបនេះ ប្រជាជនកម្ពុជា និងប្រទេស ជាពិសេសក្នុងស្រុកបញ្ឈប់ការលែងមាមន្ទិលសង្ស័យតទៅទៀតចំពោះព័ត៌មានបំភ្លឺការពិត អំពីបញ្ហាព្រំដែន។ ខ្ញុំ ហាណា គេហទំព័រព័ត៌មានអនឡាញ ឌីណេសិន ថៃ ឡង់ដ៍ (The Nation Thailand) ត្រូវបានបិទទាំងស្រុង ហើយរហូតមកដល់ពេលនេះ ក៏គេហទំព័រមួយនេះ នៅតែមិនដំណើរការនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

រឹតចំណងការទូតកម្ពុជាប្រសើរ បន្ទាប់ពីសង្គ្រាម

ផ្ដើមចេញពីការលូកដៃចូលរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ដើម្បីទប់ស្កាត់ការរីករាលដាលកាន់តែខ្លាំងនៃសង្គ្រាមឈ្លានពានទឹកដី កម្ពុជាបានឈានជើងមួយដំហានទៀតឆ្ពោះទៅកាន់ស្ថានដ៏រឹងមាំមួយសម្រាប់តភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងល្អប្រសើរឡើងវិញរវាងកម្ពុជា និងសហរដ្ឋអាមេរិក។ នៅមុនពេលសង្គ្រាមដូនឡើងមួយថ្ងៃ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនានារបស់ថៃដូចជាកាសែត The Nation នៅថ្ងៃទី២៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ បានចុះផ្សាយថា ថៃបានសម្រេចចិត្តទម្លាក់កម្រិតការទូតជាមួយកម្ពុជា ដោយកោះហៅឯកអគ្គរាជទូតថៃពីកម្ពុជា និងបណ្តេញឯកអគ្គរាជទូតកម្ពុជាចេញពីទីក្រុងបាងកកឱ្យវិលត្រឡប់មកកម្ពុជាវិញ។ ជាការឆ្លើយតប រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ក៏បានសម្រេចទម្លាក់កម្រិតទំនាក់ទំនងការទូតកម្ពុជាថៃឱ្យមកនៅ

ទាបបំផុតត្រឹមលេខ១២ និងបានដកមន្ត្រីជ្រុងទៀតទាំងអស់ដែលបម្រើការងារនៅស្ថានទូតកម្ពុជាភ្នំពេញ ទីក្រុងបាងកក ឱ្យវិលត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាវិញ និងតម្រូវឱ្យមន្ត្រីទូតថៃកែសម្រួលចេញពីកម្ពុជាដូចគ្នា។ ចំណុចនេះ បង្ហាញពីការធ្លាក់ចុះនៃទំនាក់ទំនងការទូតជាមួយប្រទេសថៃ ដោយជំនួសមកវិញនូវការបង្កើនទំនាក់ទំនងការទូតល្អប្រសើរជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក ដែលជាប្រទេសមហាអំណាច និងម៉ាឡេស៊ីជាប្រទេសដែលកំពុងស្ថិតក្នុងតំណែងជាប្រធានប្រចាំអាស៊ាន។ លើសពីនេះទៀត បន្ទាប់ពីកិច្ចប្រជុំពិសេសនៅក្នុងប្រទេសម៉ាឡេស៊ីពីការកំណត់បទឈប់បាញ់ ការរៀបចំដំណើរទស្សនកិច្ចចុះទៅកាន់តំបន់ដង្វោះក្រោយសង្គ្រាម ត្រូវបានធ្វើឡើង ហើយអនុវត្តយោធាមកពី១៣ប្រទេសបានចូលរួមនៅក្នុងដំណើរនេះ។ នេះសបញ្ជាក់ពីការរីកចម្រើនទៅមុខឥតឈប់ឈរ ពីការរីកចំណងការទូតរបស់កម្ពុជាជាមួយបណ្តាប្រទេសនានាក្នុងពិភពលោក បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមឈ្លានពានទឹកដីរបស់ថៃបានផុតរលត់ទៅ។

ព្រឹត្តិការណ៍ក្រោយបទឈប់បាញ់ - រៀងមិនឈ្នះទីល

ពាក្យចាស់មួយយូរពេលថា «រៀងមិនឈ្នះទីល» ជាពាក្យប្រើប្រាស់សំដៅលើមនុស្សដែលបាត់បង់ខត្តមគតិ និងភាពថ្លៃថ្នូរ ក្នុងការប្រព្រឹត្តអ្វីមួយដែលមិនគួរធ្វើបន្ទាប់ពីបានទុកចិត្តគ្នាចំហើយ។ ខ្ញុំនិយាយពាក្យនេះ ចង់សំដៅលើក្រុមទាហានថៃមួយក្រុមដែលបានចាប់កងទ័ពកម្ពុជានៅក្រោយបទឈប់បាញ់ត្រូវបានដាក់ជាធរមាន។ នៅថ្ងៃទី២៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ មួយថ្ងៃក្រោយការប្រកាសពីបទឈប់បាញ់រវាងភាគីទាំងពីរ ទាហានថៃបានចាប់ខ្លួនកងទ័ពកម្ពុជាចំនួន២០នាក់ ជាចំណាប់ខ្មាំង ខណៈដែលកងទ័ពកម្ពុជាចូលទៅចាប់ផ្តើមស្វាគមន៍ទាហានថៃទាំងនោះ ក្នុងន័យបង្ហាញពីមិត្តភាពដោយគោរពតាមលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀងនិងបទឈប់បាញ់។ ផ្ដើមចេញពីចំណុចនេះ ខ្ញុំនៅតែគិតថា «ជាតិនិយមជ្រុលហួសហេតុ» និង «គំនុំគុំកូន» របស់ភាគីថៃ ជាពិសេសក្នុងជួរកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ពិតជាបានគ្របដណ្តប់ខ្លួនរាលដាលថៃឱ្យបាត់បង់ខត្តមគតិ និងភាពថ្លៃថ្នូររបស់

ខ្លួន និងធ្វើប្រាស្រ័យកន្លែងចំពោះ ការអនុវត្តកម្មវិធីរបស់ សហគមន៍អន្តរជាតិក្នុងដំណោះស្រាយជម្លោះ ទឹកដី។ ហេតុដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើភាគីទីបីដែលជាប្រទេស មហាអំណាច ឬប្រទេសក្នុងតំបន់អាស៊ានមិនមាន វិធានការច្បាប់ចំពោះ ទង្វើបែបនេះទេ ប្រវត្តិសាស្ត្រ ច្រើនដែលរងនូវប្រទេសទាំងពីរនឹងមិនត្រូវបានវិវត្តទៅ មុខឡើយ ហើយក្នុងៗថ្ងៃនៃក្រោយនឹងបន្តបេសកកម្មនេះតទៅទៀត ដើម្បីសម្រេចបំណងដែល ពិភពលោកមិនចង់បាន។

ក្តីសង្ឃឹម និងការរំពឹងទុក

សង្គ្រាមកើតឡើងម្តង គឺជាមេរៀនមួយដែល បង្រៀនមនុស្សពីហេតុការណ៍កើតមាននៅមុន ពេល ក្នុងពេល និងក្រោយពេលសង្គ្រាមរលត់ទៅ វិញ។ សង្គ្រាម ក៏បានពណ៌នាអារម្មណ៍មនុស្សឱ្យគិត ពីភាពភ័យខ្លាច និងការបាត់បង់ដែរ។ ប្រទេសមួយ ដែលបានកើតមានសង្គ្រាមប្រើនដង គឺជាប្រទេស ដែលរឹងមាំបំផុតនៅក្រោយសង្គ្រាមរលត់ទៅ និង នៅក្នុងពេលមានសន្តិភាព។ ប៉ុន្តែមិនមែនមានន័យថា ចង់បានភាពខ្លាំងរឹងមាំបំផុត លុះត្រាតែសង្គ្រាមឱ្យ បានប្រើនដងនោះទេ។ ក្នុងន័យនេះ និងក្នុងអំឡុងពេល ដែលប្រទេសកម្ពុជាទើបតែបានឆ្លងផុតពីសង្គ្រាម ឈ្លានពានទឹកដីថ្មីកន្លងមកនេះ មេរៀនអំពីសង្គ្រាម (ច្បាប់សង្គ្រាម), ប្រវត្តិសាស្ត្រ (អំពើប្រល័យពូជ សាសន៍ និងទឹកដី), បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ (ច្បាប់ ការពារ និងថែរក្សាបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌), យុទ្ធសាស្ត្រ កងទ័ព (យុទ្ធសាស្ត្រ ទ័ពហ៊ុន) និងសន្តិភាព (នយោបាយ ឈ្នះ ឈ្នះ) គួរតែលេចរូបរាងឡើងទន្ទឹមគ្នានៅ ក្រោយសង្គ្រាមមួយនេះរលត់ទៅ។ ខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់! ខ្ញុំ ពិតជាមានក្តីសង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា រាជរដ្ឋាភិបាល កម្ពុជានឹងរៀបចំឱ្យមានច្បាប់ ឬការធ្វើវិសោធនកម្ម ច្បាប់ប៉ុន្តែម ដើម្បីផ្តល់ឱកាសដល់កូនខ្មែរជំនាន់ក្រោយ ដែលជាប់ក្នុងកាតព្វកិច្ចយោធានាពេលអនាគត ទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលច្បាស់លាស់អំពីមុខវិជ្ជា ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ដើម្បីឱ្យអ្នកទាំងនោះ មានអារុជកាន់តែច្រើនថែមទៀតក្នុងការការពារ បូរណភាពទឹកដីឱ្យបានគង់វង្ស។ ទទា ហាណា ប្រសិន

បើកងទ័ពម្នាក់បានទទួលការបណ្តុះបណ្តាល ឬការ សិក្សារៀនសូត្រពីសង្គ្រាម, យុទ្ធសាស្ត្រធ្វើសង្គ្រាម, ប្រវត្តិសាស្ត្រ, ច្បាប់ការពារសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌកម្ពុជា និងសន្តិភាព កងទ័ពម្នាក់នោះនឹងមិនត្រឹមតែប្រយុទ្ធ ដើម្បីបុព្វហេតុប្រទេសជាតិដ៏មោះមុតប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងមានតួនាទីសំខាន់ថែមទៀតក្នុងការ ការពារប្រាសាទបុរាណ ឬកេរដំណែលដូនតា ឬ សម្បត្តិបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ដ៏មានតម្លៃដែលមាន អាយុកាលរាប់ពាន់ឆ្នាំមកហើយ ឱ្យស្ថិតស្ថេរគង់វង្ស ជារៀងរហូត។

សន្និដ្ឋាន

ជារួម ជម្លោះព្រំដែនដែលជាមហិច្ឆតាឈ្លាន ពានរបស់ថៃលើកនេះ មិនត្រឹមតែមិនបានធ្វើឱ្យ កម្ពុជាចុះញឹមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបានពង្រឹង សមត្ថភាពកងទ័ពកម្ពុជាបានល្អជាងមុន, បង្កើន កំណើនសាមគ្គីភាពខ្លាំងជាងមុន, លើកកម្ពស់ជាតិ និយមប្រសើរជាងមុន និងផ្តល់លទ្ធភាពរីកចំណី ការទូតថ្លៃថ្លាជាងមុន។ ទោះបីយ៉ាងដូច្នេះក៏ដោយ ក៏យើងគួរគិតពីអនាគតប្រទេសរបស់យើងថា តើគួរ ធ្វើបែបណាដើម្បីធានាដល់សុខសន្តិភាពយូរអង្វែង និងគ្មានការវិលត្រឡប់នៃសង្គ្រាមឈ្លានពានជាថ្មីម្តង ទៀត? តើភាគីថៃ សុខចិត្តនៅស្ងៀមបន្ទាប់ពីមានបទ ឈប់បាញ់ហើយក៏ដោយ ឬយ៉ាងណា? តើអ្វីៗទាំង អស់ដែលកម្ពុជាទើបតែទទួលបាននៅស្ថិតស្ថេរចំរើនកាល បានដល់ពេលណា? តើភាគីថៃនឹងបញ្ឈប់ការឈ្លាន ពានមកលើដីនៃអធិបតេយ្យភាពកម្ពុជាជារៀងរហូត ឬទេ? តើយុវជនជំនាន់ក្រោយកម្ពុជាដែលមានកាតព្វកិច្ច ចូលបម្រើយោធានាពេលអនាគត គួរទទួលបាន ចំណេះដឹងអ្វីខ្លះដើម្បីជាចំណេះដឹងព្យាករណ៍ក្នុងការចូលរួម ការពារប្រទេសជាតិទឹកដី និងសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌ វប្បធម៌ពីការឈ្លានពានទឹកដីនាពេលខាងមុខ? ហើយ ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ តើប្រទេសជាតិថ្មីនៃថៃបែបណា ចំពោះភាពភ័យខ្លាចនៃជម្លោះ និងក្តីសង្ឃឹមដ៏ជុយ ស្រួយ ដើម្បីសន្តិភាពពីសង្គ្រាមឈ្លានពានទឹកដីនា ពេលថ្មីៗនេះ?

ពាក្យចាស់បុរាណខ្មែរ៖ «សម្តីសរជាតិ មានយោធនសរពូជ»

លី សុខឃាច

សិស្សអនុវិទ្យាល័យ និងវិទ្យាល័យថៃ ចូលរួមទិវាកំភក្សាន្ត និងដំណើរថ្ងៃជើង ប្រវត្តិសាស្ត្រលើកទី២ ពីទីរួមស្រុកអន្លង់វែង ទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែង នៅលើខ្ពង់ភ្នំដងរែក ពីថ្ងៃទី៧ ដល់ថ្ងៃទី៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២១ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមានធម្មជាតិម្យ៉ាងគឺមានភាពគួរសម សុភាពរាបសារ ស្មោះត្រង់ និងសុចរិតទៀងត្រង់ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយណាដែលមានភាពស្មោះត្រង់ពិតប្រាកដដែរ។ ពាក្យសម្តី និងមានយោធន៍ បញ្ចប់ពីសារជាតិរបស់មនុស្សនោះខ្លួនឯងផង និងពូជអម្បូរផងដែរ។ បើនិយាយតាមបែបសាមញ្ញ ការប្រព្រឹត្តរបស់យើងមានភាពស្របតាមអ្វីដែលយើងបាននិយាយ។ ដូច្នេះហើយ ខ្មែរយើងប្រើនៃតម្លៃដ៏បូន្មាននេះទៅកាន់កូនចៅប្រុសស្រីរបស់ខ្លួនថា៖ «សម្តីសរជាតិ មានយោធនសរពូជ»។

ខណៈពេលដែលបទឈប់បាញ់រវាងប្រទេសកម្ពុជា និងថៃបានចូលជាធរមាន ចាប់ពីពាក់កណ្តាលអត្រាត្រីមាសទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ សន្តិភាពស្ថិតនៅក្នុងភាពធូលីស្រួយ និងមិនច្បាស់លាស់។ បញ្ហាប្រឈមដ៏គួរឱ្យព្រួយបារម្ភនិងលេចធ្លោមានចំនួនពីរគឺ៖ ការចាប់ជាប់ណាបខ្មាំងនូវកងទ័ពកម្ពុជាចំនួន២០នាក់ បន្ទាប់ពីបទឈប់បាញ់បានចូលជាធរមានទៅហើយ ព្រមទាំងការរាយការណ៍សប្តាហ៍និងការប្រើត្រៀងចក្រដឹកលេណដ្ឋាននៅតំបន់អាណានិគម ក្នុងទឹកដីកម្ពុជា។ ថ្នាក់ដឹកនាំនិងកងទ័ពកម្ពុជា បាន

បង្ហាញនូវភាពអត់ធ្មត់ជាអតិបរមា ដោយសារតែ ចង់ប្រើប្រាស់មធ្យោបាយសន្តិវិធី ដើម្បីដោះស្រាយ បញ្ហាទាំងឡាយ។ ថ្នាក់ដឹកនាំនិងកងទ័ពកម្ពុជា ពិតជា គោរពនូវអ្វីដែលយើងបាននិយាយរួចហើយ ដូចដែល បានឆ្លុះបញ្ចាំងនៅក្នុងពាក្យរបស់បុរាណវិទូ។

ប្រទេសនិងភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយ គួរមានប្រតិកម្ម ឱ្យបានហ័សចំពោះទង្វើបង្កហេតុទាំងឡាយ ពីសំណាក់ ភាគីថៃ ហើយនិយាយឱ្យបានឆ្លាតវៃ ព្រមទាំងព្រមាន មិនឱ្យប្រព្រឹត្តិបែបហិង្សាតទៅទៀត ជាជាន់ការវែក ញែកដែលឯកចេញពីការពិតនៅចំពោះមុខ។ ជា ជំនួសវិញ ការចរចារវាងប្រទេសទាំងពីរគួរតែជា យន្តការដ៏ល្អបំផុត ដើម្បីសម្រេចពីភាពមិនយល់ស្រប គ្នា និងធានាឱ្យបាននូវសន្តិភាពយូរអង្វែង និងប្រសើរ។

ដូចដែលប្រវត្តិសាស្ត្របានបង្ហាញ ប្រជាជនថៃ មិនគួរដឹកនាំឱ្យយល់ខុសអំពីអ្វីដែលជាប្រវត្តិសាស្ត្រ និងអ្វីដែលកំពុងកើតឡើង ដោយសារតែប្រភព ទាំងឡាយដែលគ្មានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ ព័ត៌មាន ខុស និងការយោសាសនានា។ ការបំភ្លៃបែបនេះអាច បង្កឱ្យទៅជម្លោះមិនចាំបាច់ ហើយដែលប្រជាជននៃ ប្រទេសទាំងពីរមិនចង់បាន។ ជាក់ស្តែង ប្រទេសជាតិ មួយមិនគួរអនុវត្តចិត្តឱ្យចូលក្នុងការអត្ថាធិប្បាយ រួមគ្នាមួយ ឬជំនឿមួយនៅក្នុងការកំណត់ព្រំដែន តាមរយៈផែនទីដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងជាឯកភាព ភាគីដោយមនុស្សមួយក្រុមឡើយ។ ទង្វើបែបនេះមិន ត្រឹមតែខូះភាពស្របច្បាប់ទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងខូះការ ទទួលខុសត្រូវទៀតផង។ អ្វីដែលប្រជាជននៃប្រទេស ទាំងពីរត្រូវធ្វើគឺការទុកឱ្យក្រុមបច្ចេកទេសធ្វើកិច្ចការ ទាំងអស់នេះ ហើយយើងត្រូវរស់នៅភាពថ្លៃថ្នូរ និង ការគោរពគ្នាទៅវិញទៅមក។

តែទោះយ៉ាងណា ប្រសិនបើភាពស្មោះត្រង់របស់ យើងមិនត្រូវបានផ្តល់តម្លៃទេនោះ យើងពិតជាត្រូវ ការការពារខ្លួន និងលះបង់។ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមាន គោលការណ៍ និងការឆ្លើយតបរបស់ខ្លួន។ សម្តេចព្រះ មហាសុមេធាធិបតី ជាតញ្ញាណោ ជួនណាត បាន និពន្ធចម្រៀងស្នេហាជាតិ ដែលមានចំណងជើងថា៖

«ផែនដីខ្មែរ» ដោយឃ្លាមួយសរសេរថា៖ «ថ្ងៃមួយ មានសត្រូវប្រទូសរាយខ្មែរគ្រប់កាយស្ម័គ្រចិត្តប្តូរជីវិត»។

ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់រូបសុទ្ធសឹងតែបានចាំនិង សូត្ររត់មាត់តែម្តង។ បុព្វបុរសរបស់យើងហាក់ដូច ជាក្រើនរំលឹកដល់ខ្មែរគ្រប់រូបឱ្យហ៊ានលះបង់ ដើម្បី ការពារប្រទេសជាតិ សាសនា និងព្រះមហាក្សត្រ។ នេះគឺជាកាតព្វកិច្ចដ៏ទុក្ខុក្ខុម ដើម្បីការពារអធិប- តេយ្យភាពនៃមាតុភូមិយើង នៅក្នុងក្របខណ្ឌស្រប ច្បាប់តែប៉ុណ្ណោះ។

សិស្សអនុវិទ្យាល័យ និងវិទ្យាល័យថៃ ចូលរួមទិវារត់កម្សាន្ត និងដំណើរថ្មើរជើង ប្រវត្តិសាស្ត្រលើកទី២ ពីទីរួមស្រុក អន្លង់វែង ទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែង នៅលើ ខ្ពង់ភ្នំដងរែក ពីថ្ងៃទី៧ ដល់ថ្ងៃទី៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ក្រុមភ្ញៀវថៃចូលរួមទិវារត់កម្សាន្ត និងដំណើរថ្មើរជើង ប្រវត្តិសាស្ត្រលើកទី២ ពីទីរួមស្រុកអន្លង់វែង ទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌល សន្តិភាពអន្លង់វែង នៅលើខ្ពង់ភ្នំដងរែក ពីថ្ងៃទី៧ ដល់ថ្ងៃទី៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សោភ័ណភាពពិតប្រាកដក្នុងការថែទាំ អ្នកជំងឺ៖ ជំនាញវិជ្ជាជីវៈរបស់កម្ពុជា និងកម្លាំង នៃការងារមនុស្សធម៌ពិតប្រាកដ

ថ័យ ចាន់ស៊ីវណាត

លោកជំទាវបណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី ហ៊ុន ម៉ាណែត ចុះសួរសុខទុក្ខយុទ្ធជនដែលរងរបួសនៅតាមមន្ទីរពេទ្យ។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សេចក្តីប្រកាសអំពីព័ត៌មានដែលលោកជំទាវ ជ័យយុវសកម្មភាព គឺបណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី ហ៊ុន ម៉ាណែត ទទួលបានពានរង្វាន់ “ចក្ខុវិស័យសប្បុរសធម៌នៃអង្គការស្នាមញញឹមអាស៊ី ២០២៥” របស់អង្គការ «ស្នាមញញឹមអាស៊ី» បានរំលេចនូវការសញ្ជឹងគិតយ៉ាងស៊ីជម្រៅអំពីលក្ខណៈនៃភាពជាអ្នកដឹកនាំ និងការងារមនុស្សធម៌ពិតប្រាកដ។ នៅក្នុងតំបន់មួយដែលនៅពីក្រោយស្នាមញញឹមផ្នែកការទូត តែងតែបង្កប់នូវចេតនាជាយុទ្ធសាស្ត្រណាមួយ ការទទួលស្គាល់នូវស្នាដៃរបស់បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នីបានបង្ហាញនូវអត្ថន័យដ៏ជ្រាលជ្រៅ គឺសោភ័ណភាព និងគុណធម៌

ពីក្នុងបេះដូង ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយទស្សនវិជ្ជាបូរណជាមួយរដ្ឋាភិបាលនៃភាពអស្ចារ្យយ៉ាងពិតប្រាកដ។

ទស្សនវិទូ សុក្រាត បាណែក ឡើងថា៖ “ភាពស្រស់ស្អាតពិតប្រាកដគឺមិនប្រែប្រួល និងស្ថិតស្ថេរជាអមតៈ នៅក្នុងកាយវាចាចិត្ត ឬដុតកំរិត ជាជាងរូបរាងកាយខាងក្រៅ”។ ក្របខណ្ឌនៃទស្សនវិជ្ជានេះផ្តល់ជាការសញ្ជឹងគិតគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍មួយ ក្នុងការយល់ដឹងអំពីមូលហេតុដែលញ៉ាំងឱ្យបណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី ទទួលបាននូវការទទួលស្គាល់ចំពោះការងារមនុស្សធម៌ប្រកបដោយកិត្យានុភាពនេះ។

បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី បានបង្ហាញការប្តេជ្ញាចិត្ត ឥតស្រាកស្រាន្តក្នុងការលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅ របស់ប្រជាជនកម្ពុជាដែលឈររងគ្រោះបំផុតតាម រយៈកិច្ចផ្តល់ឆ្លើយសម្រាប់ការថែទាំសុខភាព និងការ អភិវឌ្ឍន៍សង្គម។ ការដឹកនាំក្នុងរយៈកាលជាច្រើន ទសវត្សរ៍របស់បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី ជាមួយអង្គការ «ស្នាមញញឹមកម្ពុជា» បានបំពេញបន្ទះខ្វះខាតយ៉ាង សំខាន់ៗដោយផ្ទាល់នានា ដែលអាចឱ្យកុមារទទួល បានសេវាកម្មថែទាំសុខភាព ដោយផ្ដោតទៅលើ លទ្ធផលជាក់ស្តែងជាជាន់កាយវិការជានិច្ចរូប។

គួនាទីរបស់បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី ក្នុងនាមជាប្រធាន គណៈកម្មាធិការអាហារូបករណ៍ ដែលបានផ្តល់ ឱកាសសិក្សាសម្រាប់សិស្សានុសិស្សក្រីក្រ បានឆ្លុះ បញ្ចាំងអំពីការយល់ឃើញរបស់បណ្ឌិត ដែលថាការ ផ្លាស់ប្តូរយុវអវិជ្ជា គឺអាចសម្រេចបានដោយការផ្តល់ អំណាចដល់អ្នកដទៃតាមរយៈចំណេះដឹង និងឱកាស។

ក្នុងអំឡុងពេលដំបូងនោះតាមបណ្តោយព្រំដែន កម្ពុជា-ថៃនាពេលថ្មីៗនេះ ចរិយាសម្បត្តិពិតប្រាកដ របស់បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី កាន់តែរំលេចចេញមកយ៉ាង ច្បាស់។ ខណៈពេលដែលរក្សាបាននូវការប្តេជ្ញាចិត្ត ក្នុងការធានាមនុស្សធម៌ បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នីបានចុះសួរ សុខទុក្ខរីករាល់ទីតាំងកម្ពុជាដែលរងរបួស ដោយផ្ទាល់ នៅតាមមន្ទីរពេទ្យ ព្រមទាំងបានធ្វើដំណើរទៅកាន់ ខេត្តជាប់ព្រំដែន ដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ ដូចជា ខេត្តឧត្តរមានជ័យ ដើម្បីកាត់ទ្រង់លំដាប់ស៊ីវិលដែល រងរបួស។

ការឆ្លើយតបរបស់បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី ចំពោះ វិបត្តិមិនថាជាការបង្ហាញនូវកំហឹងដោយស្មោះត្រង់ ចំពោះការវាយប្រហារពីសំណាក់យោធាថៃមកលើ ប្រជាជនកម្ពុជា ឬការចូលរួមរំលែកទុក្ខដោយស្ងៀម ស្ងាត់ចំពោះរីករាល់ទីតាំងដែលបានពិធីសារក្នុងសមរភូមិ ភីសុខតែបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីជាក់ដឹកនាំមួយរូប ដែលបាន ជ្រាបខ្លួនយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជាមួយនឹងប្រជាជន កម្ពុជា។ ការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៅក្នុងអំឡុងពេលដ៏ លំបាកបំផុតរបស់កម្ពុជានេះ បានបង្ហាញអំពីភាពជា អ្នកដឹកនាំដោយអនុវត្តសកម្មភាពផ្ទាល់ និងភាពជា អ្នកដឹកនាំដែលយកប្រជាជនជាធំ។

ប្រទេសថៃដែលមានហ៊ុនសានាមក្នុងចំណោម ប្រទេសលោកខាងលិចថា “ដៃនង្គឹមនៃស្នាមញញឹម” ទទួលបានមកពីស្នាមញញឹមដ៏ពេញលេញនៅក្នុង វប្បធម៌ថៃ ដែលស្នាមញញឹមនេះតែងបង្ហាញចេញ ដើម្បីសម្តែងជាការគោរព និងភាពសន្តោសប្រណី និងដើម្បីបន្តបន្ទូលភាពតានតឹង។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តីតាមការវិភាគលើផ្នែកវប្បធម៌ ឱ្យបានស៊ីជម្រៅបានបង្ហាញថា ស្នាមញញឹមរបស់ ជនជាតិថៃ ជារឿយៗត្រូវបានប្រើជាឧបករណ៍ជា យុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ទំនាក់ទំនងជាជាន់ការបង្ហាញ ពីអារម្មណ៍ពិតដ៏បរិសុទ្ធ។ ការឆ្លើយតបជាសាធារណៈ របស់អតីតនាយករដ្ឋមន្ត្រីថៃ លោកស្រី ដៃថងថា ន ស៊ីណារ៉ាត្រក្នុងអំឡុងពេលដំបូងនោះព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ គឺបានធ្វើឱ្យឆ្លងកាត់នូវវប្បធម៌របស់ប្រទេសថៃ ទៅលើការគ្រប់គ្រងអារម្មណ៍តាមបែបយុទ្ធសាស្ត្រ។

ការបង្ហាញខ្លួនជាសាធារណៈរបស់លោកស្រី បានរក្សានូវឥរិយាបថដែលសមស្របតាមលក្ខណៈ ការទូតថៃជានិច្ច ទោះបីជាស្ថិតនៅក្នុងពេលមានវិបត្តិ ធ្ងន់ធ្ងរក៏ដោយ។ ការឆ្លើយតបរបស់លោកស្រីគឺប្រកាន់ ខ្ជាប់នូវពិធីសារផ្លូវការរបស់រដ្ឋាភិបាលជាមួយនឹង សេចក្តីថ្លែងការណ៍ផ្លូវការ និងសន្និសីទសារព័ត៌មាន ជាមួយអ្នកសារព័ត៌មាន ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើង យ៉ាងមានរបៀបរៀបរយ ហើយទំនើបនេះបានបង្ហាញ អំពីការប្រើប្រាស់ទម្លាប់ប្រពៃណីរបស់ថៃ ក្នុងការ

លោកជំទាវបណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី ហ៊ុន ម៉ាណែត ចុះសួរ សុខទុក្ខប្រជាជនភៀសស៊ីកនៅតាមជម្រកសុវត្ថិភាព។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រក្សាភាពស្ងប់ស្ងាត់ពីខាងក្រៅ ដោយមិនបង្ហាញ អារម្មណ៍ខាងក្នុង ឬសម្ភារធម្មតាចិត្តបង្កឡើងដោយ ស្ថានភាពនៃការរស់នៅនេះ។

វិធីសាស្ត្រនេះ ស្របតាមក្របខណ្ឌវប្បធម៌របស់ ប្រទេសថៃ ដែលប្រើប្រាស់ការបង្ហាញអារម្មណ៍តាម បែបយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការដោះស្រាយស្ថានភាពលំបាក តាមរយៈការពង្រឹងការអនុវត្តបែបនេះទៅជា ឥរិយាបថការទូត និងឥរិយាបថផ្នែកនយោបាយ ក្នុង អំឡុងពេលដោះស្រាយបញ្ហា។

ជាជាងការប្រើប្រាស់ពាក្យសម្តីការទូតបែប យុទ្ធសាស្ត្រ បណ្ឌិតពេជ ចន្ទមុន្នីបានជ្រើសរើសចូល រួមដោយផ្ទាល់តាមរយៈការចែករំលែកទុក្ខលំបាក របស់ប្រជាជនកម្ពុជា។ ការឆ្លើយតបរបស់បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នីមិនថាការចុះសួរសុខទុក្ខកុមារដែលរង រឿងស ការចូលរួមរំលែកទុក្ខចំពោះវិវាទទ័ពដែល បានពលី ឬការបង្កោះសារសម្តែងអារម្មណ៍ដ៏ច្របូក ច្របល់នៅលើទំព័រហ្វេសប៊ុកទាក់ទងនឹងការចោទ ប្រកាន់អំពីការប្រើប្រាស់អាវុធគីមី គឺសុទ្ធតែបានឆ្លុះ បញ្ចាំងពីអារម្មណ៍ពិតប្រាកដ និងស្មោះត្រង់ ដែលចែក រំលែកជាមួយប្រជាជនកម្ពុជាដែលកំពុងរងទុក្ខលំបាក ដោយពុំខ្មោយខ្វល់ពីដល់វិបាកផ្នែកការទូតឡើយ។ ការបង្ហាញអារម្មណ៍ពិតប្រាកដនេះ ទោះបីជាបង្កើត ជាភាពស្មុគស្មាញផ្នែកការទូតក៏ដោយ ក៏បានផ្តល់ អាទិភាពចម្បងដល់ការដកស្រង់ជាមួយប្រជាជនយ៉ាង ពិតប្រាកដជាជាងការបង្ហាញខ្លួនដើម្បីដល់ប្រយោជន៍ នយោបាយ។

ពានរង្វាន់ចក្ខុវិស័យសប្បុរសធម៌នៃអង្គការ ស្នាមញញឹមអាស៊ី ២០២៥ របស់អង្គការ «ស្នាម ញញឹមអាស៊ី» បានទទួលស្គាល់បុគ្គលម្នាក់ដែលបាន ជ្រើសរើសភាពស្មោះត្រង់ និងការចូលរួមដោយផ្ទាល់ ក្នុងការចែករំលែកទុក្ខវេទនារបស់ប្រជាជនជាជាង ការរក្សាតម្លាតសុវត្ថិភាពផ្នែកការទូត។ ការចូលរួម ចំណែករបស់បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី ក្នុងការធ្វើឱ្យ លទ្ធភាពទទួលបានការថែទាំសុខភាព និងការជួយ គាំទ្រដល់កុមារឆ្មារងគ្រោះប្រសើរឡើង បាន បង្ហាញពីឥទ្ធិពលយូរអង្វែង តាមរយៈកិច្ចខិតខំប្រឹង ប្រែងប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ កិច្ចការរបស់បណ្ឌិត

ពេជ ចន្ទមុន្នីបានដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមជាប្រព័ន្ធ ដែលសង្គមកម្ពុជាកំពុងតែប្រទះតាមរយៈសកម្មភាព ជាប់លាប់ជាជាងកាយវិការបណ្តោះអាសន្ន។

ក្នុងយុគសម័យមួយ ដែលការជឿទុកចិត្តរបស់ សាធារណជនទៅលើភាពស្មោះត្រង់របស់ថ្នាក់ដឹកនាំ គឺជាការចាំបាច់បំផុតខ្លាំងបំផុត ហេតុដ៏ជាក់ស្តែងដែលបណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នីបានអនុវត្តបង្ហាញថា ឥទ្ធិពលនៃការឆ្លើយ តបនូវសុំឆ្លើយតបចេញពីឆ្នុះក្នុងការចូលរួមដោយផ្ទាល់ ក្នុងការចែករំលែកទុក្ខលំបាករបស់ប្រជាជន ដោយ អនុវត្តទៅតាមលទ្ធភាពនៃការណ៍ជាប់លាប់ជា ជាងភាពឆ្ងាយស្រួលបង្កើតឡើងដោយយុទ្ធសាស្ត្រ ការទូត។ ការទទួលស្គាល់អំពីស្នាដៃរបស់បណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នីមិនមែនត្រឹមតែជាឧបករណ៍យុទ្ធសាស្ត្រ តែប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែជាលទ្ធផលសមហេតុសមផល មួយសម្រាប់បុគ្គលម្នាក់ ដែលបានលះបង់ដើម្បី បំពេញដល់តម្រូវការរបស់អ្នកដទៃ ក្នុងទទួលបាន។

ការទទួលស្គាល់នេះបានបង្ហាញថា ភាពជាអ្នក ដឹកនាំក្នុងការឆ្លើយតបនូវសុំឆ្លើយតបដោយនិរន្តរភាព ទាមទារការប្តេជ្ញាចិត្តពិតប្រាកដ ដែលបង្ហាញចេញ តាមរយៈសកម្មភាពជាប់លាប់ក្នុងការចូលរួមចំណែក ចំពោះភាពរីកចម្រើនរបស់មនុស្សជាតិជាជាងកាយ វិការដែលធ្វើឡើងដើម្បីតែជាការសម្តែង ឬការ គិតគូរគ្រោងទុកជាយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីទទួលបានដល់ ចំណេញអ្វីមួយ។

លោកជំទាវបណ្ឌិត ពេជ ចន្ទមុន្នី ហ៊ុន ម៉ាណែត ចុះសួរ សុខទុក្ខក្រុមគ្រួសារកុមារភៀសស៊ីកនៅតាមដងផ្លូវភ្នំពេញ (បណ្តុះសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អ៊ី សំអឿន ៖ ខ្ញុំស្រឡាចចិត្តចូលបម្រើបង្គោល បដិវត្តន៍ ប៉ុន្តែបង្គោលខ្ញុំចំណង់ពីរនាក់ បានបាត់ខ្លួន

មិន សាណាស់

ខ្ញុំមានឈ្មោះពីកំណើត សួន សំអឿន ដល់ចូលបដិវត្តន៍ខ្មែរក្រហមដាក់ឈ្មោះ អ៊ី សំអឿនបច្ចុប្បន្នហៅ ញ៉ែប ភេទស្រី កើតនៅឆ្នាំ១៩៥៣ ក្នុងភូមិក្រោយ ជ្រោង ក្រុងក្រចេះ ខេត្តក្រចេះ។ បច្ចុប្បន្ន រស់នៅភូមិបឹងខ្ពស់ ឃុំខ្ពស់ ស្រុកស្អាង ខេត្តកណ្តាល។ ខ្ញុំជាម្ចាស់ប្រវត្តិរូប ឯកសារលេខ K000៤១ ដោយកាល នោះមានគូនា ទីជាកងទ័ពអនុសេនា តូច១៤ នៃកងពល៧០៣ ក្នុងរបបខ្មែរ ក្រហម។ ខ្ញុំមានឪពុកឈ្មោះ អ៊ា ទុយ និងម្តាយឈ្មោះ ខ្មែង យ៉ែម ជាអ្នកស្រុក ស្អាង ខេត្តកណ្តាល។ ឪពុកម្តាយខ្ញុំបាន ស្លាប់អស់ហើយ។ ខ្ញុំមានបងប្អូនចំនួន ៤ នាក់ ប៉ុន្តែក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ប្អូនខ្ញុំ ចំនួនពីរនាក់ ឈ្មោះ ធំ និង វ៉ាន់នី បាន បាត់ខ្លួន។ ធំ បាត់ខ្លួនពេលអង្គការបញ្ជូន ឱ្យទៅរស់នៅក្នុងក្រុងកំពង់សោម។ ចំណែក វ៉ាន់នី មានគូនា ទីជាកងទ័ពខ្មែរ ក្រហម បាត់ខ្លួនពេលចេញទៅសមរភូមិ បន្ទាល់ទុកតែប្រពន្ធកូនីនៅរស់ រានមានជីវិតមកដល់សព្វថ្ងៃ។ ខ្ញុំធ្លាប់ រៀបការប្តីចំនួនពីរដង។ ប្តីទីមួយមាន ឈ្មោះ ថន រៀបការក្នុងឆ្នាំ១៩៦៩ និងមានកូនម្នាក់។ ចំណែកប្តីទីពីរ ឈ្មោះ ហួន រៀបការក្នុងឆ្នាំ១៩៨១ បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហមបានដួលរលំ។ ក្រោយរៀបការប្តីប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំមិន មានកូនឡើយ ប៉ុន្តែប្តីខ្ញុំមានកូនតូចៗ ពីរនាក់រួចមកហើយ ជាមួយប្រពន្ធ មុន។ បន្ទាប់ពីរៀបការរួច ខ្ញុំត្រូវទទួល ខុសត្រូវមើលថែទាំចំពោះកូនៗទាំង ពីររហូតមក។

ព្រឹកកាលពីរបបសង្គមរាស្ត្រនិយម

សួន សំអឿន ហៅ អ៊ី សំអឿន (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំត្រូវបានចេញពីឪពុកម្តាយ ហើយ បន្តមកស្នាក់នៅជាមួយឪពុកម្តាយ ដែល មានផ្ទះនៅម្តុំស្រះពេជ្រចិន ក្នុងទីក្រុង ភ្នំពេញ។ នៅពេលដែលបានមកដល់ ទីក្រុងភ្នំពេញ ខ្ញុំត្រូវចូលរៀនដូចក្មេង ដទៃទៀត។ ខ្ញុំរៀនបានត្រឹមថ្នាក់ទី៩ ចាស់ នៃរបបសង្គមរាស្ត្រនិយម ក្រោម ការដឹកនាំរបស់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ជាអ្នកដឹកនាំ។ នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៦៩ ឪពុកម្តាយខ្ញុំបានរៀបចំឱ្យខ្ញុំមាន ប្តី ហើយប្តីរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ថន គាត់ក៏ ជាអ្នកភូមិបឹងខ្ពស់ ឃុំខ្ពស់ ស្រុកស្អាង ខេត្តកណ្តាល។ បន្ទាប់ពីរៀបការហើយ មិនទាន់បានប៉ុន្មានខែ ក៏ស្រាប់តែមាន ព្រឹត្តិការណ៍លោកសេនាប្រមុខ លន់ នល់ ធ្វើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ចេញពីតំណែងក្នុង

ថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០។ ចាប់ ពីថ្ងៃធ្វើរដ្ឋប្រហារមក ប្រទេសក៏ផ្លាស់ ប្តូររបបដឹកនាំថ្មី ពីរបបសង្គមរាស្ត្រ និយម ទៅជារបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ។ ស្ថិតក្នុងរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ ប្តីប្រពន្ធ ខ្ញុំក៏បាននាំគ្នាទៅទិញផ្ទះនៅតំបន់ឃ្លាំង រំសេវសម្រាប់ស្នាក់នៅ និងទុកលក់ដូរ ទំនិញដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ។ នៅពេលនោះ ទីក្រុងភ្នំពេញចាប់ផ្តើម មានប្រជាជនជាច្រើន បានរត់គ្រឿង ស ខ្លួនពីតំបន់រំដោះ ព្រោះស្ថានភាព ប្រទេសធ្លាក់ចូលក្នុងសង្គ្រាមស៊ីវិល និងគេបំបែកការទម្លាក់គ្រាប់បែកជាដើម។

នៅឆ្នាំ១៩៧២ អំឡុងពេលចូលឆ្នាំ ប្រពៃណីខ្មែរ ប្តីប្រពន្ធខ្ញុំទើបមានកូន បាននាំគ្នាធ្វើដំណើរទៅលេងឪពុកម្តាយ នៅឯស្រុកកំណើតនាខេត្តកណ្តាល។ ដល់ថ្ងៃដែលត្រូវត្រឡប់មកទីក្រុង ភ្នំពេញវិញ គ្រួសារខ្ញុំក៏ទទួលដំណឹង ថាផ្លូវ និងស្ពានដែលត្រូវធ្វើដំណើរចូល មកទីក្រុងភ្នំពេញត្រូវបានដុតឱ្យឆេះ និងបំផ្លាញអស់ហើយ ដើម្បីជាការរា វាំងសម្រាប់អ្នកចង់ធ្វើដំណើរចេញ ចូលពីតំបន់មួយទៅតំបន់មួយទៀត។ គ្រួសារខ្ញុំក៏ត្រូវជាប់ស្នាក់នៅជាមួយ ឪពុកម្តាយក្នុងភូមិមួយរយៈពេលសិន ដើម្បីការពារសុវត្ថិភាពខ្លួនឯង និង កូន។ រស់នៅក្នុងភូមិយូរៗទៅ ប្តីរបស់ ខ្ញុំក៏លួចមានទំនាក់ទំនងជាមួយស្រី ផ្សេង ហើយបង្កឱ្យខ្ញុំព្រមទទួលយក ស្រីរបស់គាត់ឱ្យធ្វើជាប្រពន្ធទីពីរ។ ទង្វើ បែបនេះ ខ្ញុំមិនអាចទទួលយកបាន និង មិនស៊ូទ្រាំរួចរាល់ដល់កុណៈបីនាក់បាន ឡើយ។ ខ្ញុំបានដាក់កំហិតឱ្យប្តីខ្ញុំថា

«បើមានខ្ញុំត្រូវអត់គេ» ហេតុនេះ ប្តីរបស់ខ្ញុំក៏ពង្រីកប្រពន្ធក្រោយយកទៅរស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញចោលខ្ញុំ និងកូនដែលទើបតែមានអាយុ៣ឆ្នាំ។ ដោយសារការឈឺចាប់ និងខ្មាសអស់អ្នកភូមិខ្ញុំក៏សម្រេចចិត្តសុំឲ្យពួកម្តាយឱ្យជួយមើលថែទាំកូនខ្ញុំ និងសុំការអនុញ្ញាតពីគាត់ដើម្បីបានទៅចូលរួមធ្វើកងទ័ពស្ម័គ្រចិត្តខ្មែរក្រហម។

នៅឆ្នាំ១៩៧៤ ប្រធានភូមិឈ្មោះដោ បានប្រកាសជ្រើសរើសយុទ្ធជនយុទ្ធនារីដែលនៅលីវាឱ្យចូលទៅបម្រើចលនាបដិវត្តន៍។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំក៏បានសុំប្រធានភូមិចុះឈ្មោះស្ម័គ្រចិត្តចូលបម្រើចលនាបដិវត្តន៍ដោយខ្លួនឯង។ ប្រធានភូមិរើសយុទ្ធជន-យុទ្ធនារី បានប្រមាណជា២០នាក់ បូករួមទាំងខ្ញុំយុទ្ធជន-យុទ្ធនារីទាំងនោះមានអាយុចាប់ពី១៨ទៅ២០ឆ្នាំ ក្នុងចំណោមយុវជនទាំងអស់ក៏ខ្ញុំមានអាយុច្រើនជាងគេ និងធ្លាប់មានគ្រួសារ ព្រមទាំងកូនទៀត។ ខ្ញុំសង្កេតឃើញថាយុវជនខ្លះធ្វើការចូលរួមដោយស្ម័គ្រចិត្ត ព្រោះមានបញ្ហាក្នុងគ្រួសារ និងខ្លះទៀតក៏ត្រូវថ្នាក់ដឹកនាំភូមិឃុំបង្ខំតបង្ខំ។ បន្ទាប់ពីបានចូលស្ម័គ្រចិត្ត ក្នុងដំណាក់កាលដំបូង គឺប្រធានភូមិបានបញ្ជូនក្រុមខ្ញុំឱ្យទៅហ៊ុកហ្វឹកកូនកងទ័ព និងរៀនវិទ្យាបាយរយៈពេលបីខែ ស្ថិតនៅលើកោះខ្សាច់ទន្លេ។ ក្រោយពីរយៈពេលបីខែ អង្គការបានបញ្ជូនខ្ញុំឱ្យទៅនៅស្រុកលើកដែក និងប្រកល់តួនាទីឱ្យធ្វើការក្នុងផ្នែកដឹកជញ្ជូនបាយទៅសមរភូមិ និងសែនអ្នកស្លាប់ និងអ្នករបួសយកមកព្យាបាល។ អង្គការឱ្យខ្ញុំនៅរែកបាយ ក៏ព្រោះគិតថាខ្ញុំនៅក្មេង។ ខ្ញុំនឹកឃើញថា ការងាររែកបាយក៏ស្ថិតនៅក្នុងសមរភូមិក្រោយក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែក៏ងាយស្រួលស្លាប់ជាងអ្នកនៅសមរភូមិមុខ។ ហេតុនេះ ខ្ញុំបានទៅសុំករណៈវះឈ្មោះ ឡាយឱ្យបញ្ជូនខ្ញុំទៅសមរភូមិមុខ។ ប៉ុន្តែ ឡាយបានឆ្លើយតបមកខ្ញុំវិញថា ខ្ញុំនៅស្ទើរណាស់ចំពោះការចូលទៅសមរភូមិមុខ ហើយ

ថែមទាំងនៅក្មេងទៀត។ ឡាយ ឃើញខ្ញុំចេះតែទទួលបានទៅពេក ក៏បញ្ជូនខ្ញុំចូលសមរភូមិទន្លេមេគង្គអ្នកល្បឿនដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់កងពល៧០៣។

ស្ថិតក្នុងសមរភូមិវាយតាមទន្លេមេគង្គអ្នកល្បឿន គឺកងទ័ពបដិវត្តន៍ត្រូវហែលទឹកយកគ្រាប់បែកទៅដាក់នៅកណ្តាលទន្លេ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែឃើញទឹកទន្លេគឺធ្វើឱ្យខ្ញុំខ្លាចបាត់ទៅហើយ ព្រោះខ្ញុំមិនចេះហែលទឹក។ ប៉ុន្តែខ្ញុំនៅតែប្រឹងជម្នះគោរកម្តុំបូស្សីហែលទៅមុខដោយមិនស្ទាក់ស្ទើរ។ នៅពេលដែលកប៉ាល់ម៉ារីនរបស់ទាហានលន់ នល់បរមកបុកគ្រាប់បែកឱ្យដុះ ខ្ញុំមានតែប្រឹងរែកប្រឡោះដើមបូស្សីដើម្បីឱ្យជាន់ខ្លួនការពារខ្លួនកុំឱ្យមានរបួស។ នៅពេលនោះការដុះគ្រាប់បែក មិនមែនតែគ្រោះថ្នាក់ដល់ទាហានលន់ នល់នោះឡើយ សូម្បីកងទ័ពខ្មែរក្រហមក៏ត្រូវស្លាប់ និងរងរបួសជាច្រើន។ ខ្ញុំត្រូវសម្លឹងខ្លួននៅក្នុងកម្តុំបូស្សីរយៈពេលមួយយប់ពេញ ទើបមានយុទ្ធជនផ្សេងមកជួយបន្ទាប់មកទៀតកងពលខ្ញុំចេះតែវាយចូលមកតាមច្រកទូលក្រសាំងឆ្ពោះមកក្រុងតាខ្មៅ រួចវាយចូលមកក្រុងភ្នំពេញ។ ហួតបានទទួលជ័យជម្នះនៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។

ក្រោយពីទទួលបានជ័យជម្នះភ្លាមៗកងពលខ្ញុំត្រូវថ្នាក់លើចាត់តាំងឱ្យជួយជម្លៀសប្រជាជនចេញពីភ្នំពេញ ព្រោះអង្គការត្រូវការរៀបចំទីក្រុងឡើងវិញ។ កាលនោះ ខ្ញុំបានមកស្នាក់នៅម្តុំផ្សារកាប់គោជិតវិមានឯករាជ្យ។ ខ្ញុំត្រូវដើររៀបចំបោសសម្អាត និងរុះរើតួបតាមផ្សារ ដែលឈប់ឱ្យមានការលក់ដូរជាច្រើនកន្លែង តាំងពីម្តុំស្តុបពេទ្យចិនរហូតដល់ផ្សារទូលគោក។ ក្រោយមកទៀត អង្គការបានជ្រើសរើសយុទ្ធនារីប្រហែលជា១០០នាក់រួមទាំងខ្ញុំឱ្យទៅធ្វើការនៅមន្ទីរស-២១ ទូលសែន។ អ្នកដែលធ្លាប់ស្គាល់ខ្ញុំបាននិយាយប្រាប់ថា

មន្ទីរស-២១គឺជាកន្លែងសម្រាប់សម្លាប់មនុស្ស ហើយអ្នកទៅដល់ទីនោះពិតជាស្លាប់ជាមិនខាន។ ខ្ញុំក៏មានអារម្មណ៍ភ័យខ្លាចខ្លះដែរ។ ពេលបានមករស់នៅមន្ទីរស-២១ ខ្ញុំត្រូវស្តាប់ការចាត់តាំងពីប្រធានអង្គភាពឈ្មោះ រដ្ឋា។ រដ្ឋាបានចាត់តាំងឱ្យខ្ញុំយាមកាមឱ្យបានប្រុងប្រយ័ត្នជាដាច់ខាត និងកុំឱ្យមានអ្នកទោសរត់រួចឱ្យសោះ។

ខ្ញុំដឹងថាអ្នកយាមនៅមន្ទីរស-២១មួយចំនួននៅពេលធ្វើការមិនបានត្រឹមត្រូវឬមានជាប់ខ្សែរយៈក្សត់ គឺអង្គការចាប់ដាក់កុកតែម្តង។ អ្នកដែលបានជាប់ឈ្មោះហើយគឺគ្មានថ្ងៃអាចសង្ស័យថាបានរស់នោះឡើយ។ បន្ទាប់មកទៀតប្រធានរសេនាភូមិខ្ញុំឈ្មោះ រដ្ឋា ក៏ត្រូវអង្គការចាប់ខ្លួនដាក់ចូលកុកទូលសែននិងយកទៅសម្លាប់ ដោយគ្មានអ្នកណាដឹងថារដ្ឋាមានកំហុសអ្វី សូម្បីកូនភូមិរបស់រដ្ឋា ក៏ត្រូវបាត់ខ្លួនទៅតាមដែរ។ មន្ទីរស-២១ ពិតជាសាហាវព្រៃដែរណាស់ សូម្បីតែកូនក្មេងក៏មិនលើកលែងដែរ ខ្ញុំត្រូវរស់នៅដោយភាពភ័យខ្លាចនិងភិតភ័យរស់មួយថ្ងៃភិតមួយថ្ងៃ។ បន្ទាប់មកទៀត អង្គការបានបញ្ជូនខ្ញុំឱ្យមកធ្វើស្រែ ជីកប្រឡាយនៅព្រែកកំពិស ខាងព្រែកហូរ ដើម្បីជាការលក់ដុំខ្លួនរហូតដល់ដើមឆ្នាំ១៩៧៩ កងទ័ពរណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជាសហការជាមួយកងទ័ពស្ម័គ្រចិត្តវៀតណាម បានវាយរំដោះប្រទេសកម្ពុជាពីទិសខាងកើត និងសង្គ្រោះប្រជាជនបានជាបន្តបន្ទាប់។ នៅថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ កងទ័ពបានវាយរំដោះទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយថ្ងៃនេះបានក្លាយជាថ្ងៃប្រវត្តិសាស្ត្រនៃការរំដោះជាតិ។ រណសិរ្សនេះបានបង្កើតរបបថ្មីឈ្មោះថា «សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា»។ ខ្ញុំមិនបានរត់ទៅតាមកងទ័ពខ្មែរក្រហមនោះឡើយ ក៏សម្រេចនាំគ្នារត់មកស្រុកកំណើតវិញ ដើម្បីបានជួបជុំបងប្អូន និងកូនរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ។

រូបក្របមុខ៖

សំ សុគត៌្យាត អំ ឡុងពេលប្រយុទ្ធតទល់នឹងកងទ័ពថៃនៅ សមរភូមិ ចន្លោះពីថ្ងៃទី២៤ និងថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រូបក្របក្រោយ៖

នៅថ្ងៃទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៥ ព្រះសង្ឃចំនួន២,៥៦៩អង្គ នៅទីក្រុងភ្នំពេញ ដឹកនាំដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុកន្ទាមហាសង្ឃរាជាធិបតីកិត្តិទេសបណ្ឌិត បួរ ត្រី, សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា, សម្តេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី កិត្តិបណ្ឌិត អំ លីមហេង សម្តេចព្រះសង្ឃនាយកនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងសម្តេចព្រះពោធិវិស័យកិត្តិបណ្ឌិត ណយ ប្រឹក សម្តេចព្រះសង្ឃនាយករងទី១នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ធ្វើធម្មយាត្រាសន្តិភាព ដើម្បីអំពាវនាវឱ្យរក្សាបទឈប់បាញ់ជានិរន្តរ៍ កម្ពុជា-ថៃ និងអំពាវនាវឱ្យថៃដោះលែងទាហានខ្មែរ១៨រូប ដែលថៃចាប់ខ្លួនអំ ឡុងពេលមានកិច្ចព្រមព្រៀងឈប់បាញ់ កាលពីថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥។
(អ៊ុច មករា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ៖ ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ១១ ផ្លូវ២៥៦ សង្កាត់បត់មុខ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរសព្ទ ៖ (៨៥៥) ៧៨ ៦៩៨ ៣៣៣

DC-Cam/PIR: #11 • Street 256 • Sangkat Chaktomuk • Khan Daun Penh • Phnom Penh • Cambodia 1110

Tel: (855) 23 211 875 • dccam@online.com.kh • www.dccam.org

A magazine of the Documentation Center of Cambodia: Searching for the Truth • Issue 308, August 2025

Licensed by the Ministry of Information of the Kingdom of Cambodia, Prakas No. 375 P.M. PRA. KA, 30 October 2018.